



# ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЪКИ (2021-2027 г.)

---

Актуализиран януари, 2025

## СЪДЪРЖАНИЕ

<b>Списък на фигурите.....</b>	<b>4</b>
<b>Списък на таблиците.....</b>	<b>6</b>
<b>Списък на използваните съкращения.....</b>	<b>7</b>
<b>1. Въведение.....</b>	<b>8</b>
1.1. Същност на плана за интегрирано развитие на община.....	8
1.2. Предпоставки за разработване на плана за интегрирано развитие .....	9
1.3. Отговорностите на институциите и партньорите за разработването и приемането на ПИРО .....	15
1.4. Структура на плана за интегрирано развитие на община Лъки .....	17
1.5. Методи и принципи, използвани при изготвянето на ПИРО.....	21
<b>2. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Лъки.....</b>	<b>23</b>
2.1. Обща характеристика на общината .....	23
2.2. Състояние на регионалната и местната икономика .....	29
2.3. Развитие на социална сфера и човешките ресурси .....	45
2.4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията.....	58
2.5. Екологично състояние и рискове.....	61
2.6. Административен капацитет и управление .....	65
2.7. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината.....	70
<b>3. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво.....</b>	<b>71</b>
<b>4. Връзка на общината със съседните територии, които имат потенциал да повлияят върху развитието ѝ .....</b>	<b>76</b>
<b>5. Синтезен SWOT анализ .....</b>	<b>77</b>
<b>6. Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г. ....</b>	<b>79</b>
6.1. Основополагащи принципи при формулирането на стратегическата част .....	79
6.2. Подход за формулиране на визията.....	80
6.3. Визия за развитие .....	81
6.4. Стратегически цели.....	81
6.5. Приоритети за развитие .....	83
<b>7. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност .....</b>	<b>87</b>
<b>8. Определяне на приоритетни зони за въздействие .....</b>	<b>88</b>
8.1. Подход при определянето на зони за въздействие .....	88

8.2. Зони за въздействие със специфични характеристики .....	88
8.3. Приоритетни зони за въздействие .....	89
<b>9. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.</b>	<b>91</b>
<b>10. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия .....</b>	<b>93</b>
10.1. Специфика и проблематика на измененията на климата .....	93
10.2. Факти за изменението на климата в България.....	93
10.3. Общи европейски и национални действия по отношение на климата.....	94
10.4. Законодателна рамка на действията по отношение на климата .....	95
10.5. Общи хоризонтални мерки, свързани с изменението на климата .....	96
10.6. Принос на ПИРО за изпълнение на действията по отношение на климата .....	97
<b>11. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.....</b>	<b>103</b>
11.1. Същност на системата за наблюдение и оценка .....	103
11.2. Участващи структури и форми на комуникация.....	103
11.3. Дейности по наблюдението и оценката на плана.....	104
11.4. Подход за разработването на системата от индикатори.....	104
11.5. Източници на информация .....	106
11.6. Видове индикатори .....	106
<b>12. Индикативна финансова таблица.....</b>	<b>111</b>
<b>13. Източници на информация .....</b>	<b>113</b>
<b>14. Приложения.....</b>	<b>114</b>

## СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след изменението на ЗРР за новия програмен период .....	10
Фигура 2. ОУПО на Община Лъки, предварителен проект .....	28
Фигура 3. Развитие на областната икономика за периода 2014-2018 година .....	33
Фигура 4. БВП и БВП на човек от население за област Пловдив за периода 2014-2018.....	33
Фигура 5. Брой на предприятията в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018...34	
Фигура 6. Заети лица в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018 г. ....	35
Фигура 7. Произведена продукция в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018 .35	
Фигура 8. Разходи за придобиване на ДМА в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018.....	36
Фигура 9. Брой на предприятия на 1000 д. на различните административни нива.....	37
Фигура 10. Произведената продукция на 1000 д. на различните административни нива .....	37
Фигура 11. РДМА на 1000 д. на различните административни нива, в хил. лв.....	38
Фигура 12. Разпределение на предприятията по броя за заетите в тях за 2018 г. ....	39
Фигура 13. Разпределение на заетите в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г. ....	39
Фигура 14. Динамика на сектор „Индустрия“ в периода 2014-2018 година.....	40
Фигура 15. Разпределение на предприятията в сектор „Индустрия“.....	41
Фигура 16. Динамика на сектор „Услуги“ в периода 2014-2018 година .....	42
Фигура 17. Население на община Лъки според преброяванията (1934-2011 г.).....	45
Фигура 18. Население на община Лъки по местоживееие към 31.12. за периода 2011-2019 г. ....	46
Фигура 19. Изменение на населението в селата на община Лъки, 2019 спрямо 2014 година..	46
Фигура 20. Раждаемост на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	47
Фигура 21. Смъртност на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	47
Фигура 22. Естествен прираст на 1000 души от населението община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	48
Фигура 23. Заселени на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	48
Фигура 24. Изселени на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	49
Фигура 25. Механичен прираст на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година) .....	49
Фигура 26. Механичен прираст в община Лъки по местоживееие за периода 2011-2019 г. ....	50
Фигура 27. Брой на населението по пол в община Лъки за периода 2011-2019 г. ....	50
Фигура 28. Разлика между преброяването от 2011 и населението към 31.12.2019 г. по възрастови групи в община Лъки .....	51

Фигура 29. Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Лъки за периода 2014-2019.....	54
Фигура 30. Заети лица по сектори на икономиката за 2018 г. в община Лъки .....	54
Фигура 31. Средногодишна безработица в община Лъки и по административни нива за периода 2015-2019 г. ....	55
Фигура 32. Произведена продукция (в хил. лв.) на 1 зает по икономически сектори и общо за общината в периода 2014-2018 г. ....	56
Фигура 33. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Лъки и по административни нива за периода 2014-2018 г. ....	57
Фигура 34. Загуби на вода по водопроводната мрежа в община Лъки.....	60
Фигура 35. Организационна структура на общинската администрация в Лъки.....	66
Фигура 36. Структура на стратегическата част на ПИРО Лъки .....	81
Фигура 37. Концепция за пространствено развитие на община Лъки.....	90

## СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Населени места в община Лъки.....	24
Таблица 2. Място и роля на община Лъки в областта по избрани показатели .....	25
Таблица 3. Читалища в община Лъки .....	26
Таблица 4. Общ баланс на територията на община Лъки в хектари .....	27
Таблица 5. Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2009-2019 година.....	31
Таблица 6. Динамика и разпределение на предприятията по икономически сектори в община Лъки за периода 2014-2018 г.....	38
Таблица 7. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности (А21) в община Лъки за 2018 г. ....	44
Таблица 8. Динамика на децата, персонала и местата в ДГ в община Лъки (уч. години 2011/12 – 2018/19) .....	52
Таблица 9. Лица по степен на увреждане към март 2020 година в община Лъки.....	53
Таблица 10. Брой на подпомаганите лица по вид на помощта в община Лъки за периода 2014-2020 година .....	53
Таблица 11. Състояние и дължина на настилката на пътищата, част от републиканската пътна мрежа .....	58
Таблица 12. Дължина и състояние на пътната настилка на общинските пътища .....	59
Таблица 13 Състояние на повърхностните водните тела в община Лъки, 2019 г. ....	62
Таблица 14. Динамика на служителите в Община Лъки за периода 2014-2019 година.....	66
Таблица 15. Брой, стойност и БФП на проектите реализирани в община Лъки за периода 2007-2020 г. ....	69
Таблица 16. Взаимовръзки между заключенията от Анализа на районите и ПИРО.....	71
Таблица 17. Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата .....	96
Таблица 18. Мерки в ПИРО, които допринасят за постигане на целите на Националната стратегия за АИК.....	98
Таблица 19. Индикативна финансова таблица за периода 2021-2027 г., в хил. лв.....	111

## СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АНКПР	Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
БВП	Брутен вътрешен продукт
БЕЛ	Български език и литература
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДБТ	Дирекция бюро по труда
ДВ	Държавен вестник
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗТ	Закон за туризма
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
МИГ	Местна инициативна група
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НКРПР	Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НПО	Неправителствена организация
НПР	Национална програма за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ООН	Организация на обединените нации
ОПР	Общински план за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОУПО	Общ устройствен план на общината
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
РДМА	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СУ	Средно училище
ЦУР	Цели за устойчиво развитие
ЮЗР	Югозападен регион
ЮИР	Югоизточен регион
ЮЦР	Южен централен регион
NUTS	Nomenclature des Unités territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)

## 1. ВЪВЕДЕНИЕ

### 1.1. СЪЩНОСТ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА

#### 1.1.1. ОБХВАТ

В своята същност *Планът за интегрирано развитие на община Лъки (ПИРО) 2021-2027 г.* е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината през следващите седем години. Пространственият обхват на ПИРО включва цялата територия на общината. Определени са зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини. Планът за интегрирано развитие на общината е със средносрочно действие, като времето за неговото изпълнение съвпада със следващия програмен период на ЕС до края на 2027 година.

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

В спецификата на общината се съдържат аргументите за очертаване на нейната визия за развитие до края на програмния период. Тези аргументи произтичат от комплексните анализи на природните дадености, историята и мястото на общината в регионален и национален план от гледна точка на нейното икономическо, социално, екологично, културно и управленско ниво на развитие; наличните потенциали и съществуващите проблеми и предизвикателства. Последователността на проучванията, направените анализи и изводи в процеса на работата по плана са основната предпоставка за формулиране на аргументирана стратегическа част и като краен продукт една конкретна програма за действие.

#### 1.1.2. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ

##### *Цел*

Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Лъки е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие. Общинският план на Лъки е оперативен документ, обединяващ целите и начините за тяхното постигане, при задължително съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион от ниво 2 и действащите устройствени планове.

По същество планът се разработва и прилага в общия контекст на актуалната законодателна и стратегическа рамка на регионалното развитие в България и Европа, като изяснява местната специфика и предлага аргументирани решения за социалните, икономическите, екологичните, културните и управленските предизвикателства по пътя към устойчивото развитие на общината. Тези решения очертават общата рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво.

##### *Задачи*

За успешното постигане на основната цел е необходимо да бъдат решени следните задачи:



- **комплексно управление на процеса по разработването на ПИРО**, включително разпределение на дейностите във времето и на отговорностите между отделните експерти, коректна комуникация с Възложителя и всички заинтересовани страни;
- предварително извеждане на ясна и последователна **методология за разработването на ПИРО**;
- **определяне на структура на ПИРО**, отчитаща разпоредбите в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие, която обхваща Методически указания за разработване и прилагане на:
  - Националната концепция за регионално и пространствено развитие;
  - Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво2;
  - Плановете за интегрирано развитие на община.
- **информационно обезпечаване**, чрез събиране, обработка и синтез на данни от разнообразни и точни източници на информация;
- **проучване** на основните законодателни и стратегически документи и извеждането на изводи от тях;
- **извършване на комплексен анализ** на съвременната ситуация в общината;
- извеждане на **обобщена оценка** за проблемите и потенциалите в общината, заедно със синтезен SWOT анализ;
- приложение на подход за формулиране на **изпълними стратегически предложения**;
- очертаване на **визия за развитие** и формулиране на **цели, приоритетни направления и съпътстващите ги мерки**;
- разработване на поредица от **инструменти за реализацията на плана**;
- успоредни *публични дискусии и анкетни проучвания*, ориентирани към различни целеви групи и представляващи основно средство за генериране на идеи.

## **1.2. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ**

Планът за интегрирано развитие на община Лъки е със срок на действие 7 години. Той е съобразен с нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината и в съответствие с целите на кохезионната политика на Европейския съюз за периода 2021-2027 г. – „*Европа по-близо до гражданите чрез насърчване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи*“. В него са определени средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини. Осигурена е пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

## 1.2.1. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА

### Закон за регионалното развитие

Изготвянето на плановете за интегрирано развитие на общини (ПИРО) е регламентирано в Закона за регионалното развитие с неговата редакция от март 2020 година (*изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020 г.*), както и правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските планове за развитие (ОПР) и интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които се изготвяха в периода 2014-2020 г.

**Фигура 1. Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след изменението на ЗРР за новия програмен период**



Източник: ЗРР; Авторски колектив, ПИРО Лъки 2020 г.®

Съгласно ЗРР плановете за интегрирано развитие на община са част от системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. Те са в йерархична съподчиненост на документите от по-горните нива – интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и актуализираната Национална концепция за регионално и пространствено развитие. Изготвят се с хоризонт от 7 години и очертават средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината (чл. 13. ЗРР). В този смисъл ПИРО следва да отчете и предвижданията на общия устройствен план на общината, ако такъв е изготвен към момента на разработването му или двата документа да се изготвят паралелно, ако е възможно.

**Към момента на изготвяне на ПИРО Лъки, Общият устройствен план на общината е във фаза „предварителен проекти“, но въпреки това ПИРО отчита предвижданията в него и по този начин е постигнат интегритет между двата документа.**

ПИРО се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината, според чл. 13 от ЗРР.

### **Закон за туризма**

Изменението на Закона за туризма от 2020 г. (ДВ, бр. 17, 2020) изисква в програмата за реализация на плановете за интегрирано развитие на общините да се включва самостоятелен раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма (чл. 11 от ЗТ). Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма и Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделни видове туризъм.

За област Пловдив е изготвена „Стратегията за интегриран и устойчив туризъм на област Пловдив 2019-2027 г.“, финансирана чрез проекта „Стратегии за интегриран, бавен, зелен и здравословен туризъм“ – INSiGHTS – Integrated Slow, Green and Healthy Tourism Strategies” по Програмата за транснационално сътрудничество „Дунав 2014–2020“.

В нея са формулирани четири стратегически цели, както следва:

- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:** Осигуряване на условия за създаване на благоприятна околна, бизнес и жизнена среда за развитие на интегриран и устойчив туризъм в област Пловдив.
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:** Осигуряване на ресурси (човешки, финансови, информационни и материални) за развитието на интегриран и устойчив туризъм в област Пловдив.
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:** Осигуряване на условия за развитие и управление на специализиран и комплексен туризъм съобразно потенциала на ресурсите в област Пловдив.
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4:** Укрепване на взаимодействието между участниците в управлението и изпълнението на туризма и насърчаване на междуинституционалното и международното сътрудничество за осигуряване на развитие на интегрирания и устойчив туризъм в област Пловдив.

В стратегията са предвидени и няколко приоритета с включени към тях общи мерки, които поставят фокус върху интегрирания туризъм в областта.

В стремежа си ПИРО Лъки да допринесе за определените на областно ниво цели и тяхното по-лесно отчитане, **туристическите дейности са изведени в приоритетно направление 2 „Развитие на туристически дейности“, в което са включени мерки и проекти, които подкрепят развитието на туристически дейности в общината, съобразно местните специфики. Допълнително, към същото приоритетно направление са поместени дейностите, предвидени в програмата за развитието на туризма в община Лъки за периода 2018-2023 г., за да бъдат удовлетворени разпоредбите на Закона.**

Според ЗТ е регламентирано още, че *„в случаите, когато на територията на общината е разположен национален курорт по чл. 56а, общинският съвет е длъжен да планира разходи за подобряване на предлаганите туристически дейности, общински обекти, услуги и продукти в националния курорт“*. Това има пряко отражение върху Програмата за реализация на плана. **В рамките на община Лъки не е разположен курорт от национално значение.**

### Други закони, имащи отношение към разработването и реализацията на ПИРО

При изготвянето на ПИРО са взети предвид и редица закони, които имат пряко влияние върху управлението на територията и нейното финансиране. По-важните от тях са:

- Закон за административно-териториалното устройство на Р България;
- Закон за местното самоуправление и местната администрация;
- Закон за администрацията;
- Закон за достъпа до обществена информация;
- Закон за общинската собственост;
- Закон за общинския дълг;
- Закона за публичните финанси;
- Закон за местни данъци и такси;
- Закон за водите;
- Закон за горите;
- Закон за концесиите.

Освен изброените закони има и други специализирани административни актове, които определят дейността на общините в различни сектори и от които произтичат конкретни права и задължения на общинска администрация. Тук следва да се добавят Международните конвенции, ратифицирани от правителството на Р България, с които е свързана работата в конкретен сектор например права на човека, културно наследство и др.

### 1.2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ПИРО с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво. Те са представени в следващите редове.

### Глобални цели на устойчивото развитие (ООН)/ Трансформиране на нашия свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие

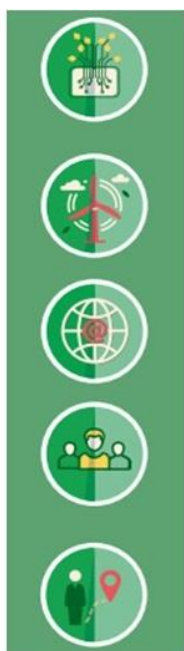


Всички 17 цели са свързани помежду си и имат срок за тяхното постигане до 2030 г.

Те са насочени към преодоляване на глобалните предизвикателства, пред които сме изправени. Новите цели предвиждат изкореняването на крайната бедност във всичките ѝ форми, ликвидирането на глада и помощ за устойчивото развитие на селското стопанство, поощряване на здравословния начин на живот и съдействието за благополучието на всички хора, осигуряването на всеобщо и качествено образование, рационална употреба на водните ресурси, всеобщ достъп до екологично чиста енергетика и др. За постигането на целите ще трябва да бъдат изпълнени общо 169 производни задачи в областта на социално-икономическото развитие. Напредъкът по изпълнението на плана ще се обсъжда четири пъти годишно на форум на високо равнище под егидата на Общото събрание.

### Документ за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Този документ замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“, като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа е направено много – приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие (ЦУР). Показателите на Съюза и неговите държави членки по отношение на ЦУР са сред най-добрите в света. За да постигнем целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните планове до плановите за интегрирано общинско развитие. ПИРО Лъки е структуриран и целенасочен в рамките на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“



**ПО-ИНТЕЛИГЕНТНА ЕВРОПА** чрез иновации, цифровизация, икономическа трансформация и подкрепа за малките и средните предприятия;

**ПО-ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНА НИСКОВЪГЛЕРОДНА ЕВРОПА**, прилагаща Парижкото споразумение и инвестираща в енергиен преход, възобновяеми източници и борбата с изменението на климата;

**ПО-СВЪРЗАНА ЕВРОПА** със стратегически транспортни и цифрови мрежи;

**ПО-СОЦИАЛНА ЕВРОПА**, прилагаща Европейския стълб на социалните права и подкрепяща качествените работни места, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравни грижи;

**ЕВРОПА ПО-БЛИЗО ДО ГРАЖДАНИТЕ** чрез подкрепа за местно инициирани стратегии за развитие и устойчиво градско развитие в целия ЕС.

Източник: Документ за размисъл Към устойчива Европа до 2030 г.; Авторски колектив, ПИРО Лъки 2020®

### Програма за развитие: България 2030

Националната програма за развитие „България 2030“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя **три стратегически цели: ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата**, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и

интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – **Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България.** За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

### **Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.**

Въпреки че времето на действие на този документ е ограничено до 2022 г., Националната стратегия за регионално развитие се фокусира върху балансираното, равнопоставено и устойчиво развитие на регионите в България през периода до 2022 г. и очертава начините и средствата за намаляване на неравенствата между отделните региони, области и общини в страната. Стремещът за постигането на баланс продължава общата Кохезионна политика на ЕС на национално ниво. НСРР е интегрирана стратегия за развитие, осигуряваща координация между управлението на различните сектори и условия за реализация на НПП България 2030.

Фокусът на стратегията е постигането на полицентрично, балансирано и устойчиво развитие на регионите в България. От друга страна тя осигурява координация между отделните секторни политики и стратегически документи на национално ниво и подпомага тяхното синхронизиране на по-ниските нива на планиране (NUTS 1, NUTS 2 и NUTS 3).

Целите и приоритетите на НСРР подчертават значението на малкия и среден бизнес, формирането на устойчиви туристически дейности и подобряването на социалната и техническата инфраструктура при съхраняване на природното и културно наследство.

### **Актуализирана национална концепция за регионално и пространствено развитие 2013-2025**

Устройството и управлението на националната територия до 2025 година се регламентира от Национална концепция за регионално и пространствено развитие, която е актуализирана през 2019 г. и с нея се полагат основите за оперативна програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.

Актуализираната НКРПП 2013-2025 г. съдържа средносрочни и дългосрочни насоки за устройственото планиране и опазването на териториалните ресурси. Тя осигурява и подходяща основа за териториална насоченост и израз на секторните политики и стратегии, като се подчертава, че желаният модел за умерен полицентризъм (поддържане на мрежа от равномерно разпръснати градове, които са предпоставка за по-балансирано развитие и съживяване на селските и периферните райони) все още е на дневен ред.

Актуализирания документ има няколко много важни нови елемента: отразени са новите насоки в европейската кохезионна политика и политиката за пространствено развитие; стратегическата ѝ част интегрира в още по-силна степен регионалното планиране с пространственото такова; и идентифицира конкретни територии със специфични характеристики, потребности и потенциали.

В разработения урбанистичен модел за „умерен полицентризъм“ се подчертава, че в Южна България ще доминира град Пловдив в партньорство със Стара Загора, които ще се развиват като полюси на растеж. В този модел **Лъки е определен като град от 5-то ниво** (много малък град със значение за територията на общината, на която е център).

Стимулирането на тези центрове е важно, за да могат да предлагат необходимите първични услуги на населението.

**Съгласно урбанистичния модел, територията на община Лъки попада извън основните оси на развитие. Най-близкият център, с който имат директна връзка, от високо ниво (трето) е гр. Асеновград.**

### ***Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за периода 2021-2027 (ИТСП)***

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

Предложените в стратегията действия са свързани с подкрепа на местните фирми, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс в съчетание с действия за преодоляване на технологичната изостаналост и недостатъчната иновационна активност, за по-добра конкурентоспособност в дългосрочен хоризонт.

Централно място във фокуса на ИТСП заема значение е поставянето на фокуса върху развитието на образователната и социалната инфраструктура в ЮЦР, подпомагането на процеса на трудова интеграция и подобряването на ефективността на местните пазари на труда.

Всичко това следва да допринесе за постигане на напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в Южен централен регион.

### **1.3. ОТГОВОРНОСТИТЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ И ПАРТНЬОРИТЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО И ПРИЕМАНЕТО НА ПИРО**

#### ***Общи изисквания към подготовката, съгласуването и приемането на ПИРО***

Съгласно ЗРР и Правилника за неговото прилагане няколко са основните актьори в процеса на подготовка, съгласуване и приемане на ПИРО – кметът на общината, общински съвет, заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Функцията на организатор при изготвянето и съгласуването има кметът на общината, който осъществява координация и контрол по процесите. Съгласно Методическите указания с негова заповед се сформира работна група по подготовка, изготвяне и одобрение на ПИРО. В нея следва да са представени възможно най-много представители на заинтересованите страни в общината. Останалите заинтересовани лица трябва да има постоянен достъп до информация за процеса и възможност за даване на становища и предложения при изготвянето на ПИРО, а в следствие и при неговата реализация.

Със заповед на кмета изготвянето на ПИРО се възлага на външен изпълнител (при спазване изискванията на ЗОП) или със собствен капацитет. Кметът е този, който, чрез заповед, организира и публично обсъждане на проекта на ПИРО и на ЕО по реда на чл. 20 от

Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми в случаите, в които такава оценка е била изисквана.

Общинският съвет е органът, който приема ПИРО на общината и контролира осигуряването на съответствие на общия устройствен план с плана за интегрирано развитие.

Заинтересованите лица имат право да дават аргументирани предложения при изготвянето на ПИРО и да получават информация при поискването ѝ.

Одобреният план за интегрирано развитие на община се представя от кмета на общината пред съответния областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет. ПИРО и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

### **Изменение и актуализация на ПИРО**

Изменение и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- **при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.**

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси – средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителни мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход.

Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана.

### **Наблюдение и оценка на ПИРО**

Наблюдението на плана се осъществява в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване на годишен доклад за всяка година от действието на плана. Съгласно изискванията на ЗРР, за



изпълнението на всеки ПИРО се извършва последваща оценка не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие. Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Според чл. 33 от ЗРР в средата на периода на действие на ПИРО се изготвя и междинна оценка, която включва следните елементи:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

#### **1.4. СТРУКТУРА НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЪКИ**

Структурата на плана за интегрирано развитие на община Лъки е изцяло съобразена с разпоредбите на чл. 13 от ЗРР и методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО 2021-2027 г., публикувани от МРРБ. Тя е изцяло в синхрон с най-добрите практики на стратегическото планиране на териториите.

Структурата на плана следва използвания методически подход при изготвянето му. Документът започва с представянето на резултатите от проведените социално-икономически и пространствени **анализи** на територията, които представят ситуацията в общината и очертават тенденциите в развитието ѝ до 2027 г. След това продължава с **оценка** и **изводи** от аналитичната част. На тяхна база е **формулирана визия** и са отправени **стратегически предложения** (цели и приоритети за развитие на общината). Накрая са разписани основните **инструменти** за успешната реализация, вкл. наблюдението и оценката на плана. Неразделна част от документа са съпътстващите го **приложения**, изготвени в процеса на неговото разработване.

Избраният подход обуславя основните точки (съдържание на плана), които са както следва:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Лъки.
- Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво.
- Връзка на общината със съседните територии, които имат потенциал да влияят върху развитието ѝ.
- Синтезен SWOT анализ.
- Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027.

- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност.
- Определяне на приоритетни зони за въздействие.
- Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.
- Индикативна финансова таблица.
- Приложения.

#### **1.4.1. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЪКИ**

Анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние, на нуждите и потенциалите за развитие е изготвен за територията на цялата община. Подробното описание на отделните аспекти от общинското развитие завършва с обобщени изводи, комбинация от проблеми и потенциали. Идентифицираните проблеми и потенциали са основа за извеждането на синтезен SWOT анализ, чиято цел е да открие най-важните моменти в историческото и съвременното развитие на общината. Обобщени са положителните и отрицателните характеристики в рамките на община Лъки и прилежащия ѝ пространствен контекст – тенденциите на регионално, национално и европейско ниво.

Анализът поставя акцент върху географската, историческата и културната характеристика, проследени са закономерностите във функционално-пространственото развитие, социалното, икономическото и екологичното състояние в границите на община Лъки. Подробно проучена е транспортната система, количествените и качествените измерения на електроснабдителната, водоснабдителната и канализационната системи. Административният капацитет на общината е представен като единство на възможности и ограничения за приложение на политики и изпълнение на проекти при взаимодействие между община Лъки, неправителствения сектор и бизнеса.

Аналитичната част включва още описание на взаимовръзките с резултатите проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво. В табличен вид са открити взаимовръзките между двата анализа – на местно и на регионално ниво, позволяващи бързото им сравнение и показващи доколко община Лъки се развива с темпото на региона.

На последно място, но не по важност е представена връзката на община Лъки със съседните територии, които имат потенциал да оказват влияние върху местното развитие. Акцент в тази част са възможните общи проекти, които имат надобщинско ниво.

Изброените аспекти покриват разнообразието на общинското развитие и напълно съответстват на Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

Разработването на анализа се базира на официална статистическа информация, становища от институции и стратегически документи в общината и региона, заедно с изводите от проведените публични дискусии и целеви анкети.

#### **1.4.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Стратегическите предложения обхващат очертаването на визия за развитие до края на плановия период, формулирането на цели, приоритетни направления и мерките към тях. Основно предизвикателство е формулирането на аргументирани, изпълними и съответстващи на местните ресурси и специфика предложения. Използването на интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм и др.), залегнали в устройствените планове за развитие на територията. Към подхода се присъединяват и проследените обществени потребности и препоръки, заедно с насоките на стратегическите документи от по-високо ниво. Разгледаните аспекти са използвани за синтезирането на ключови теми. По този начин се постига синергичен ефект между резултатите на отделните приоритетни направления, като за осъществяването на дадена цел допринасят повече от един приоритет.

#### **1.4.3. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ**

Важен фактор при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество.

В тази част от ПИРО се описва цялостния процес по разработването му – от определянето на заинтересованите страни и ангажирането им до създаването на активна комуникационна среда, в която да се обменят идеи и опит между хората.

Приложиха се и се предвиждат подходящите средства за споделяне на информация, представяне на ПИРО и съвместно действие между община Лъки, кметовете на селата, културните институции, неправителствения сектор, представителите на бизнеса и експертния екип. Положителните контакти и комуникация, формирани по време на разработването на плана, следва да бъдат съхранени и продължени през следващите седем години.

#### **1.4.4. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ**

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие са определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Това са пространствено обособени територии с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална структура на населението и характер. Те са определени на базата на общи характеристики на определена територия или

обща проблеми и потенциали за развитие. Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект с ограничените ресурси на Общината.

#### **1.4.5. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД**

Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Програмата за реализация е финалният елемент от структурата на ПИРО и представлява конкретния начин за осъществяване на неговите стратегически предложения. Централно място заема списъкът с проекти, където са изброени, описани и обосновани отделните обекти и връзките между тях. Извършена е оценка на ориентировъчната им финансова стойност, избрана е управленска структура и са посочени заинтересованите партньори в реализацията на всеки проект. Включена е възможността за актуализация на Програмата за реализация, като част от цялата система за наблюдение, оценка и актуализация на плана. Основни компоненти на програмата за реализация са:

- Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана – по какъв начин са комбинирани отделните елементи на секторните политики на местно ниво, така че да доведат до постигане на целите, определени в стратегическата част;
- Индикативен списък на важни за общината проекти, които се разработват и изпълняват в рамките на програмата;
- Индикативната финансова таблица, която представлява общата финансова оценка на необходимите ресурси за реализация на най-значимите общински проекти. Прогнозираният общ финансов ресурс е разпределен между отделните приоритетни направления от стратегията на плана и поетите ангажименти по неговото изпълнение от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Адекватното планиране на финансовата таблица е предпоставка за успешно и ефикасно управление на финансовите ресурси на общината. За тази цел бъдещите финансови средства са реалистично предвидени на основата на потенциала на община Лъки да привлича и управлява средства от оперативните програми.

#### **1.4.6. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ**

Климатичните фактори – глобалното затопляне, природните бедствия, както и рисковите територии, заемат важно място в разработваните концепции и стратегии за пространствено планиране на държавите в ЕС, върху управлението на водите, земята и природните ценности. Адаптирането на подходите в планирането на регионалното и пространствено развитие към глобалното затопляне на климата ще осигури запазването на екологичния комфорт в урбанизираните територии и намаляването на рисковете от природни бедствия. В тази част от ПИРО Лъки е описана връзката между идентифицираните в анализите рискове и проблеми, формулираните цели и приоритети в стратегическата част на документа

и посочените в програмата за реализация мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени. Изпълнението на тези мерки е ресурсно обезпечено и обвързано със система от индикатори, позволяващи оценка на напредъка за периода на действие на плана, както и при извършване на междинна оценка или актуализация.

#### **1.4.7. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА**

Индикаторите за наблюдение и оценка са дефинирани съобразно смисъла и съдържанието на стратегическите цели и приоритетните области на стратегията. Системата от индикатори обединява два основни компонента – индикатори за резултат, проследяващи степента на изпълнение на целите, както и индикатори за продукт, измерващи ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Двата вида индикатори са въведени в следствие на предписанията от „Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“.

Индикаторите са избрани в синхрон с наличната и регулярно поддържана информационна основа в България и наличните в община Лъки. Така могат да бъдат посочени техни начални, междинни и целеви стойности. Инструментът ще бъде основно средство за изготвяне на годишните доклади за изпълнението на ПИРО, междинната и последващата оценка на плана.

По отношение на наблюдението и оценката на изпълнението на плана е разработена е система за наблюдение, оценка и актуализация, обвързваща функциите на участващите звена и времеви график за действие.

#### **1.5. МЕТОДИ И ПРИНЦИПИ, ИЗПОЛЗВАНИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕТО НА ПИРО**

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социално-икономическото и пространственото развитие на общината, като интегрална част от ЮЦР. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативните документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методологическа гледна точка разработването на плана се основава на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към резултатите подход“. В рамките на разработването на ПИРО са приложени доказани теоретични постановки и методологически подходи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Проучени и използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически документи, изготвянето на комплексни анализи, синтезни оценки и прогнозиране на развитието съобразно наличните обстоятелства. Внимателно е подходено към инструментите за реализация на плана, изградени на основата на прилаганите европейски подходи, но и на реалните опит и умения за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, но и способност за тяхната изпълнимост.

##### **Принципи**

- **Структурираност.** Плана за интегрирано развитие е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърдения метод за

последователно надграждане на първоначален анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация.

- **Интегрираност.** Изследванията и изводите на ПИРО касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие.
- **Точност.** Приложените анализи се основават преобладаващо на официална статистическа информация. Използвани са данните от текущата статистика на НСИ, както и други официални източници – ДБТ, ОДЗ „Пловдив“, ОПУ и оператори на комунални услуги и др. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност.
- **Публичност.** Активният контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ПИРО. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за сътрудничество с оглед на реализацията на ПИРО.

## **2. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЪКИ**

### **2.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА**

#### **2.1.1. ПРИРОДОГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА**

##### *Географско местоположение и достъпност*

Община Лъки се намира в Южна централна България (в Южен централен регион за планиране), Област Пловдив. Общинският център – гр. Лъки – е разположен на около 50 км южно от областния център – гр. Пловдив. В южна посока, отново на около 50 км общината има връзка и с друг областен център – гр. Смолян.

Територията на общината попада изцяло в обхвата на Западните Родопи, като с нейната обща площ от 292,5 км<sup>2</sup> тя е една от средните административно-териториални единици в областта. Територията и съставлява 4,9% от площта на област Пловдив, което я поставя на девето място по площ в рамките на областта.

Общините, с които граничи, са Асеновград от област Пловдив и Баните, Смолян и Чепеларе от област Смолян.

През общината не преминават значими транспортни коридори, като достъпът е изцяло автомобилен.

Основните пространствени делители на територията са пътищата, част от републиканската и общинска пътна мрежи, но техните трасета са предопределени от природно-географските условия в общината.

##### *Релеф и полезни изкопаеми*

Релефът на общината е от средно до високо планински, който е обусловен от местоположението ѝ. Средната надморска височина е 850 м, но най-високата точка е 2000 м. (връх Преспа). Още няколко по-високи точки са локализирани в общината, които са представени от върховете Свобода или още Ениханбаба (1943 м), Белички връх (1599 м) и Проглед (1579 м). Най-ниската точка в общината е по коритото на Чепеларска река – 435 м н.в.

На територията на община Лъки са налични залежи на рудни изкопаеми – олово и цинк, които се оползотворяват активно и добивната индустрия е структуроопределяща за общината.

##### *Климат*

Община Лъки попада в континентално-средиземноморската климатична област. Това определя сравнително меката зима, а планинският релеф смекчава летните горещини. Средната годишна температура е 11,5°C.

Преобладаващите ветрове са западни и южни.

Районът се характеризира със средногодишна сума на валежите от 700 до 1100 л/м<sup>2</sup>. Това валежно количество е благоприятно за развитието на дървесина и друга растителност. Сезонното разпределение на валежите е със зимен максимум през месец декември и пролетен – през месец май.

##### *Води*

Водните ресурси на общината са значителни. Реките, преминаващи през нея са р. Манастирска, р. Джурковска, р. Лъкинска и р. Белишка. Те са предимно с дъждовно-снежно

подхранване и слабо устойчиво фазово разпределение на оттока. Пълноводието настъпва през пролетта с честите валежи, а минимумът се отчита през летните месеци.

Подземните води на територията на общината са формирани в карбонатни скали характеризиращи се с голямо водоотдаване, но в същото време то е неравномерно и локализирано.

### Почви

За района на Община Лъки са характерни делувиялните почви. С широко разпространение са и канелените. В по-високите части се разполагат светло-кафявите горски почви, а край реките алувиално-ливадните. Поради голямата обезлесеност в отделни части, (основно във високите части на общината) и поройните валежи, почвите са силно ерозирани и с каменист характер.

На територията на общината, също така има регистрирани редица свлачища, които са свързани с ерозионни процеси на почвите, хидрографските характеристики и планинския релеф. Въпреки това почвите в общината попадат в групата на слабо податливите на ерозия, според ОУПО Лъки.

## 2.1.2. НАСЕЛЕНИЕ, СЕЛИЩА И ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

### Население

Динамиката на населението на община Лъки не се отличава от тази на национално ниво. До 1965 година броят на населението в общината нараства непрестанно, след което се наблюдава тенденция за спад, като за последните две преброявания той е особено голям. Сравнявайки данните от последните две преброявания в България – през 2001 и 2011 г. – се отчита спад с близо 29% на населението, живеещо в общината. Това са 1 140 д.

Според последните официални данни на Националния статистически институт за 2019 г. на територията на общината живеят 2 447 души. С голяма доза сигурност следващото национално преброяване ще регистрира отново понижаване.

Естественят прираст също е трайно по-неблагоприятен спрямо стойностите на областно и национално ниво, като през 2019 г. неговата стойност е -14,1‰, спрямо -5,3‰ (за област Пловдив) и -6,7‰ (за България).

### Селища

Селищната структура на общината е формирана от равномерна мрежа от населени места. Тя се състои от 1 град (Лъки) и 10 села. Следва да се подчертае, че селата Крушово и Балкан махала се намират в землището на с. Манастир, поради което се считат за махали към него.

Таблица 1. Населени места в община Лъки

с. Балкан махала*	с. Джурково	с. Крушово*	с. Манастир
с. Белица	с. Дряново	с. Лъкавица	с. Югово
с. Борово	с. Здравец	гр. Лъки	

\* Забележка: селата Крушово и Балкан махала практически за махали на с. Манастир, но същите, съгласно административно-териториалното деление в страната са отделни населени места.

Близо 75% от населението живее в общинския център. По-големите села в общината са с. Белица (171 д.) и с. Дряново (149 д.).



### Икономическа характеристика

Местоположението на община Лъки, почвените характеристики, климатичните фактори и залежите на рудни изкопаеми, които се експлоатират по-скоро я характеризират като **индустриална община**.

### Място и роля на община Лъки в областта

Приносът на общината Лъки към социално-икономическото развитие на областта е изключително малък сравнявайки избрани показатели. Въпреки това общината има значение за поклонниците както от съседните общини, така и в регионален аспект. Това се дължи на местността „Кръстова гора“ и манастирския комплекс, който се намира в нея.

Определянето на гр. Лъки като център от 5-то ниво в йерархичната система от градове-центрове, предложена в АНКПР, го класифицира към групата на много малките градове и села, които имат общинско значение и осъществяват предимно първично обслужване на населението на общината.

Таблица 2. Място и роля на община Лъки в областта по избрани показатели

Показател	За общината	Дял от областта (%)	Общо за областта
Територия (км <sup>2</sup> )	292,5	4,90%	5972,9
Население (2019 г., НСИ)	2 447	0,37%	666 801
Гъстота на населението (д./км <sup>2</sup> )	8,37	-	11,64
Регистрирани в БТ безработни лица към 31.12.2018 (д., НСИ, ДБТ)	40	0,29%	13 818
Коефициент на безработица, 2018 (%)	3,14	-	3,6
Произведена продукция, 2018 (хил. лв.)	78 043	0,45%	17 237 534

Източник: по данни на НСИ, ДБТ-Асеновград, собствени изчисления

## 2.1.3. ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

### Историческа характеристика

В сравнение с много други общини в страната и населените места в тях Лъки (общината и административния център) са „млади“ административно-териториални образования. До 1910 г. Лъки е била само местност, покрита с ливади. По-бурното развитие на общината започва след проучванията на рудните находища в района. Откритите залежи на оловно-цинкови руди стимулират активно рудодобива и свързаните с него дейности, което довежда и до увеличаване на населението в общината. Това налага изграждането на по-добри пътища, обекти на социалната инфраструктура и други. Първоначално Лъки е било село, което едва през 1969 г. е признато за град. От този момент се променя и баланса между градското и селско население в общината.

И до ден днешен основната част от населението на общината е ангажирано в рудодобива и свързаните с него дейности (добив, преработка).

### Културно наследство, бит и културна инфраструктура

На територията на общината безспорно най-разпознаваемата културна ценност е местността „Кръстова гора“ и манастирския комплекс, който е изграден в нея. Местността е известна с намиращото се там християнско светилище на връх Кръста, което е християнски поклоннически център с международна известност. Особено популярен е при празнуване на християнския празник Кръстовден (14 септември).

Преданията са, че на върха се е издигал голям манастир (за което има доказателства), в който се е пазела частица от кръста на Исус Христос.

Данните от ОУПО Лъки декларират, че на територията на общината съществуват осем обекта, имащи статут на недвижима културна ценност, като три от тях попадат в категорията „от национално значение“. Също така в рамките на общината попадат и 23 археологически културни ценности и два военни паметника.

От стария римски път от Тракийската низина през Роженския превал към Беломорието, на територията на община Лъки е останал римски мост „Долната киприя“, който се намира в местността „Св. Георги“. Освен моста от пътя са останали големи отсечки калдъръмена настилка.

Друг важен за развитието на общината обект, който показва традициите на родопския край, е Атрактивна къща „Природа и наследство“, в която са изложени уникални предмети от бита на родопчаните. Експонатите показват всички дейности, които родопчаните са извършвали, за да преживяват, част от тях характерни единствено за района.

Районът е запазил традициите си в дърворезбарството и дървопреработката, тъкане на китеници, родопски одеяла. Село Югово е известно със своите дюлгери – майстори-строители на къщи и мостове.

Празникът на община Лъки е в деня на миньора и обикновено се празнува в последния петък и събота на месец август.

Традиционни носители на културата в българските общини са читалищата, част от тях с богат библиотечен фонд. На територията на община Лъки пет читалища развиват дейност, а техният библиотечен фонд наброява над 24 хил. тома художествена и друга литература.

**Таблица 3. Читалища в община Лъки**

Наименование на читалището	Населено място
„Зора 2002 г.“	гр. Лъки
„Васил Коларов 1998 г.“	с. Дряново
„Христо Ботев 1945 г.“	с. Борово
„Христо Ботев 1929 г.“	с. Манастир
„Светлина 1998 г.“	с. Белица

Източник: Община Лъки

#### **2.1.4. ФУНКЦИОНАЛНА СТРУКТУРА, СЪСТОЯНИЕ НА СЕЛИЩНАТА МРЕЖА И ВРЪЗКИ СЪС СЪСЕДНИТЕ ТЕРИТОРИИ**

Преобладаващите земи на територията на община Лъки са гори (над 76% по данни от ОУПО Лъки). Всички те са част от защитени местности или защитени територии по НАТУРА 2000, което не позволява тяхното масово използване за дърводобив и преработка.

Земеделските земи са едва около 4%, от които обработваемите са 2,5%. Това, както и характерните природно-географски особености на общината, не позволяват развитието на земеделски дейности със стопански характер в нея.

Селищната мрежа в общината е развита около транспортните коридори, съставени от републиканската и общинска пътна мрежи. Те в голямата си част използват естествените трасета на реките в общината.

Отличително за община Лъки е, че в нея е разположено **селото с най-голяма надморска височина на Балканския полуостров – с. Манастир** (средно 1449 м.).

Общият баланс на територията, според предвижданията на ОУПО Лъки е представен в следващата таблица.

**Таблица 4. Общ баланс на територията на община Лъки в хектари**

Баланс на територията	Площ на проектни елементи	
	ха	в %
1. Жилищни функции	318,26	1.13%
2. Общественообслужващи функции	4,34	0.02%
3. Производствени дейности	7,65	0.03%
3.1 Депа за индустриални отпадъци	17,8	0.06%
3.2 Производствени дейности - стопански дворове и ферми	8,47	0.03%
4. Складови дейности	2,98	0.01%
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	10,66	0.04%
6. Озеленяване, паркове и градини	0	0.00%
6.1 Гробища	3,04	0.01%
7. Спорт и атракции	0	0.00%
8. Комунално обслужване и стопанство	0	0.00%
<b>9. Земеделски територии, в т.ч.:</b>		
9.1. Обработваеми земи - ниви	746,39	2.66%
9.2. Обработваеми земи -трайни насаждения	216,92	0.77%
9.3. Необработваеми земи	157,3	0.56%
9.4 Необработваеми земи – ливади	1 661,54	5.92%
9.5 Необработваеми земи – пасища, мери	1 605,07	5.71%
<b>10. Горски територии, в т.ч.:</b>		
10.1. Гори	21 451,74	76.37%
10.2 Защитни гори	500,57	1.78%
10.3 Рекреационни гори	0	0.00%
10.4 Горски земи	201,8	0.72%
11. Водни площи	105,98	0.38%
12. Транспорт и комуникации	261,48	0.93%
13. Техническа инфраструктура	6,87	0.02%
14. Защитени територии - резервати	801,08	2.85%
<b>ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ</b>		
А) За природозащита – защитени територии и защитени зони	27 666,55	99.91%
Б) За опазване на културното наследство	0	0.02%
В) С особена териториално устройствена защита	0	0.00%
Г) За възстановяване и рекултивация	0	0.06%
Д) С активни и потенциални свлачища и срутища	0	0.00%
Е) Други нарушени територии	0	0.00%
Ж) Обща площ(с отчитане на припокриването)	0	100.00%

Източник: ОУПО Лъки, община Лъки

Фигура 2. ОУПО на Община Лъки, предварителен проект



ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН  
ОБЩИНА ЛЪКИ



Източник: Община Лъки

Предвижданията в ОУПО, с които следва ПИРО да бъде синхронизирано, за да може да подпомогне реализацията им са следните:

- Разширяване на строителните граници на населените места за сметка на земеделски и горски територии, без да противоречи на предписанията на НАТУРА 2000.
- Не се предвижда разширяване на комуникационно-транспортната мрежа. Предписания се правят единствено относно поддръжка, ремонт и рехабилитация на съществуващата пътна мрежа.
- Предвидената ПСОВ гр. Лъки и канализацията в града ще влияят стимулиращо на развитието на града в благоустройствен и икономически аспект. В останалите населени места, в които в близките поне 15 години няма да се реализира централизирано отвеждане и третиране на отпадъчните води, ще продължат да се изграждат изгребни ями, в съответствие с настоящото законодателство. Алтернатива са локалните пречиствателни съоръжения, които да се експлоатират от собствениците на имотите.
- Вместо инвестиции в изграждането на нови ВЕИ следва да се правят такива за намаляване на енергийния интензитет.
- Ключово, но с все още недоразработен потенциал за формиране на туристически продукт в общината има Манастирски комплекс „Кръстова гора“. Въпреки че привлича хиляди поклонници годишно, археологическите обекти на културното наследство до комплекса не са подробно изследвани, а достъпът до самата зона може да бъде подобрен значително в транспортно-комуникационно отношение, както и популяризиране екопътеката, която го свързва със с. Белица. Възможно е обогатяване на туристическия продукт чрез оползотворяване ресурса на нематериалното културно наследство – местна кухня, занаятчийски практики, диалектни говори, легенди и фолклор.
- В ОУПО са разработени три културно-исторически маршрути.
- Също в него са предвидени и редица нови вилни и рекреационни зони.

### **2.1.5. ИЗВОДИ ОТ ОБЩАТА ХАРАКТЕРИСТИКА**

#### **Проблеми**

- Общината има изключително малък принос към областната икономика;
- Сравнително малка по територия в сравнение с останалите общини в областта.

#### **Потенциали**

- Близост до областните центрове Пловдив и Смолян;
- Изготвен ОУПО, който задава устройствената рамка за развитие на общината;
- Разпознаваемо религиозно средище – „Кръстова гора“
- Активни читалища, които са проводник на културата в общината;
- Наличие на полезни изкопаеми.

### **2.2. СЪСТОЯНИЕ НА РЕГИОНАЛНАТА И МЕСТНАТА ИКОНОМИКА**

Икономиката на община Лъки не функционира в затворена системата, а като част от общата икономика на страната. Местните икономически показатели оказват влияние върху тези на областно и национално нива и обратното. Това дава възможност, чрез анализ, да се

откроят силните, местни икономически страни, които имат най-голям дял в общата икономика. Ключовите характеристики, които се проследяват, са свързани с развитието на икономиката и жизнения стандарт на жителите на община Лъки. От друга страна, общото състояние на икономиката в България оставя своя отпечатък върху местната такава.

За да се открие тази неразривна връзка, са изследвани няколко ключови макроикономически показателя на национално ниво. Това са:

**Брутен вътрешен продукт (БВП)** – индикаторът се използва за измерване стандарта на живот в страната, чрез остойностяване на всички произведени стоки и услуги. Колкото по-висок БВП има страната, толкова е по-силна икономиката и има по-висок стандарт на живот населението.

**Реален ръст на БВП** – чрез него се измерва икономическия растеж. Той се измерва в процентно изменение на БВП спрямо даден базисен период.

**Средногодишна инфлация** – представлява постоянното и цялостно покачване на цените, което означава постоянен спад в покупателната способност на парите.

**Ниво на безработица** – НСИ измерва коефициента (нивото) на безработица като отношение на броя на безработните спрямо броя на икономически активните лица.

**Преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)** – индикаторът отразява потока от чуждестранни инвестиции към страната. Може да се каже, че колкото е по-голям той, толкова повече страната е по-привлекателна за чужди инвеститори.

### 2.2.1. ОБЩИ ТЕНДЕНЦИИ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ В СТРАНАТА

Общото макроикономическо развитие на България в последните 10 години е белязано от световната икономическа и финансова криза и възстановяването от нея.

Проследявайки динамиката на БВП по текущи цени, през годините се отчита непрекъснат растеж (с изключение на 2013 г.) в абсолютни стойности. Това обаче не е достатъчно за реален ръст на българската икономика. Всъщност е точно обратното, реално БВП все още не е достигнал предкризисните си нива, като само в периода 2012-2013 се наблюдава задържането на неговото реално ниво. През останалите години се отчита устойчив спад следствие на инфлацията и други фактори.

Размерът на ПЧИ също се задържа на сравнително еднакви стойности, но отчитайки инфлацията и други макроикономически показатели, реално чуждестранните инвестиции намаляват.

След период на дефлация (която често е свързана със забавянето на икономиката), последните години (2017-2019) се отчита увеличаващо се средногодишно ниво на инфлация.

Последиците от изминалата криза могат да се проследят и с нивото на безработица в страната, което в периода 2010-2014 е над 10%, докато в последните години устойчиво намалява и през 2019 г. достига до исторически ниски нива от 4.2%.

Тези фактори – ниска безработица, намаляващи ПЧИ, растяща инфлация и намаляващ реално БВП – се отразяват и на местните икономики и население, чиито доходи от такси, продажби, труд и други източници на приходи се увеличават, но в същото време често покупателната им способност намалява. Много ниските нива на безработица от своя страна пък оказват пряко влияние върху възможността за привличане на нови инвестиции и големи

работодатели в българските общини, които трудно ще намират кадри за обезпечаване на трудовия процес.

Тази линия на развитие, характерна за българската икономика, определя и ограниченията и възможностите за развитие пред община Лъки.

**Таблица 5. Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2009-2019 година**

Основни макроикономически показатели - реален сектор	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БВП в текущи цени (производствен метод) - млн. лв.	73 147	74 407	80 682	82 209	81 919	83 857	89 333	95 092	102 308	109 695	118 669
Реален ръст на БВП на годишна база - %	3	-1	-2	0	0	-2	-4	-4	-4	-3	-3
Средногодишна инфлация - %	2.5	3.0	3.4	2.4	0.4	-1.6	-1.1	-1.3	1.2	2.6	2.5
Коефициент на безработица (15 + години) - %	6,8	10,3	11,3	12,3	12,9	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Преки чуждестранни инвестиции в страната - млн. евро	20 442	22 114	21 645	21 951	23 340	21 582	23 163	23 509	24 475	24 920	-

Източник: НСИ

## 2.2.2. ОБЩИ ТЕНДЕНЦИИ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ В РЕГИОНА НА НИВО 2

Общите тенденции и изводи за икономическото развитие в региона на ниво 2 са изведени в Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион (обхващаща областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково). В ПИРО Лъки са изведени само по-важните от тях, а именно:

- Неравномерното разпределение на населението по области ще продължи и през 2035 г. населението в област Пловдив ще е 50,1% от това на региона, докато в област Смолян ще е само 6,3%. **Още по-неравномерно ще бъде разпределението на населението по общини и по отделни селища.**
- Прогнозите до 2035 г. показват, че населението в региона ще намалява и застарява.
- Регионът е на едно от водещите места по ниска безработица, като само Югозападният има по-добри показатели.
- Регионът има водеща позиция в първичния сектор в национален мащаб.
- Територията на ЮЦР попада в обхвата на два от туристическите райони – Тракийски (с основна специализация в културния и винен туризъм) и Родопски (с основна специализация планински и селски туризъм).
- За новият програмен период усилията в областта на туризма трябва да се насочат към създаване на регионален продукт – зимни спортове, язовирите – зони за рекреация и

спорт, магията на Родопата – маршрутен и алтернативен туризъм, история в пластове – долината на тракийските царе, паметта на Априлци, Пловдивската „Света гора“, Очарованието на розата, по пътя на Бакхус – вината на Тракия, традиции и обичай – Родопата пее и др.

- По показател „чуждестранни преки инвестиции“ регионът е на трето място след ЮЗР и ЮИР.
- Основната част от болничните заведения в региона и леглата в тях са концентрирани в гр. Пловдив.
- На територията на региона функционират редица индустриални и технологични зони, предимно около Пловдив.
- Стойността на генерирания БВП в абсолютни стойности нараства, вкл. и показателят „БВП на човек от населението“. Но и по тези показатели се наблюдават дисбаланси между отделните области – Пловдив и Бургас са далеч пред Ямбол и Сливен.

### **2.2.3. ОБЩИ ТЕНДЕНЦИИ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТ ПЛОВДИВ**

Изследвайки процесите на областно ниво в периода 2014-2018 година, може да се заключи, че те следват националните тенденции в периода на действия на ОПР на Лъки за периода 2014-2020 година. Наличните данни за последните години показват плавно увеличение на продукцията, която генерират предприятията от нефинансовия сектор в област Пловдив. Като за 2018 година спрямо 2014 г. увеличението на произведената продукция е с 10%.

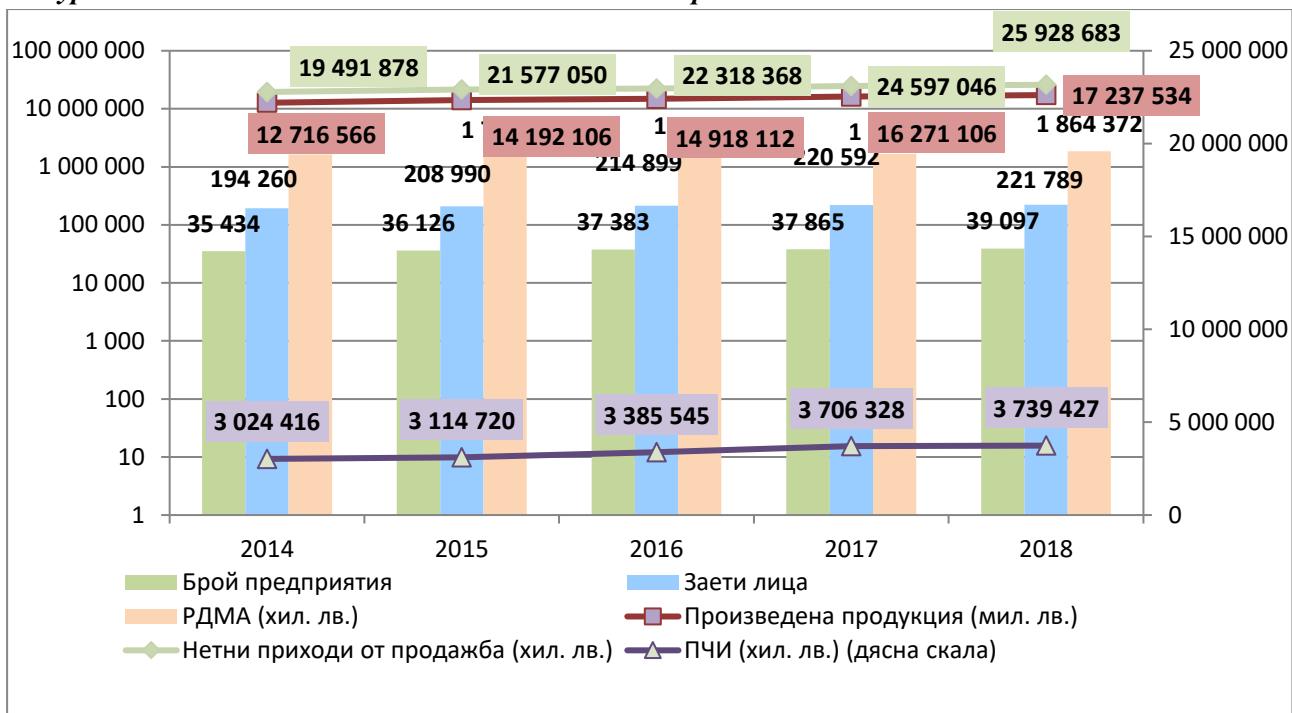
Общият брой на нефинансовите предприятия, които произвеждат тази продукция също се увеличава през последните години и през 2018 г. е 39 097.

В същото време разходите за придобиване на ДМА (РДМА) след кризата намаляват до 2017 г., докато през 2018 г. те вече надвишават пред кризисните нива и достигат 1 864 372 хил. лв.

Тенденцията за повишаване на заетите на национално ниво в областта също е ясно изразена – броят на заетите лица трайно се увеличава (нивото на увеличение за 2018 г. спрямо 2014 г. е 14%).



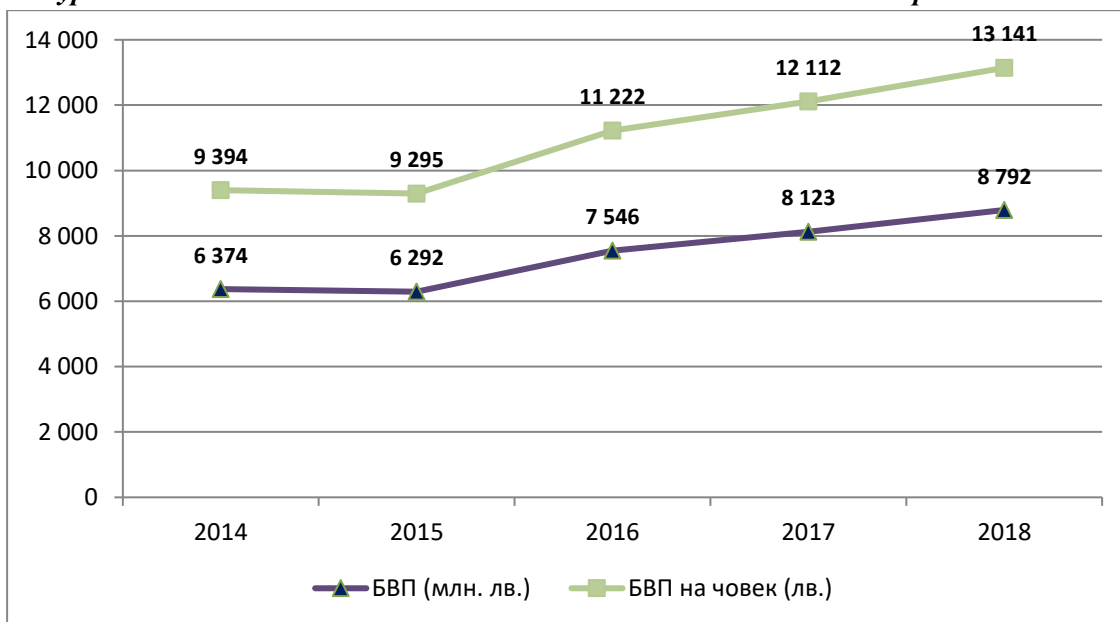
Фигура 3. Развитие на областната икономика за периода 2014-2018 година



Източник: НСИ

Анализът на БВП на областта показва, че след незначителния му спад през 2015 г., се наблюдава тенденция към постоянен ръст. Това оказва и влияние върху показателя БВП на 1 човек, чиито стойности се увеличават с 40% за периода 2014-2018 г. Принос за това най-вероятно има и увеличаващия се брой на заетите – 14% за същия период.

Фигура 4. БВП и БВП на човек от население за област Пловдив за периода 2014-2018



Източник: по данни на НСИ

Прегледът на данните и стратегическите документи показва, че областната икономика бързо се възстановява от последствията от глобалната финансова и икономическа криза.

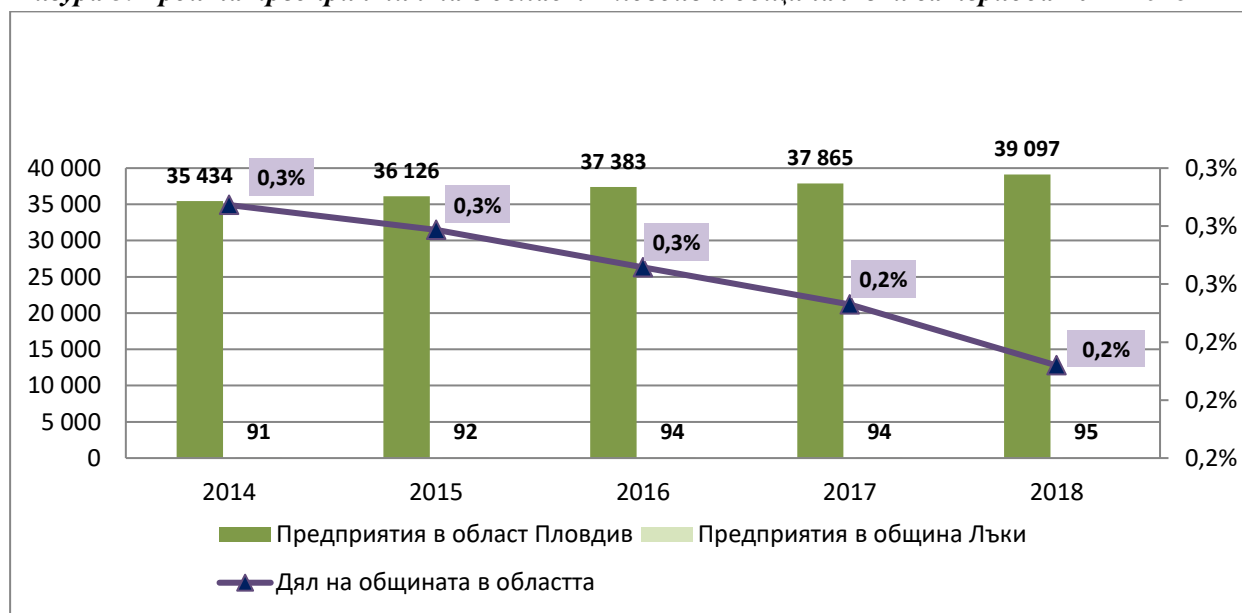
## 2.2.4. РАЗВИТИЕ И ПРИНОС НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА ЗА ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

Близостта на общината до областните центрове Пловдив и Смолян, определянето ѝ като слаба урбанизирана (съгласно методиката на ОИСП и ЕК), липсата на значими транспортни коридори, неминуемо оказват влияние върху местната икономика и нейният принос към областта.

Този принос е проследен чрез сравняване на основни икономически показатели на областно и общински нива. В същото време по този начин има възможност да се прецени доколко изводите, направени в ИТСП на Южния централен регион на ниво 2, се отнасят за община Лъки.

За разглеждания период **броят на предприятията** в община Лъки се задържа на сравнително постоянно равнище. През 2014 г. броят им е бил 91, съставляващи 0,3% от всички в областта, докато през 2018 г. – 95 или 0,2% от всички в област Пловдив. В същото време общият брой на предприятията в областта се увеличава от 35 434 до 39 097 през 2018 г. Поради тази причина **приносът на общинските стопански субекти към всички в област Пловдив намалява устойчиво.**

Фигура 5. Брой на предприятията в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018

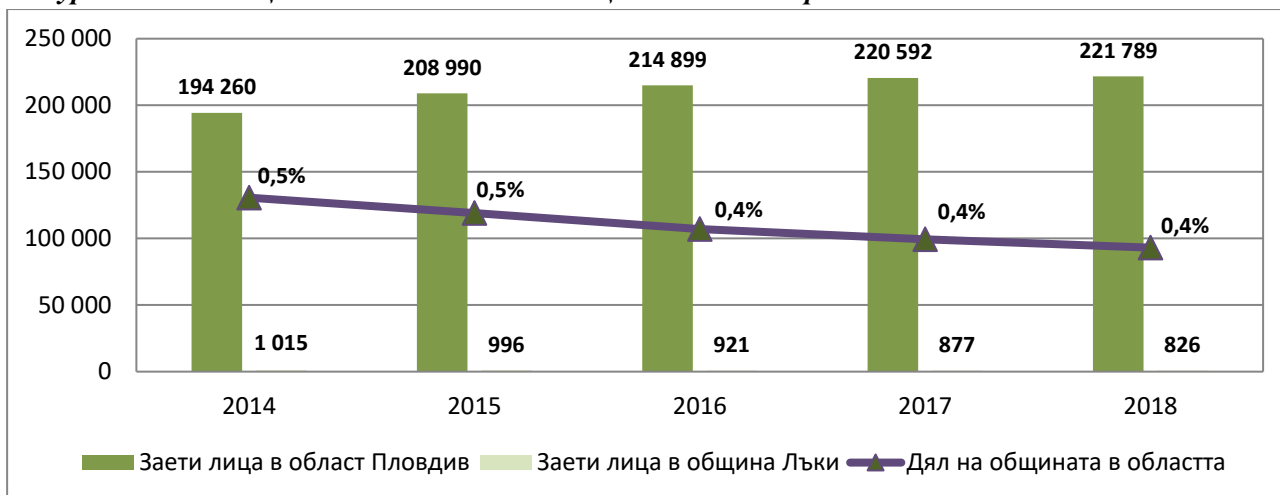


Източник: по данни на НСИ

**Динамиката на заетите** в предприятията през годините показва, че докато на областно ниво тенденцията е за увеличаване на заетостта, то в община Лъки броят на работещите спада постоянно в последните пет години. От 1 015 заети през 2014 година през 2018 г. заетите са едва 826 души.

Поради тази причина **броят на заетите в общината съставлява едва 0,4% от всички заети в област Пловдив с очертаваща се тенденция делът им да намалява.**

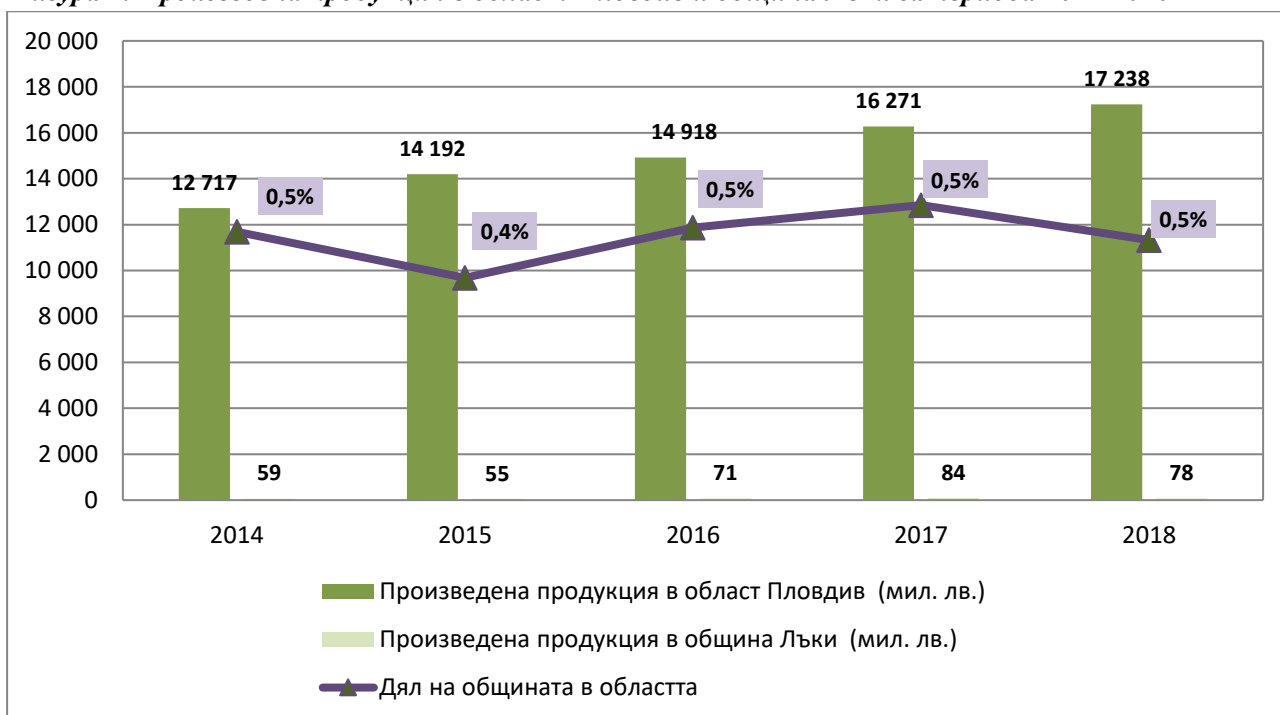
Фигура 6. Заети лица в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018 г.



Източник: по данни на НСИ

В същото време за изследвания период в областта и община Лъки се наблюдава тенденция за увеличение на произведената продукция със сходни темпове. В област Пловдив през 2014 г. е произведена продукция за 12 716 566 хил. лв., докато за 2018 г. е отчетена произведена продукция на стойност 17 237 534 хил. лв. Това представлява ръст от 35,6% за периода (2018 г. спрямо 2014 г.). В община Лъки произведената продукция от 59 476 хил. лв. (2014 г.) нараства до 78 043 хил. лв. (2018 г.), или ръст от 31,2% (за същия период). Може да се обобщи, че по този показател икономиката на Лъки следва темпото за областта, но приносът на произведената продукция в общината към Пловдивска област остава трайно нисък – 0,5%.

Фигура 7. Произведена продукция в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018



Източник: по данни на НСИ

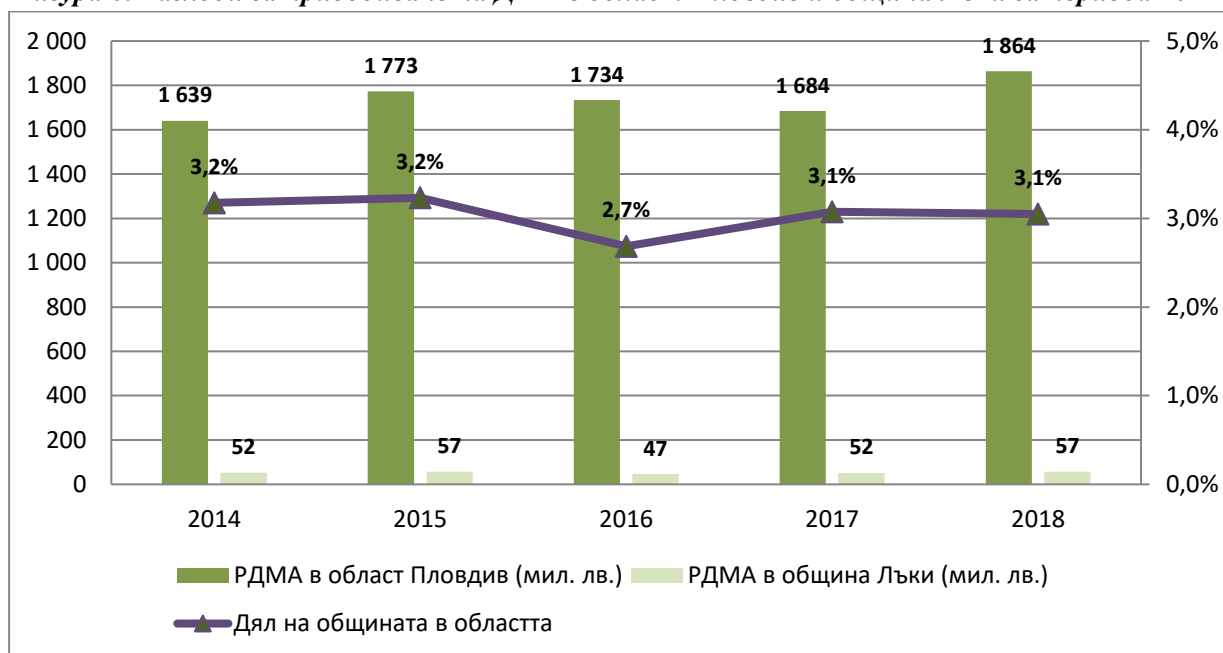
РДМА са един от показателите, с които се характеризира инвестиционната активност на предприятията във всички сектори на икономиката.

В област Пловдив се отчита увеличение на РДМА в периода 2014-2015 година, а в следващите две години намаление и отново последващо увеличение, което надминава нивото отпреди 2014 г. Отчетеното увеличение за периода 2014-2018 г. е 13,7% (1 639 346 хил. лв. до 1 864 372 хил. лв.).

За същото време в община Лъки стойността на показателя остава почти непроменена – около 52 млн. лв., което показва, че инвестициите са ниски, но постоянни. В абсолютни стойности ръстът е от 4 792 хил. лв. (9,2%).

Задържането на РДМА в общината и колебанията на показателя за област Пловдив спомагат приносът от 3,2% през 2014 г. да се задържи сравнително постоянен и през 2018 г. да бъде 3,1%.

**Фигура 8. Разходи за придобиване на ДМА в област Пловдив и община Лъки за периода 2014-2018**



Източник: по данни на НСИ

### 2.2.5. СТРУКТУРА И ДИНАМИКА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА

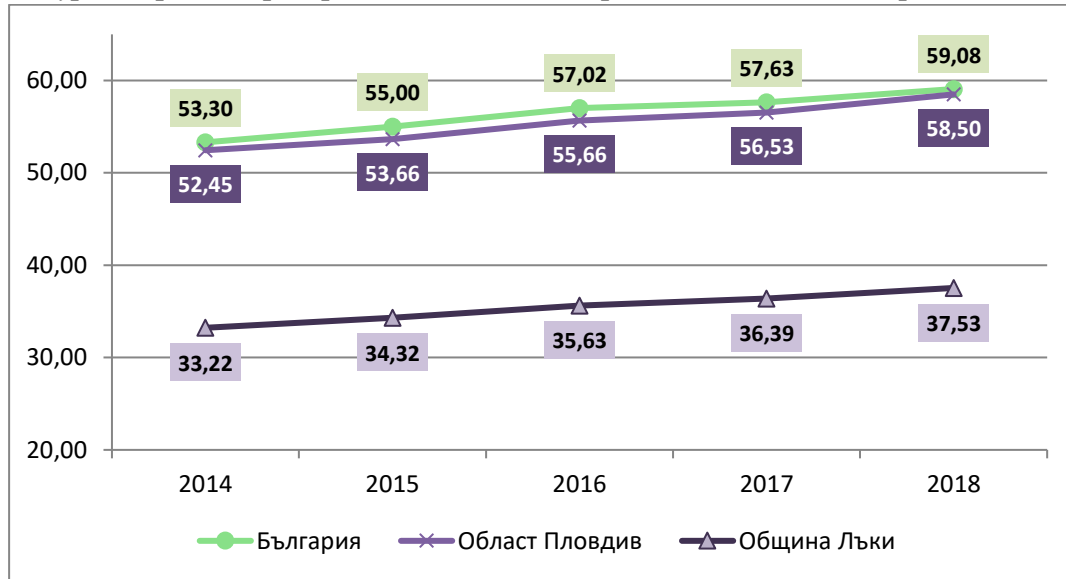
Подходът, използван за тази част от анализа, включва проследяване на динамиката на ключови икономически показатели и сравняването им с областта и България, което дава възможност да се проследи развитието на икономиката на община Лъки в периода 2014-2018 година. На следващо място се анализира тази динамика по отношение на основните сектори – аграрен (селско и горско стопанство), индустриален и този на услугите. Допълнително всеки сектор е разгледан по-обстойно, за да се открият неговите специфики за община Лъки. Проследяването на всеки от секторите на местната икономика позволява да се открие кой от тях оказва най-силно влияние върху нея и се очаква да продължи да го прави или има потенциал да бъде „двигател“ за растеж. Състоянието на секторите е проследено чрез броя на предприятията в тях, заетите лица, обема на произведената продукция и генерираните приходи.

#### Брой на предприятията на 1000 души

Според официалните данни, през 2014 г. на 1000 човека от общината се падат по 33,22 предприятия. Следствие на демографските процеси, както и лекото възстановяването на икономиката в общината, през 2018 г. показателят вече е 37,53 предприятия на 1000 д. **По този**

показател общината значително отстъпва от средните нива за България и област Пловдив (близо 1,5 пъти).

Фигура 9. Брой на предприятия на 1000 д. на различните административни нива

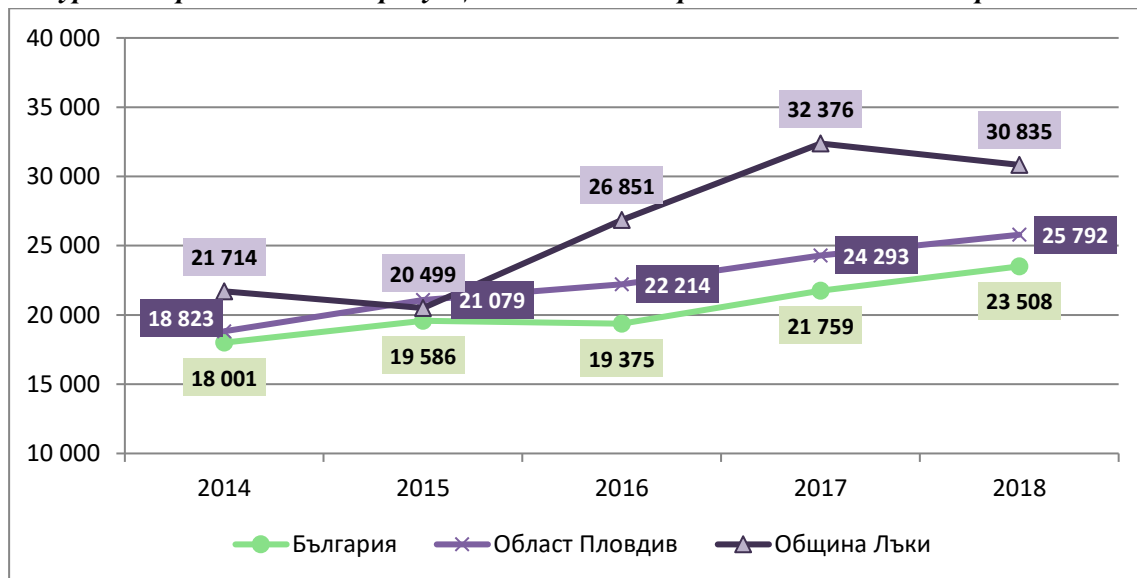


Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

### Произведената продукция на 1000 души

В изследвания период стойността на произведената продукция в общината има спадове и възходи. Положителна черта на показателя е, че от 2016 г. се наблюдава тенденция за растеж. Сходна е ситуацията на национално и областно ниво – след известно задържане на икономиката, се отчита постоянен растеж. Важно е да се подчертае, че показателят за област Пловдив е по-висок от средния за страната. Данните показват **значително по-голяма производителност на 1000 души в общината, отколкото за област Пловдив и респективно за България.** Това може да бъде индикатор както за по-високата продуктивност на заетите в икономиката на общината, така и да се дължи на намаляваща заетост и повишената добавена стойност на произведената продукция.

Фигура 10. Произведената продукция на 1000 д. на различните административни нива

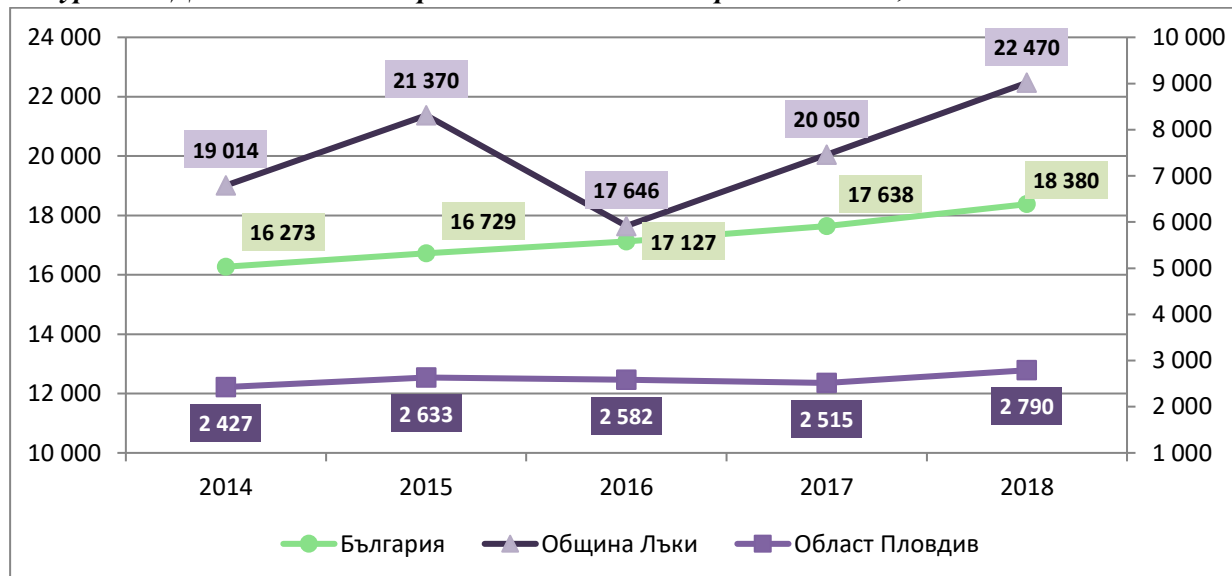


Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

### Разходи за ДМА на 1000 души

Допълнително, РДМА на 1000 д. от населението на общината превъзхождат стойностите както на областно ниво, така и за България. Това е белег, че местният бизнес отделя значителни финансови ресурси за инвестиции за подобряване на съществуващите и/или създаване на нови производствени мощности.

Фигура 11. РДМА на 1000 д. на различните административни нива, в хил. лв.



Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

### Разпределение на предприятията

Общият брой на предприятията в общината остава почти непроменен за периода 2014-2018 година. Това се отнася и за разпределението им по основните икономически сектори, т.е. общата стопанска картина в община Лъки не се променя. **Доминират предприятията в сектора на услугите, следвани от тези в индустрията.** Най-незначителен е дялът на предприятията в аграрния сектор, което е предопределено от природно-географските характеристики на общината. Въпреки че техният дял се увеличава от 3,3% през 2014 г. до 5,26% към 2018 г. за сметка на индустрията и услугите, това по-скоро се дължи на конфиденциалността на информацията за вторичния и третичния сектори.

Таблица 6. Динамика и разпределение на предприятията по икономически сектори в община Лъки за периода 2014-2018 г.

Предприятия	2014		2015		2016		2017		2018	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
Селско, горско и рибно стопанство*	3	3,30	-	-	4	4,26	4	4,26	5	5,26
Индустрия*	22	24,18	22	23,91	23	24,47	23	24,47	21	22,11
Услуги*	61	67,03	62	67,39	62	65,96	61	64,89	61	64,21
<b>Общо</b>	<b>91</b>	<b>100</b>	<b>92</b>	<b>100</b>	<b>94</b>	<b>100</b>	<b>94</b>	<b>100</b>	<b>95</b>	<b>100</b>

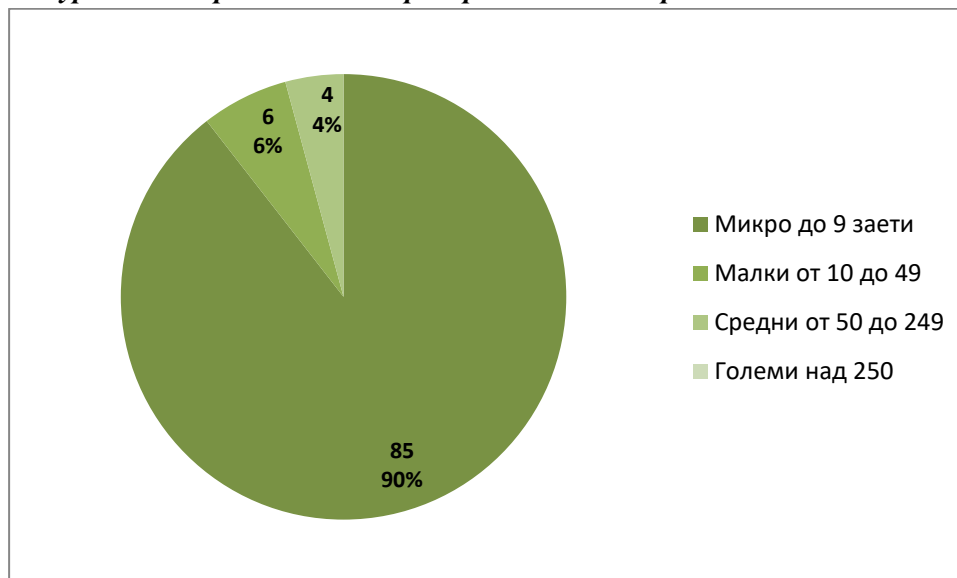
Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления.

\*Забележка: в стойностите на показателите не са включени икономическите дейности, за които данните са конфиденциални, съгласно Закона за статистиката.

Разпределението на предприятията по броят на заетите в тях през 2018 година показва, че най-голям е броят на микропредприятията (до 9 заети), като техният брой през 2014 година

е 78. След непрекъснатото им увеличение през 2018 г. те достигат 85. На следващо място са малките предприятия (от 10 до 49 заети), които са 6 през 2018 г., при 9 пет години по-рано. Спадът в броя им може да се дължи на това, че част от компаниите не могат да преодолеят разрастването си или просто преместват седалището си в по-голяма община. Възможно е също липсата на подходящи служители да оказва негативно влияние върху компаниите от тази група. Средните предприятия през 2018 г. са 4 (четири) броя, като за целия предходен период данните са конфиденциални, т.е. били са още по-малко. На територията на общината няма големи (над 250 служителя) предприятия.

**Фигура 12. Разпределение на предприятията по броя за заетите в тях за 2018 г.**

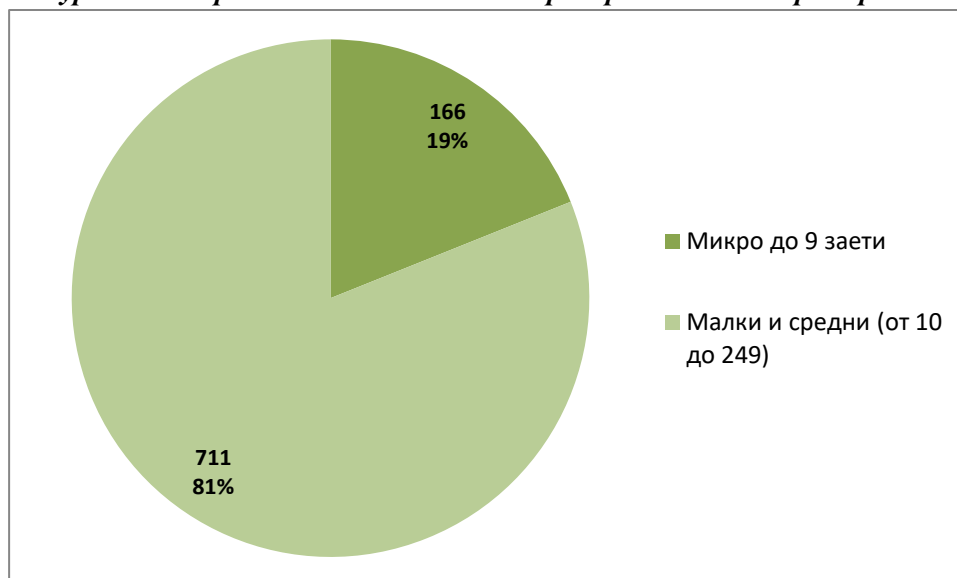


Източник: по данни на НСИ

\*Забележка: във фигурата не са показани средните и големите предприятия, чиито брой е конфиденциален, съгласно Закона за статистиката.

Анализът на предприятията показва, **че малките и средни предприятия ангажират 81% от заетите в общината.** Останалите 19% (166 д.) са заети в микропредприятията.

**Фигура 13. Разпределение на заетите в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г.**



Източник: по данни на НСИ

\* Забележка: данните за малките и средните са агрегирани поради тяхната конфиденциалност.

Обичайно средните предприятия са „двигателите“ на общинската икономика с обема си на произведената продукция. От данните за 2018 г., в община Лъки това твърдение се потвърждава. Характерно за община Лъки е това, че и малките предприятия имат значителна роля за местната икономика.

Едва **4 средни предприятия генерират над 80% от стойността на произведената продукция в общината.** Следващите по значимост са четирите малките предприятия, в които се произвеждат стоки и услуги, имащи около 10-15% принос към общинската икономика. Те са в добивната и преработващата промишленост. Това показва **силно промишления профил на общината.**

## 2.2.6. РАЗВИТИЕ НА ПЪРВИЧНИЯ СЕКТОР НА ИКОНОМИКАТА

Първичният сектор допринася незначително към местната икономика, като в последните години има все по-малък дял в нея. Това се отнася и по отношение на заетостта, която се ангажира в него. Ако през 2011 г. броят на заетите в сектора е 65 д., то през 2018 г. те са вече едва 8 души. Те са заети в 5 предприятия, което показва **липсата на атрактивност както и възможност на сектора да бъде стълб в развитието на общината.**

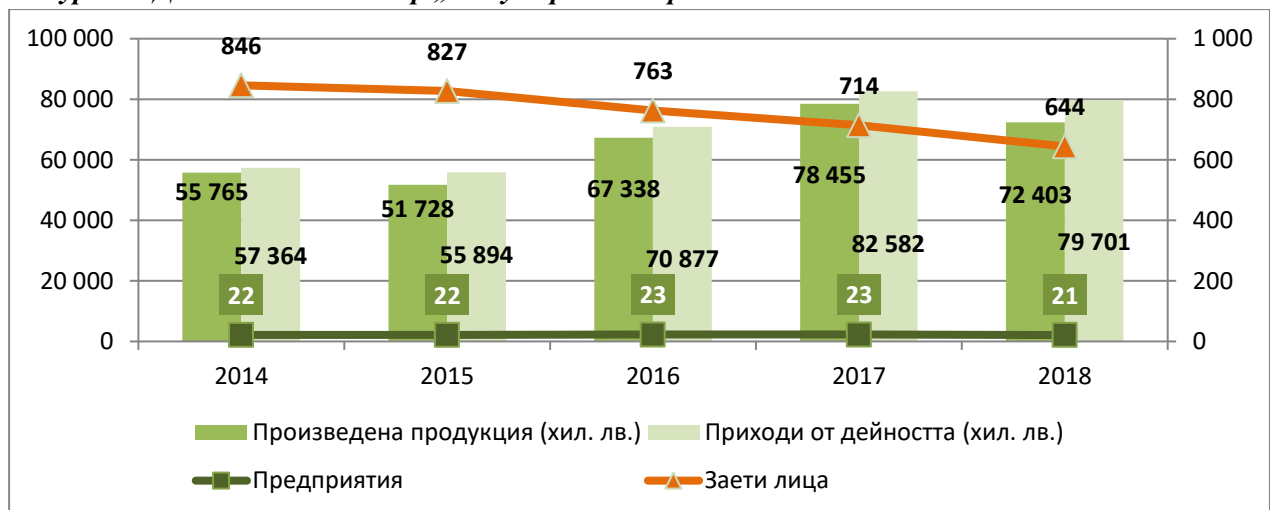
Животните се отглеждат предимно за собствени нужди и нямат стопанско значение за общинската икономика.

## 2.2.7. РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР „ИНДУСТРИЯ“

В индустриалния сектор на община Лъки **оперират 21 предприятия (22% от всички, без да се отчитат икономическите дейности, за които данните са конфиденциални), които произвеждат 93% от продукцията на територията и са отговорни за 91% от генерираните приходи на всички стопански субекти за 2018 г.** За периода 2014-2018 година общият брой на предприятията остава постоянен. Въпреки това заетостта в тях устойчиво спада.

Официалните данните отчитат, че кризата много слабо е засегнала сектора и след кратък спад на показателите „произведена продукция“ и „приходи от дейността“ през 2015 г., се наблюдава постоянен ръст. Наред с намаляващия брой заети в сектора, се увеличава и тяхната производителност.

Фигура 14. Динамика на сектор „Индустрия“ в периода 2014-2018 година



Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

Забележка: в графиката не са отразени данните за дейностите „производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; строителство“, за които информацията е класифицирана.



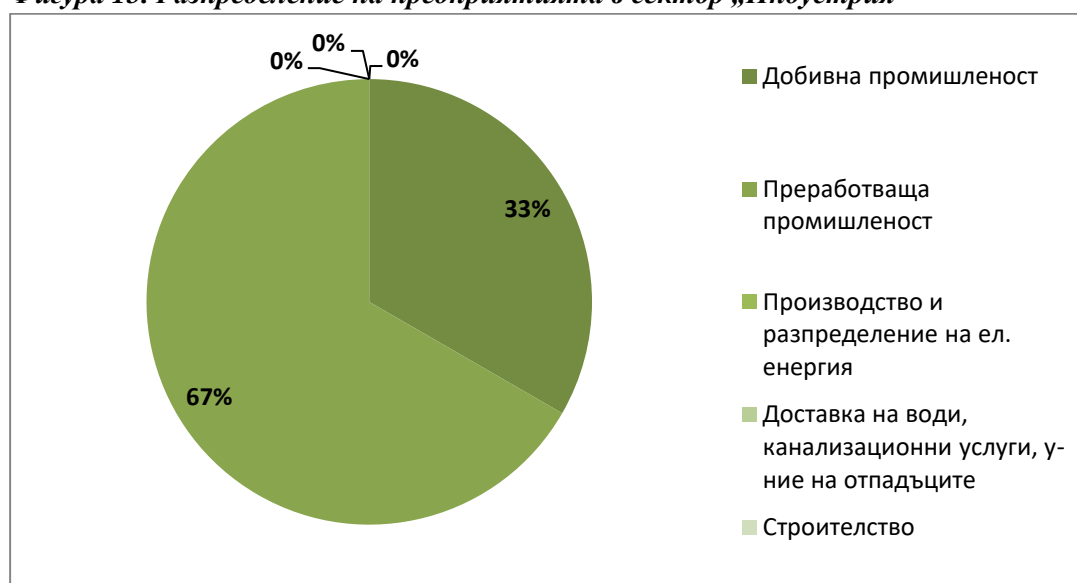
Най-много предприятия от сектора са концентрирани в **преработващата промишленост (15%)**. Те са свързани с работещите в добивната промишленост. Произведената продукция от предприятията за 2018 г. възлиза на 8 941 хил. лв. (11%), при 87 258 хил. лв. общо за община Лъки. Сходен е и дялът (11%) на приходите от дейността спрямо цялата икономика на общината.

**Добивната промишленост е представена от 7 предприятия, които допринасят за 81% (63 462 хил. лв.) от произведената продукция в общината и генерират 80% (69 771 хил. лв.) от приходите за 2018 г.**

**Двете дейности общо ангажират и 78% от всички заети в общината.**

Данните за строителния сектор са конфиденциални, съгласно Закона за статистиката, което показва, че този сектор в общината няма голямо стопанско значение.

**Фигура 15. Разпределение на предприятията в сектор „Индустрия“**



Източник: по данни на НСИ

\* Забележка: дейностите по „производство и разпределение на ел. енергия“ и „строителство“ са класифицирана информация (под 3) затова техният дял е 0%.

Може да се обобщи, **че индустриалният профил в община Лъки е фокусиран върху добивната и преработвателната промишлености**. Проблем е, че тези дейности зависят изключително много от глобалните пазари за търсене на руда, както и продуктите от нея. Това поставя в риск от затваряне част от стопанските субекти, а това може да доведе до покачване на нивото на безработица в общината. Особено видимо е това през 2018 г., когато 2 (две) от предприятията в отрасъла затварят, което довежда до спад на заетите с 62 човека (7,5% от всички заети през тази година).

### **2.2.8. РАЗВИТИЕ НА СЕКТОРА НА УСЛУГИТЕ**

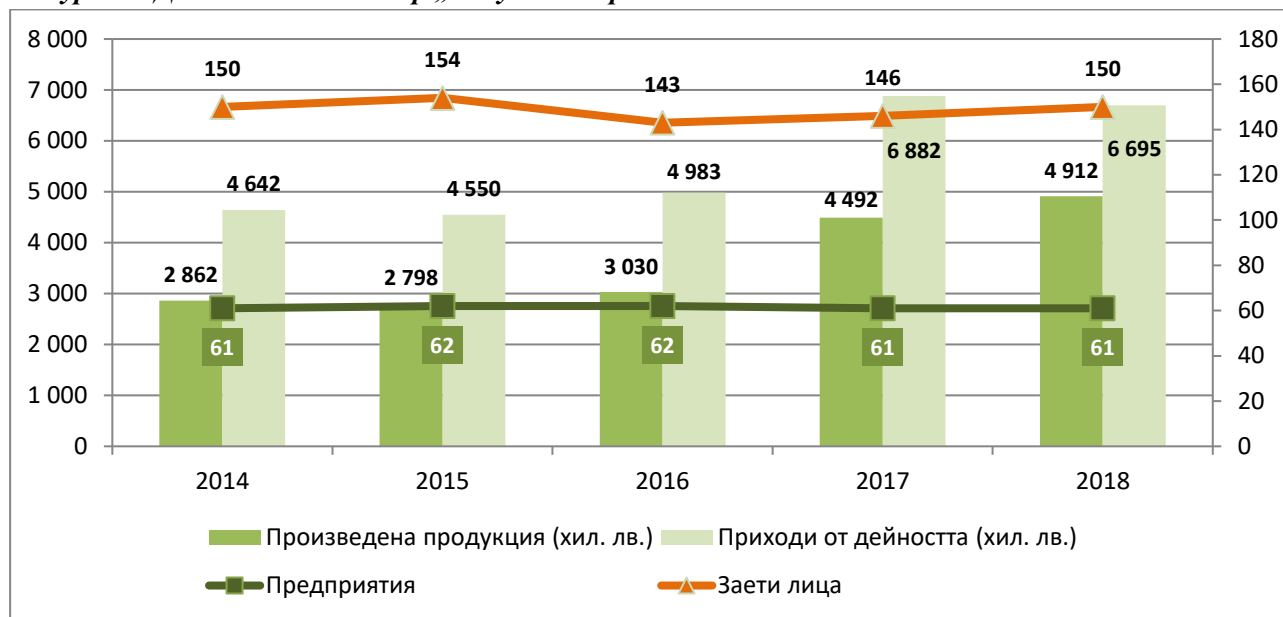
Секторът на услугите в общината Лъки в периода 2014-2018 г. има сравнително постоянен брой предприятия и заети лица в тях. В разглеждания период още се отчита постоянно увеличение на стойността на произведената продукция и приходите от дейностите в сектора. Благодарение на това секторът на услугите увеличава дела си (с около 1,5%) в общинската икономика за сметка на индустрията.

Към 2018 г. броят на предприятията в сектора на услугите съставлява над 64% от всички, което според редица класификации отговаря на икономика на услугите. В същото

време обаче, произведената продукция е едва 6,3%, при 92,8% за вторичния сектор. По отношение на приходите, данните са сходни – 7,7%, при 91,3%.

Постоянният брой на фирмите, опериращи в сектора е индикатор и за по-ниска предприемаческа инициатива в община Лъки, поради факта, че по-голямата част от предприемачите започват именно дейности свързани с услуги. Следва да се отчете и изключително ниското ниво на безработица в община, което не подтиква хората да реализират собствените си бизнес идеи.

Фигура 16. Динамика на сектор „Услуги“ в периода 2014-2018 година



Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

От сектора с най-голяма представителност са отраслите „търговия“ (31% от всички стопански субекти), „хотелиерство и ресторантьорство“ (16%) и „транспорт и складиране на площи“ (8%). Останалите дейности са по-слабо представени или данните за тях са конфиденциални.

Най-много приходи в сектора генерира търговията (4%), следвана от транспортните дейности (2%) и хотелиерството и ресторантьорството (1%).

Ниският дял на дейностите „хотелиерство и ресторантьорство“, в които са включени и местата за настаняване, показва, че община Лъки **не използва напълно туристическия си потенциал**. Разработените в ОУПО Лъки маршрути следва да бъдат подпомогнати и развити. Пътят, водещ до „Кръстова вода“ следва да бъде оползотворен, като се насърчава създаването на къщи за гости в селата по него.

Съгласно изготвената Стратегия за интегриран устойчив туризъм на област Пловдив 2019-2027 г.<sup>1</sup>, **община Лъки има потенциал за развитие на културен туризъм на базата на своите архитектурно-исторически и строителни забележителности, религиозните си храмове и манастири и местния фолклор, занаяти и кухня**. Друг вид туризъм, който следва да бъде допълнително подпомогнат, е екотуризмът, включително селският. Наличието на вече

<sup>1</sup> Стратегията е изготвена на основание чл. 10, т. 1 от Закона за туризма и във връзка с реализацията на проекта „Стратегии за интегриран, бавен, зелен и здравословен туризъм“ – INSIGHTS – Integrated Slow, Green and Healthy Tourism Strategies” по Програмата за транснационално сътрудничество „Дунав 2014–2020“

изградени еко пътеки и съхранени автентични селища дават основание за това. За развитието на туристическите дейности община Лъки може да се рекламира като място, в което флората и фауната могат да бъдат наблюдавани в естествената им среда, а за любителите на фотографията – на подходящи места да се изградят кули/заслони за наблюдение и снимане.

Приносът на всеки отрасъл към общинската икономика за 2018 г. е представен в следващата обобщаваща таблица.

Таблица 7. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности (A21) в община Лъки за 2018 г.

По икономически дейности (A21)	Предприятия		Приходи от дейността		Произведена продукция		Заети лица	
	Брой	%	Хил. лв	%	Хил. лв	%	Брой	%
<b>Общо</b>	95	<b>100</b>	87 258	<b>100</b>	78 043	<b>100</b>	826	<b>100</b>
Селско, горско и рибно стопанство	5	5%	206	0%	..		8	1%
Добивна промишленост	7	7%	69 771	80%	63 462	81%	371	45%
Преработваща промишленост	14	15%	9 930	11%	8 941	11%	273	33%
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..		..		..		..	
Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	..		..		..		..	
Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети	29	31%	3 373	4%	2 086	3%	65	8%
Транспорт, складиране и пощи	8	8%	1 826	2%	1 814	2%	28	3%
Хотелиерство и ресторантьорство	15	16%	1 246	1%	762	1%	41	5%
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..		..		..		..	
Операции с недвижими имоти	3	3%	38	0,04%	38	0,04%	..	
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	..		..		..		..	
Култура, спорт и развлечения	..		..		..		..	
Други дейности	6	6%	212	0,24%	212	0,3%	16	1,94%

Източник: по данни на НСИ

Забележка: .. – конфиденциални данни; „-“ – няма случай

## 2.2.9. ИЗВОДИ

### Проблеми

- Икономиката разчита основно на дейностите свързани с рудодобива и последващата преработка;
- Твърде малък брой предприятия генерират почти всички приходи в общината;
- Тенденция към намаляване приноса на местната икономика към област Пловдив;
- Работниците в добивната промишленост се пенсионираат по-рано, което поставя в риск социалната система.

### Потенциали

- Висока производителност на труда;
- Развитието на туризма има потенциал да диверсифицира местната икономика;
- Ранно пенсионираните от мините, след подходящи курсове, могат да се завърнат на пазара на труда и да са ангажирани в други икономически дейности.

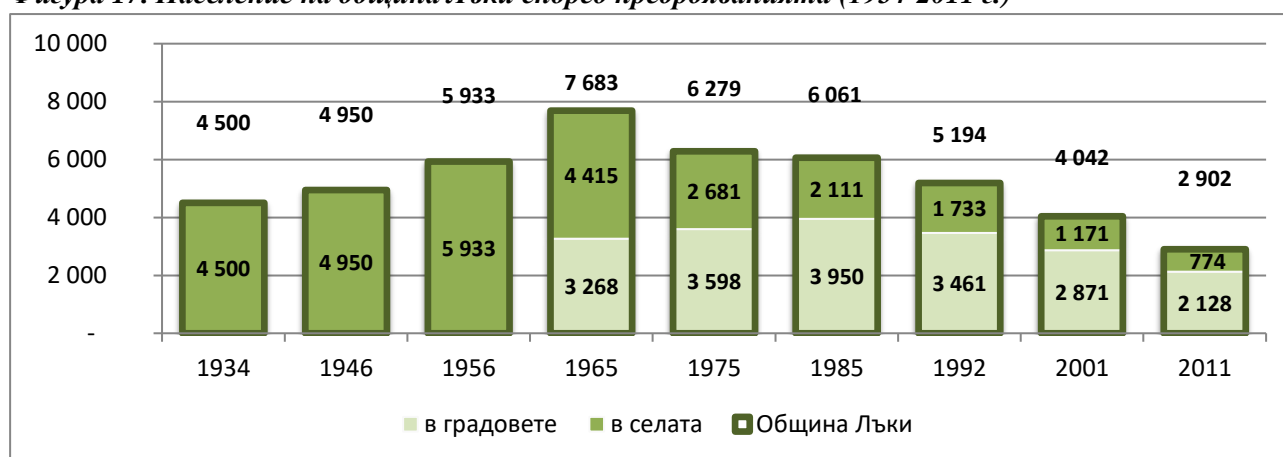
## 2.3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

### 2.3.1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА И ТЕНДЕНЦИИ

#### Общо население при преброяванията

Динамиката на населението в община Лъки показва, че от преброяването през 1965 година до сега населението намалява, достигайки до 2 902 души. Тенденцията за намаляване е особено видима при селата в общината. Въпреки че общинският център от село е признат за град през 1969 г., данните от преброяването през 1965 г. са преизчислени. Но може да се обобщава, че до обявяването на Лъки за град населението в общината е било изцяло в селата, докато след това градското население постепенно се увеличава с развитието на минно-добивната промишленост в общината. От преброяването през 1985 г. започва ускорената загуба на население в общината както в града, така и в селата. Този процес води до обезлюдяването на селата в общината и към 2019 г. пет от тях са с население под 50 човека.

Фигура 17. Население на община Лъки според преброяванията (1934-2011 г.)



Източник: по данни на НСИ

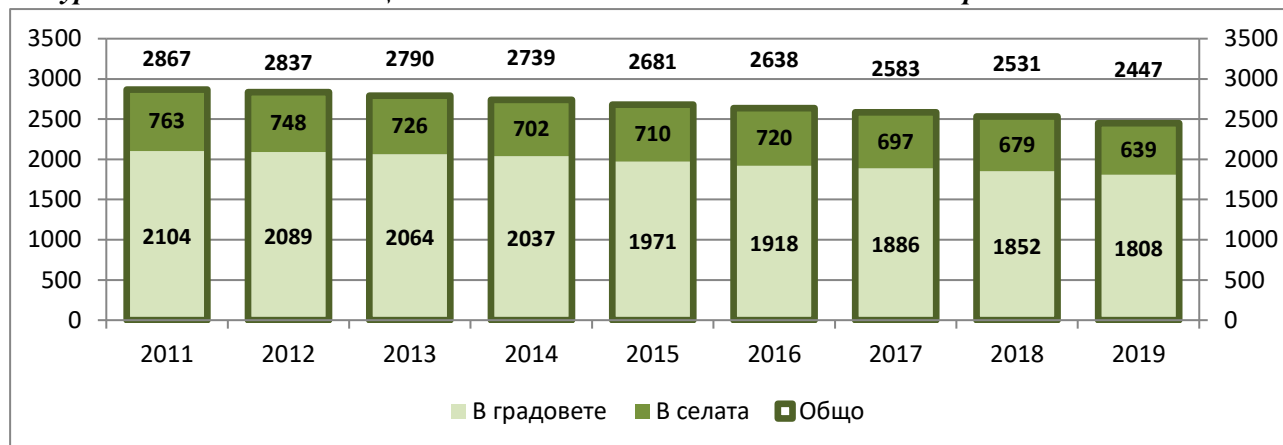
Забележка: Броят на населението в общината, населените места и селищните образувания е в съответствие с административно-териториалното деление на страната към 01.02.2011 година.

#### Годишно население към 31.12. на съответната година

Според годишната демографската статистика на НСИ, населението на община Лъки продължава да намалява и след 2011 г. За периода от 2011 г. до 31.12.2019 г. е намаляло с

14,6% (420 д.). А само за част от периода на действие на ОПР Лъки (2014-2019), населението е намаляло с 292 души (10,7%). Това показва, че **обезлюдяването на общината е трудно да се преодолее и са необходими фокусирани усилия за задържане на населението.**

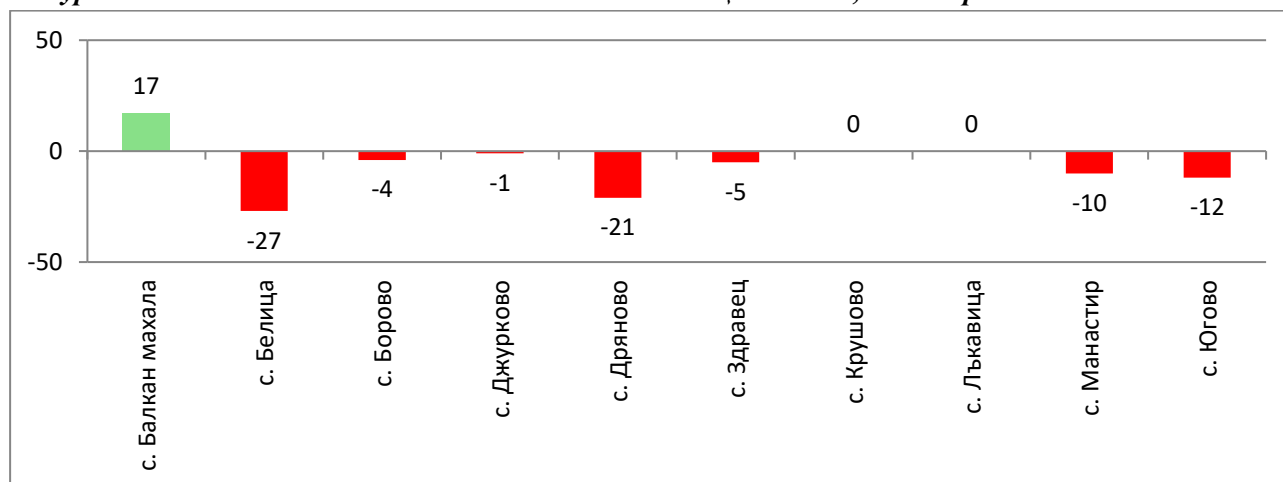
**Фигура 18. Население на община Лъки по местоживеење към 31.12. за периода 2011-2019 г.**



Източник: по данни на НСИ

За периода 2014-2019 г. само в село Балкан махала е регистрирано увеличение на населението, което от 1 жител достига до 18 души. Най-много население е загубил гр. Лъки – 229 д. Интересен феномен е, че при две от населените места няма промяна в жителите им – Крушово (2 души) и Лъкавица (14 души). Всички останалите села губят население.

**Фигура 19. Изменение на населението в селата на община Лъки, 2019 спрямо 2014 година**



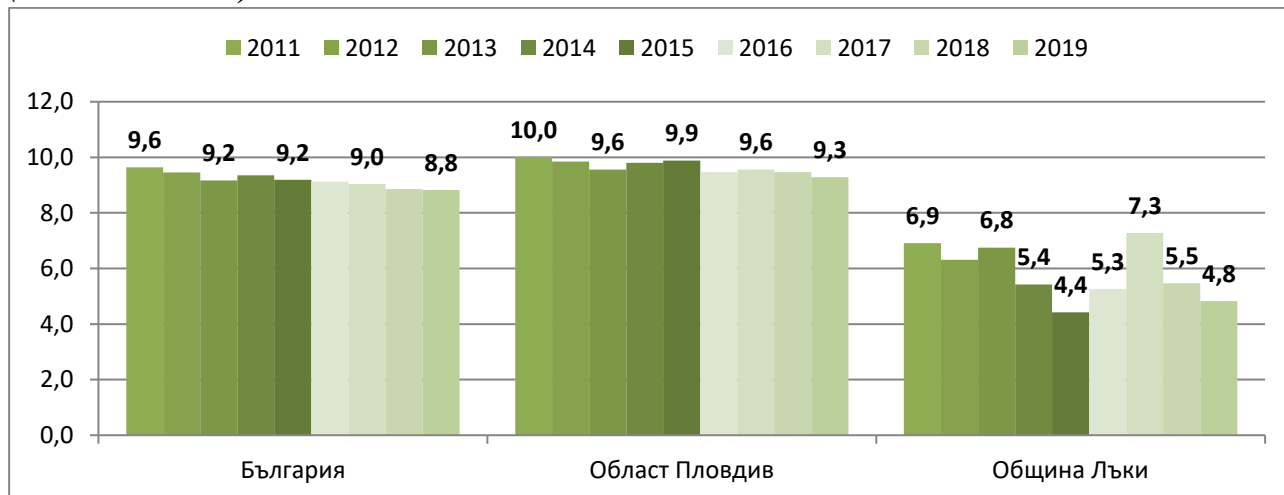
Източник: по данни на НСИ

### Раждаемост, смъртност и естествен прираст

В анализирания период раждаемостта в общината се задържа на сравнително постоянно ниво – около 16 живородени на година. Въпреки това **раждаемостта е изключително ниска** в сравнение с област Пловдив (близо 2 пъти) или за страната, като цяло.

Може да се обобщи, че **процесите по намаляване на раждаемостта на страната ни, както и за цялата област в Пловдив, са изключително силно изразени в община Лъки.** Отчасти това се дължи и на общия брой на намаляване на населението вследствие от естествените процеси.

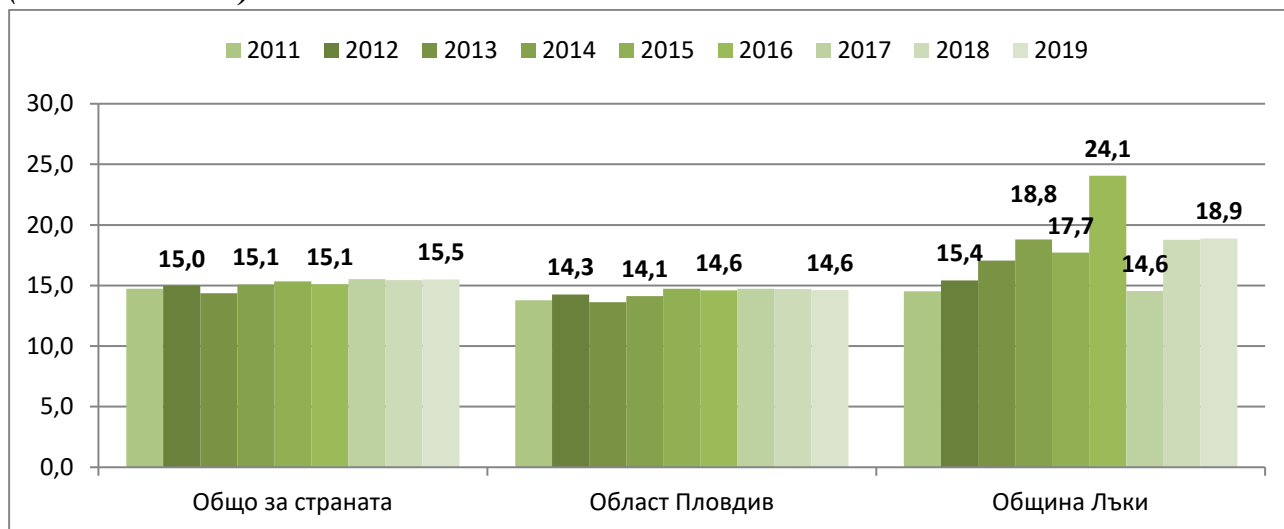
**Фигура 20. Раждаемост на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**



Източник: по данни на НСИ

Потвърждавайки горния извод, **коэффициентът на смъртност** в община Лъки е висок, отколкото на областно и национално ниво, като през 2016 г. се наблюдава пик в смъртността – починали са 64 души. Малкият брой жители на общината влияе изключително силно върху коефициента на смъртност и е трудно да се открие тенденция, но трайното задържане на стойностите му по-високи от тези за областта и страната показват, че **населението в общината намалява с бързи темпове, спрямо областта и страната.**

**Фигура 21. Смъртност на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**



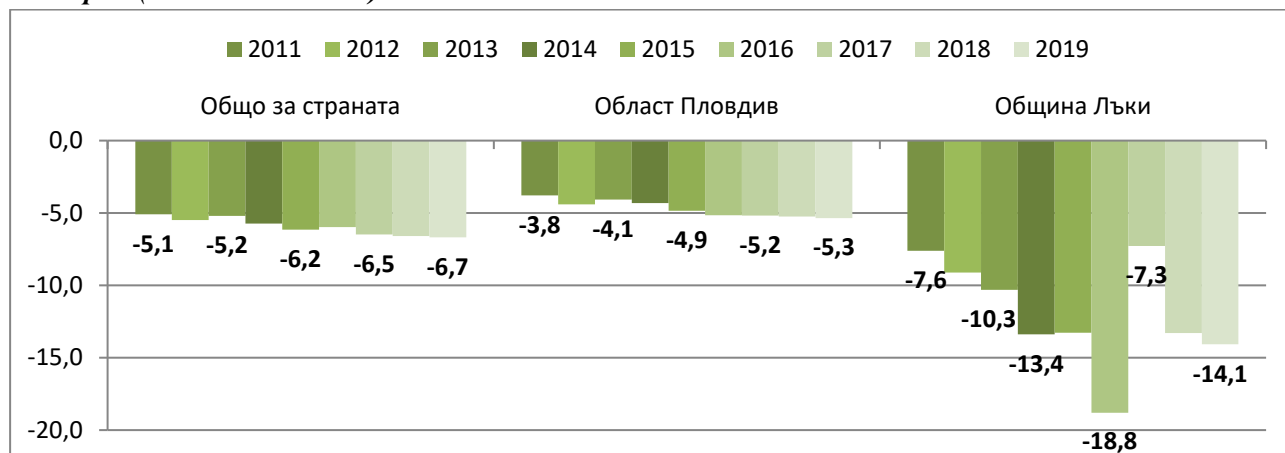
Източник: по данни на НСИ

Разликата между живородените деца и умрелите за една година на 1000 души от средногодишното население представлява **естествения прираст на населението**. При положителни стойности се приемна, че са налице благоприятни демографски тенденции.

В периода 2011-2016 година се наблюдава ясно изразена тенденция на увеличаване на отрицателните стойности на показателя, като през 2016 г. е пикът с 18,8%. Въпреки последващия рязък спад в 2017 г., в последните 2 години естественият прираст е силно отрицателен. **Стойностите му са изключително неблагоприятни в сравнение с област Пловдив и средните за България.**

Може да се обобщи, че в община Лъки **отрицателните стойности на естествения прираст са класически пример за намаляваща раждаемост и висока смъртност.**

**Фигура 22. Естествен прираст на 1000 души от населението община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**

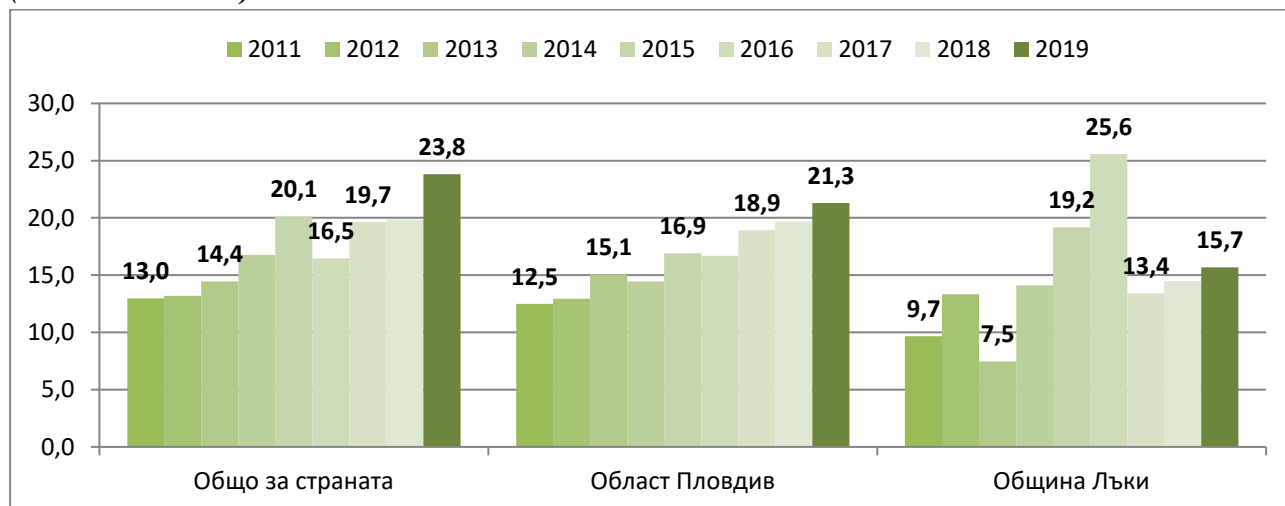


Източник: по данни на НСИ

### Заселени, изселени и механичен прираст

За разглеждания период **заселените** в общината са средно 40 д./год., като в периода 2014-2016 година се откроява ясен пик (средно 53 д./год.). В този период показателят е по-висок от област Пловдив и около средното и над средното за страната. В следващите години, с възстановяването на икономиката, новите „заселници“ в общината се връщат на нормалното си ниво. Поради тази причина, **ако не настъпят екстремни събития в страната или областта, броят на заселените ще продължава да бъде около 2 пъти по-нисък от тези спрямо другите административни нива.** Това изправя икономиката пред труден период за осигуряване на кадри за икономиката си и привличането на нови предприемачи в нея.

**Фигура 23. Заселени на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**



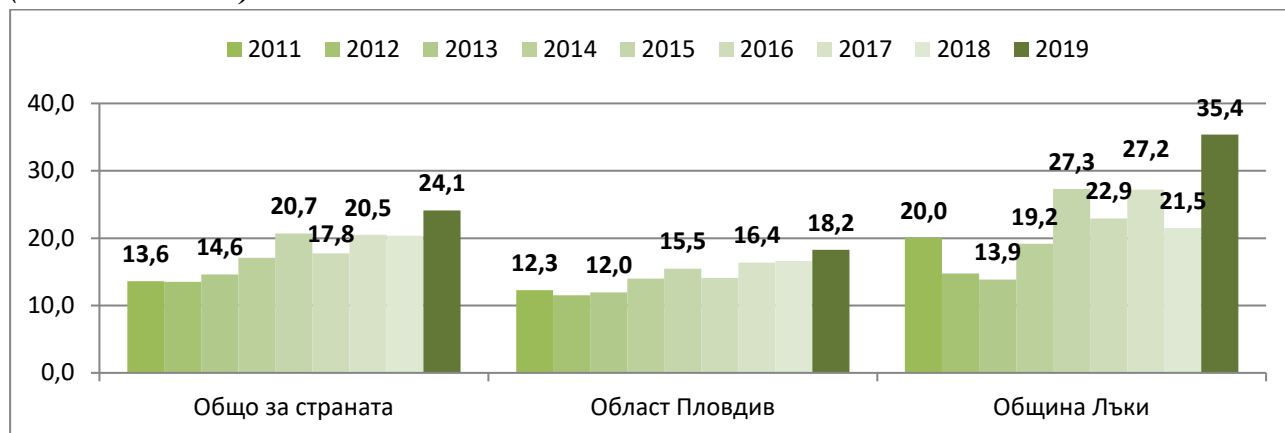
Източник: по данни на НСИ

В същото време изселените за същият период (2011-2019 г.) са средно 60 д./год. Данните не позволяват да се открие тенденция, защото има периоди, в които напусналите общината рязко се увеличават (2015 г. са 74 д., 2019 г. – 88 д.) и такива, в които намаляват (2013 г. – 39 д.). В съчетание със силно негативния естествен прираст, обаче коефициентът на



изселените е значително по-голям от този на област Пловдив (една от малкото области с положителен механичен прираст последните години) и малко над средните нива за страната.

**Фигура 24. Изселени на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**

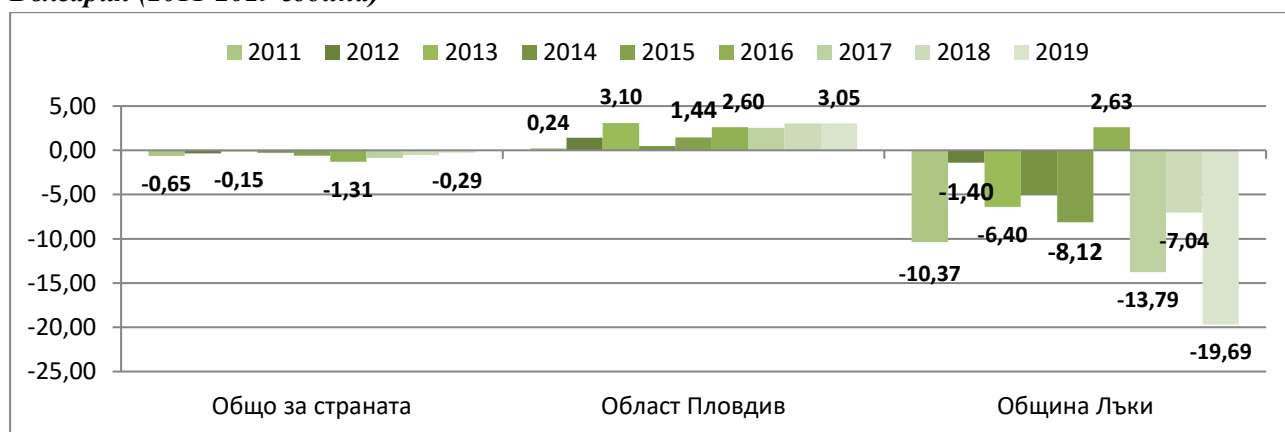


Източник: по данни на НСИ

**Механичният прираст** е разликата между заселените и изселените на 1000 души от средногодишното население. Положителните стойности на индикатора се считат за благоприятна демографска тенденция.

На национално ниво тенденцията е за отрицателен механичен прираст. В същото време област Пловдив е една от малкото в България, в които последните няколко години се отчита положителен механичен прираст. Стойностите на показателя за община Лъки, с изключение на 2016 г., са изключително неблагоприятни. В съчетание с отрицателния естествен прираст в следващите години населението на община ще продължи да намалява с бързи темпове.

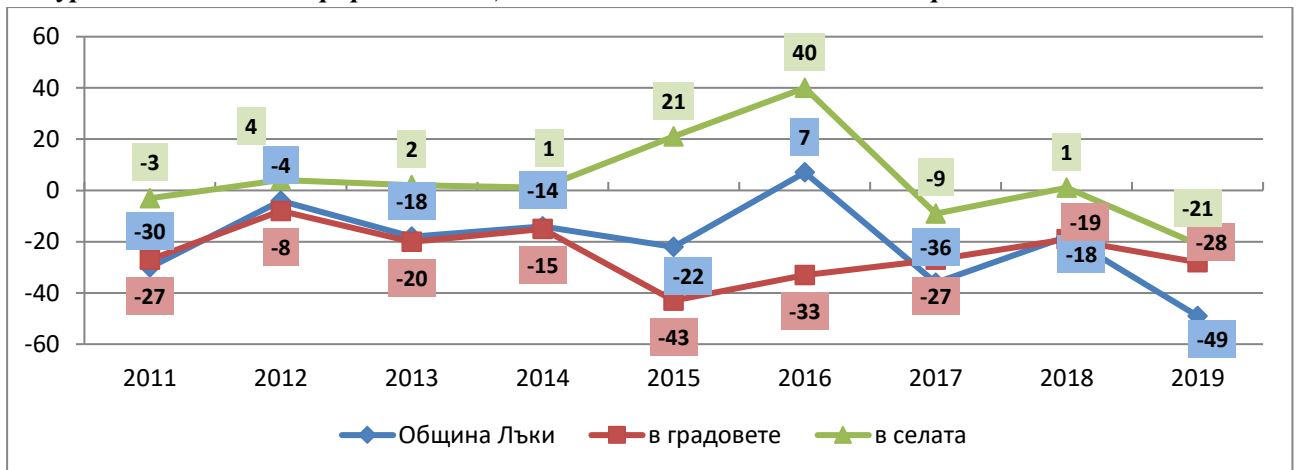
**Фигура 25. Механичен прираст на 1000 души от населението в община Лъки, област Пловдив и България (2011-2019 година)**



Източник: по данни на НСИ

**Потенциал за развитието на община Лъки** представляват селата, които в периода 2011-2019 г., с известните изключения, отчитат положителен механичен прираст. Пример за това е село Балкан махала, което от 1 човек през 2014 г., към 2019 г. в него вече живеят 18 души. Съчетанието между съхранена природа, добър климат и спокоен живот на село може да привлича много почитатели на „бавния“ туризъм или вече „прегрели“ от живота млади хора.

Фигура 26. Механичен прираст в община Лъки по местоживеене за периода 2011-2019 г.

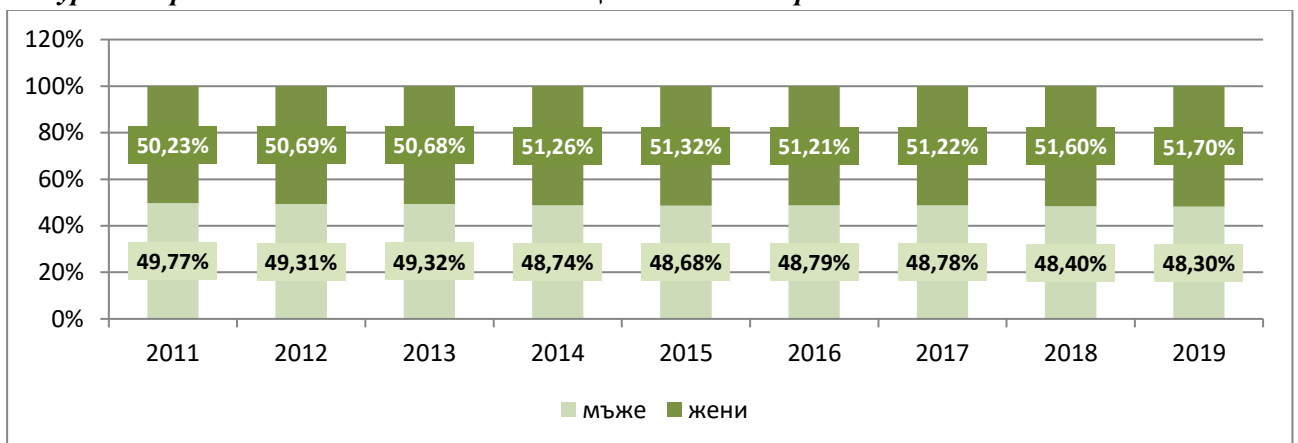


Източник: по данни на НСИ

### Полова структура на населението

По отношение на половата структура на населението не се наблюдават съществени изменения в общината. Делът на жените се е увеличил незначително за изследвания период – с 1,47%. Това се дължи на по-високата средна продължителност на живота при жените, отколкото на по-високата раждаемост в общината.

Фигура 27. Брой на населението по пол в община Лъки за периода 2011-2019 г.



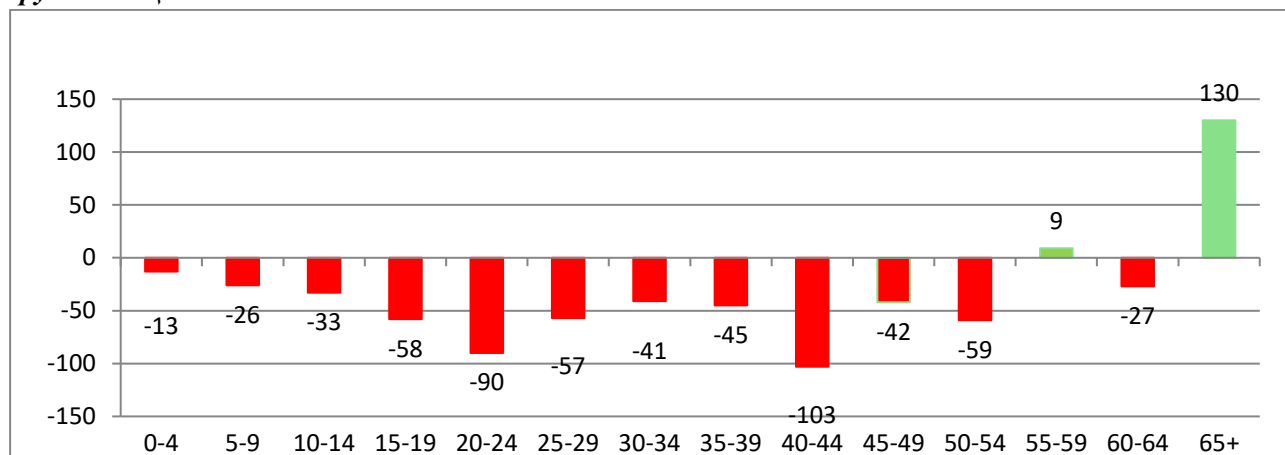
Източник: по данни на НСИ

### Възрастова структура на населението

За периода между последното преброяване на населението и най-новите актуални данни от НСИ, населението във всички групи (без две) силно намалява. Възрастовите групи, в които населението се увеличава са 55-59 и над 65 години. Това е индикатор, че населението в общината застарява с бързи темпове. Доказателство за това е и намалението при най-младите групи – 0-4 г, 5-9, 10-14 г., които би следвало да са бъдещето на общината. Силно тревожен е и фактът, че населението в активните възрасти (от 20 до 44 г.), които евентуално продължават висшето си образование, включват се в пазара на труда и създават семейства, бележи значителен спад. Едва за 9 години общината е „загубила“ общо 336 души само в тези категории.

Тази ситуация е предпоставка за предприемане на спешни мерки, насочени към младите хора и тяхното задържане и/или връщане в общината след като завършат образованието си.

**Фигура 28. Разлика между преброяването от 2011 и населението към 31.12.2019 г. по възрастови групи в община Лъки**



Източник: по данни на НСИ

### Етническа структура на населението

Към настоящия момент е трудно да се изследва с точност каква е етническата структура на населението, защото националното преброяване предстои, а данните от предходното, направено през 2011 г., със сигурност имат нужда от ревизия, което следва да бъде и предмет на бъдеща актуализация на ПИРО, когато данните са налични.

Според данните от 2011 г. от близо 92,5% отговорили на този въпрос (който е доброволен), 89% са посочили, че принадлежат на българската етническа група, което е над средното за страната. Вторият по численост етнос е турският – 9,2% (при средни стойности за страната от 4,9%).

### Образователна структура на населението

Този показател също се проследява при извършването на национално преброяване, затова данните са от предходния общински план за развитие. Според него малко над една четвърт (28,5%) от населението на общината е с основно образование. Хората с висше образование са 9,22%, докато 47,5% са завършили средно. **Според тези данни голяма част от населението в общината са неграмотни и с ниска грамотност.**

Това донякъде се потвърждава от данните от НВО (национално външно оценяване) по БЕЛ за учебната 2018/2019 г., които показват, че средният резултат на учениците от общината е 3,90, при среден успех за област Пловдив от 4,25.

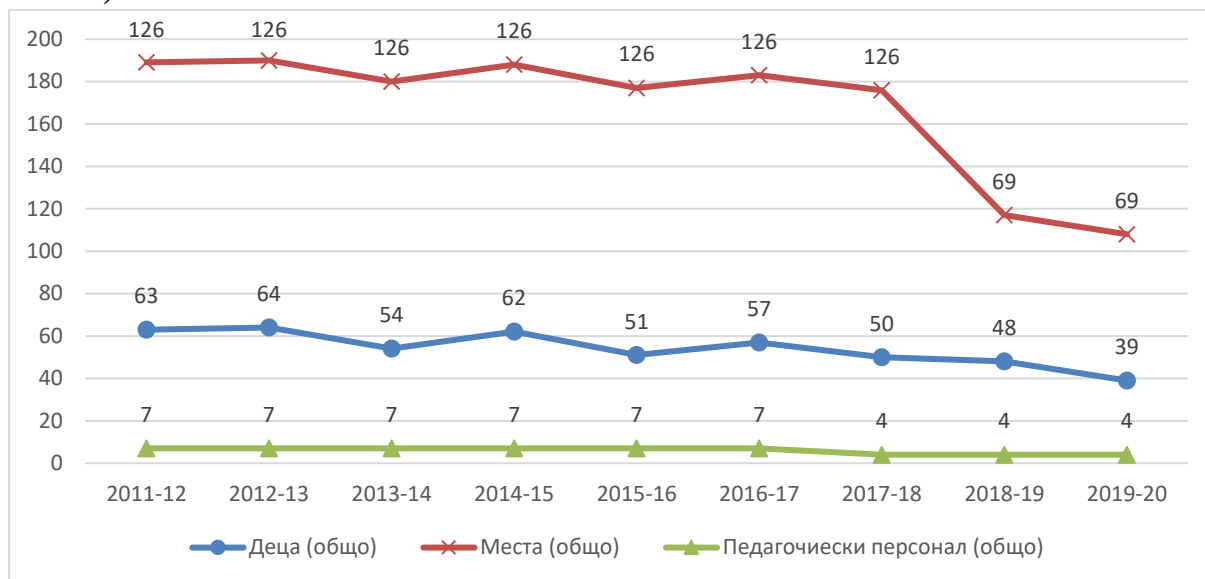
## 2.3.2. ОБРАЗОВАТЕЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА

### Детски градини

В община Лъки за учебната 2019/2020 година функционира само една детска градина. Тя се намира в общинския център и се финансира от общинския бюджет. В нея децата са разпределени в три групи, а капацитетът ѝ е много по-голям, отколкото децата в нея. За учебната 2019/2020 г. местата в нея са 69, при записани 39 деца.

Динамиката на записване показва тенденция към намаляване на децата, посещаващи детската градина. Това довежда и до съкращаване на персонал, а през последните години и на намаляване на общия брой на свободните места в нея.

Таблица 8. Динамика на децата, персонала и местата в ДГ в община Лъки (уч. години 2011/12 – 2018/19)



Източник: по данни на НСИ

### Училища

В град Лъки е разположено единственото училище в общината. То разполага с голяма материална база, но броят на учениците в него постоянно намалява. Въпреки че училището предлага паралелки до 12-ти клас, повечето деца в общината след 7-ми клас продължават образованието си в Асеновград или Пловдив.

### 2.3.3. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

#### Детски ясли

За задоволяване на потребностите от места в детски ясли е разкрита т.нар. „яслена група“ към детската градина в гр. Лъки. Групата разполага с капацитет от 16 места, като **шест от тях са заети**.

#### Болнична и извънболнична помощ

На територията на общината не функционират болнични заведения. Разкрит е само филиал за спешна медицинска помощ, който обслужва населението от цялата община. През 2019 година населението на общината се обслужва от една медицинска практика за извънболнична помощ с двама общопрактикуващи лекари в нея. Броят на лекарите по дентална медицина са двама – всеки от тях с отделен кабинет.

Това прави изключително трудно осигуряването на качествен достъп до здравеопазване в общината. Населението като цяло се обслужва от болничните заведения в Асеновград и Пловдив.

### 2.3.4. СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

На територията на общината функционира Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (предишно наименование на институцията: Дом за възрастни хора с умствена изостаналост) в с. Джурково. Домът се финансира от Община Лъки. За сградата на дома е реализиран проект за ремонт и е осигурен достъп за хора с проблеми в опорно-двигателната система. Капацитетът на дома е за 40 лица и той е запълнен напълно.

В общината се предлага и целогодишно „Обществена трапезария“, в която се осигурява топъл обяд на нуждаещите се. Освен в гр. Лъки, храна се доставя и на потребители от останалите населени места в общината.

Близо 6,51% от населението на общината са с някаква форма на увреждане, като преобладават лицата с увреждания между 71 и 90%. Това поставя под натиск действащата социалната система в общината.

**Таблица 9. Лица по степен на увреждане към март 2020 година в община Лъки**

Степен на увреждане	Брой
50 - 70,99%	121
71 - 89,99%	144
над 90%	39
над 90% с определена чужда помощ	72

Източник: ДСП – Асеновград

Допълнителен натиск върху социалната система оказва и социално-икономическото състояние на населението, което получава различен по вид подпомагане. Положителната тенденция е, че през последните години лицата, получаващи подпомагане, устойчиво намаляват.

**Таблица 10. Брой на подпомаганите лица по вид на помощта в община Лъки за периода 2014-2020 година**

Година	Лица и семейства подпомагани по ППЗСП	Лица и семейства подпомагани с целева помощ за отопление по реда на Наредба № РД 07-5 от 2008 г. на МТСП	Лица и семейства подпомагани по реда на ЗСПД
2014	10	137	248
2015	9	135	207
2016	6	142	157
2017	8	132	101
2018	7	143	98
2019	6	174	90
2020*	3	0	52

Източник: ДСП – Асеновград

Забележка: данните за 2020 г. са към месец март.

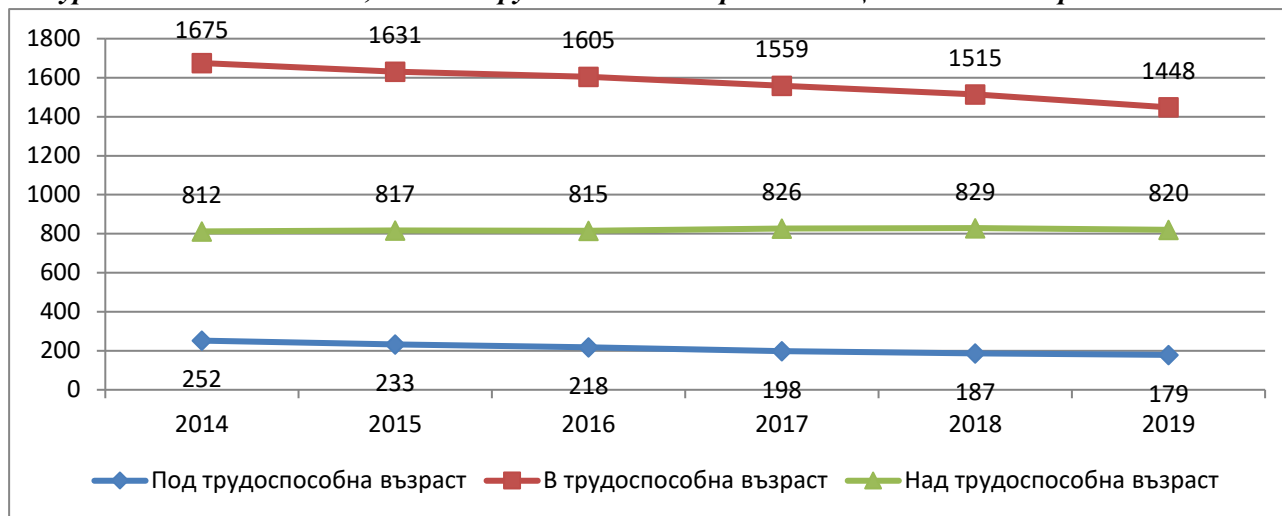
В момента страната ни е в процес по изготвянето на Националната карта на социалните услуги (очаква се до е готова до края на 2021 г.), която се очаква да помогне за избора на най-правилните „пакети“ социални услуги (на базата на задълбочени анализи), които ще се финансират от държавния бюджет. Този нов подход налага задълбочен анализ на предоставяните от общината социални услуги, при изготвянето на стратегията за социалните услуги в общината за следващия период.

### 2.3.5. ТРУДОВ ПАЗАР И БЕЗРАБОТИЦА

Негативните демографски процеси оказват пряко влияние върху трудовия пазар в община Лъки, защото намалява броя на хората в трудоспособна възраст. През 2019 г. те са 1448 души, с което се регистрира спад от 227 човека (или 14%) спрямо 2014 г.

Бъдещите предизвикателства пред местното развитие се очертават и от **устойчивото намаляване на лицата в под трудоспособна възраст**, което в най-скоро време ще изправи местната икономика пред търсенето на достатъчно кадри за нея.

**Фигура 29. Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Лъки за периода 2014-2019**



Източник: по данни на НСИ

### Икономическа активност

Икономически активните лица са съвкупност от заетите на 15 и повече години и регистрираните в бюрата труда.

Общият брой на заетите лица за 2018 г. е 826 д., като продължава тенденцията за намаляване броя на заетите в местната икономика. От тях 19% (150 д.) са заети в сектора на услугите, 80% (644 д.) – в индустрията, и едва 1% (8 д.) – в първичния.

**Фигура 30. Заети лица по сектори на икономиката за 2018 г. в община Лъки**



Източник: по данни на НСИ

Забележка: в стойностите на показателя не са включени икономическите дейности, за които данните са конфиденциални.

Динамиката на процесите показва, че в аграрния сектор броят на заетите е трайно нисък, което е обосновано от природно-географските характеристики на общината, не позволяващи развитието на земеделски дейности. В същото време трайно намалява

заетостта в сферата на индустриалния сектор, който е традиционен за общината. Паралелно, последните няколко години се отчитат ръстове в дела на заетите в сектора на услугите.

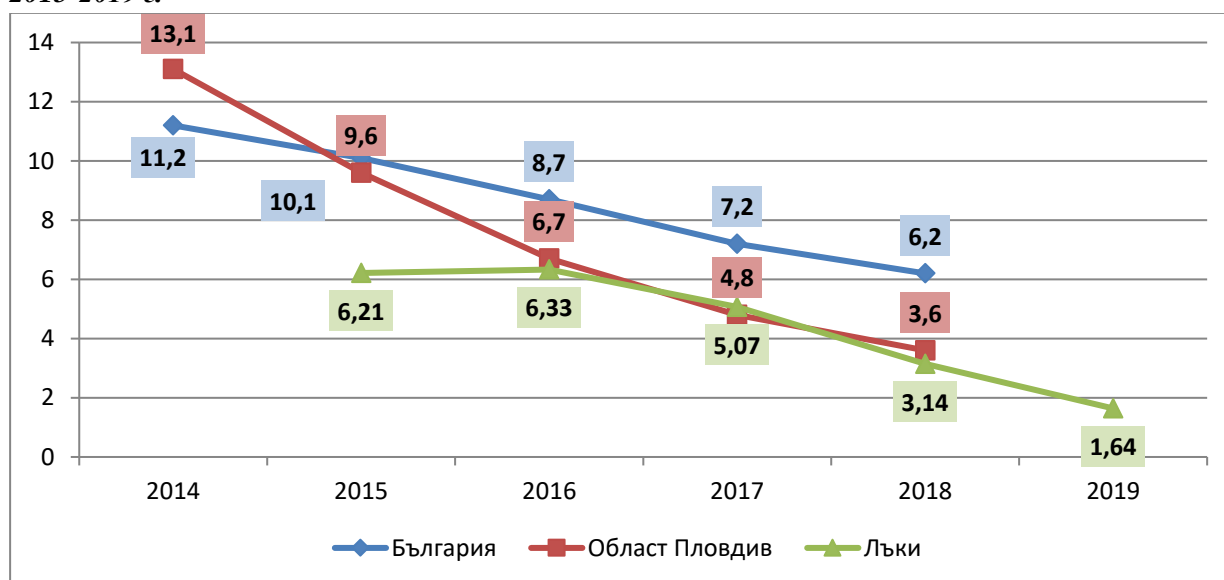
Бъдещата заетост в общината ще продължи да се поддържа от вторичния сектор, но с оглед по-далечната перспектива пред развитието на общината следва да се положат основите на целенасочени усилия за развитие на предприемачеството в общината, вкл. предоставянето на туристически услуги, които могат да генерират заетост и в третичния сектор.

### Безработица

Броят на заетите в икономиката на община Лъки оказва влияние върху нивото на регистрираната безработица в бюро по труда. В периода 2015-2019 г. техният брой намалява над два пъти – 80 д. са регистрирани в 2015 г., а през 2019 г. те са вече 31.

В синхрон с нивата на област Пловдив и България **безработицата в община Лъки** намалява непрекъснато, докато през 2019 г. тя вече е **1,64%**, т.е. почти всички икономически активни лица са заети в местната икономика. Това от една страна е добре, защото хората получават доходи, но от друга **не позволява разкриването на нови работни места**, защото няма кой да ги заеме.

**Фигура 31. Средногодишна безработица в община Лъки и по административни нива за периода 2015-2019 г.**



Източник: по данни на Агенция по заетостта и дирекция „Бюро по труда“ – Асеновград“

\* Забележка: показателят се определя се като дял на регистрираните безработни лица в бюрата по труда към икономически активното население 15-64 г., установено при Преброяване 2011 г.

### 2.3.6. ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за община показват, че като цяло **производителността на труда в местната икономика се увеличава в последните години** и през 2018 г. един зает средно произвежда продукция за 94 хил. лв., което е с 35 хил. лв. повече от 2014 година. Прегледът на данните по икономически сектори, обаче показва, че във **вторичния сектор производителността нараства най-много**. През 2014 година 1 зает в сектора е произвел средно продукция за 66

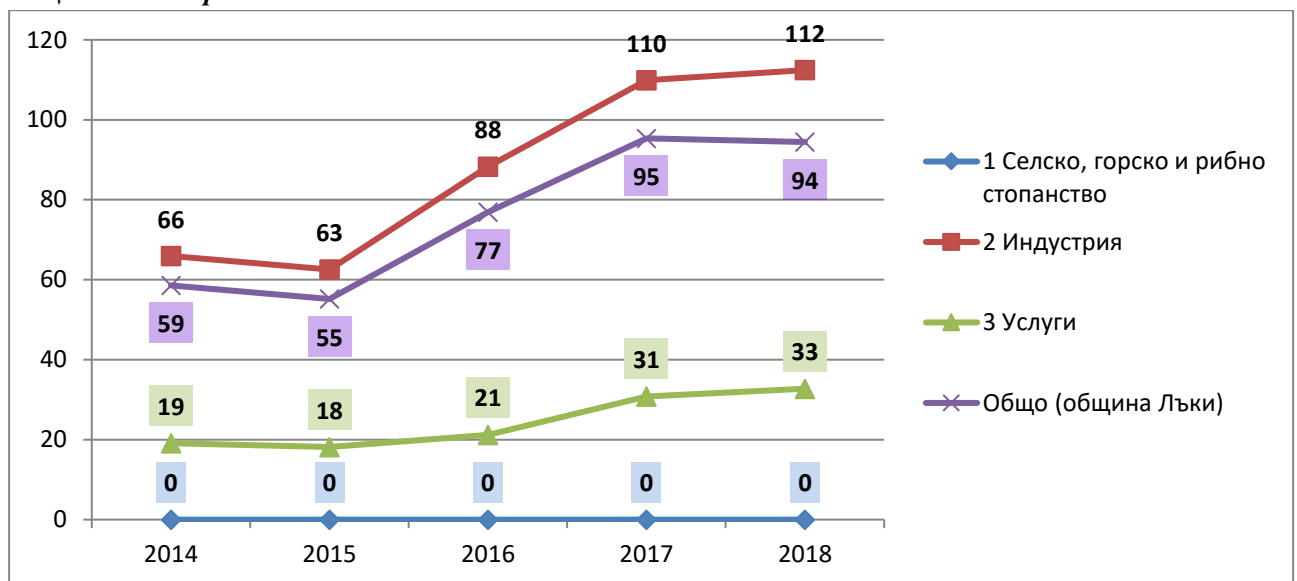
хил. лв., докато през 2018 г. стойността нараства на 112 хил. лв., **което потвърждава високата ефективност на индустриалния сектор в община Лъки.**

Секторът на услугите също бележи ръст в производителността за разглеждания период. През 2014 г. средно един зает е произвел продукция за 19 хил. лв., докато през 2018 г. стойността е 33 хил. лв. Въпреки това, производителността е далеч от средната за общината.

Поради малкия брой заети в аграрния сектор, както и опериращите в него стопански субекти, данните за икономическите дейности за класифицирани и не е възможно да се проследи тенденция в производителността.

Като цяло най-голямата производителност в дейностите добивна и преработваща промишленост, което потвърждава индустриалния профил на община Лъки.

**Фигура 32. Произведена продукция (в хил. лв.) на 1 зает по икономически сектори и общо за общината в периода 2014-2018 г.**



Източник: по данни на НСИ, собствени изчисления

Забележка: Стойностите за първичния сектор в графиката са 0, защото данните са конфиденциални.

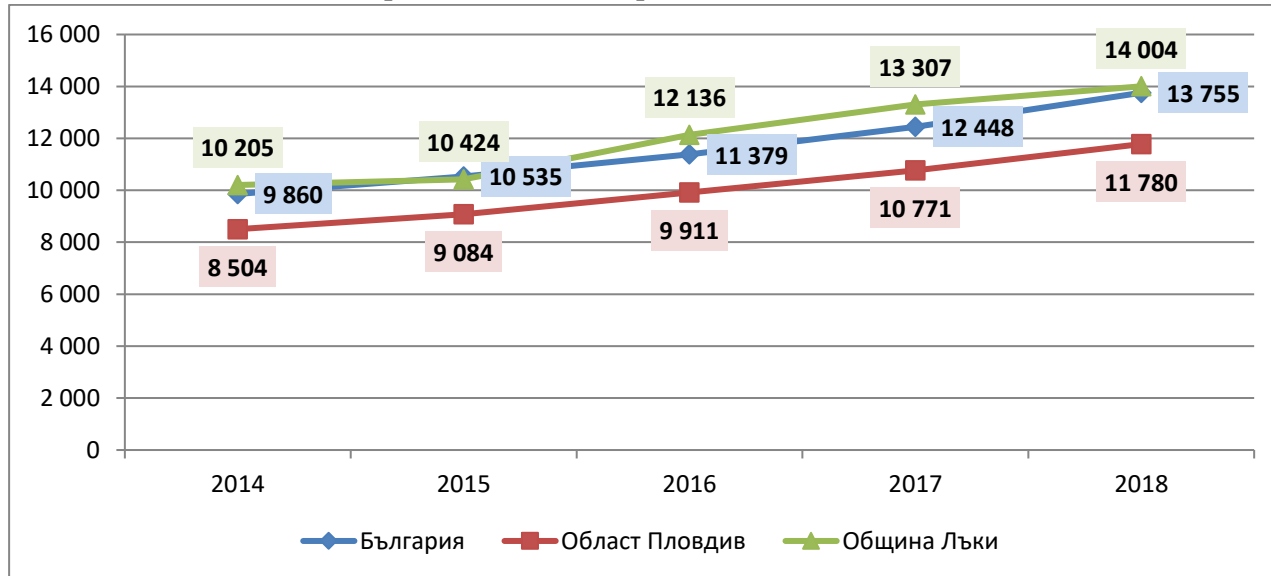
### 2.3.7. ДОХОДИ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Повишаването на заетостта, добрата икономическа обстановка в страната, административното повишение на възнагражденията, както и повишената производителност на труда, дава възможност доходите на населението също да растат.

Само за периода 2014-2018 г. средната заплата в общината се е повишила с приблизително 4 000 лв. и през последната година достига 14 004 лв. **Ръстът на заплата е съразмерен с този за област Пловдив и страната ни**, като дори го изпреварва. Това се дължи най-вече на добивната промишленост, чиито възнаграждения са традиционно високи.



Фигура 33. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Лъки и по административни нива за периода 2014-2018 г.



Източник: по данни на НСИ

Средната годишна заплата по сектори в общината се увеличава със сходни темпове. Водещ по възнаграждения е промишленият сектор, чиято средна заплата достига до 20 789 лв. през 2018 г. За сравнение, заплата в хотелиерството и ресторантьорството през същата година е 4 671 лв.

Силно развитата добивна индустрия подпомага и заетите в преработващата такава, чиято средна заплата за 2018 г. е 10 142 лв. Тези диспропорции се наблюдават и за други икономически дейности в общината, въпреки че за част от тях данните са конфиденциални.

### 2.3.8. ИЗВОДИ

#### Проблеми

- Влошаваща се демографска „картина“ – отрицателен естествен и механичен прирасти; намаляване на населението във всички възрасти, без 65+;
- Ниска грамотност на населението;
- Намаляване на капацитета на ДГ, следствие от по-малкия брой деца в общината;
- Не е налична детска ясла, което налага обединяването на децата от „яслената“ група с тези от детската градина;
- В единственото училище няма специализирани паралелки, които да подготвят кадри за местната индустрия;
- Здравната инфраструктура е в незадоволитено състояние;
- Социалните услуги
- Намалява населението в трудоспособна и под трудоспособна възраст.

#### Потенциали

- Средната работна заплата е значително по-висока, отколкото за областта, което може да привлече работници;

- Висока ефективност на индустриалния сектор, дължащо се на добавена стойност от продукцията, след преработка на рудата;
- Ниско ниво на безработица, което може да привлече трудови имигранти от съседните общини.

## 2.4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

### 2.4.1. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА И ДОСТЪПНОСТ

#### Автомобилен транспорт и инфраструктура

Единственият транспортен достъп на община Лъки е автомобилният. Затова е от изключителна важност пътната инфраструктура да отговаря на съвременните изисквания за качество и безопасност.

**Републиканската пътна мрежа** на територията на общината е представена от приблизително **50 км третокласни пътища**. Това са два пътя, както следва:

- III-861 - (II-86 - Бачково - Хвойна) - Югово - Лъки - Джурково - местност „Здравец“ - местност „Момина вода“ - местност „Рожен“ (Чепеларе - Соколовци); и
- III-8611 - (Югово - Лъки) - Белица - Загражден - Давидково - Оряховец (Малка Арда - Баните).

Състоянието на пътната настилка, обаче, налага инвестиции в подобряването ѝ, тъй като път III-861 само около 6 км са в добро състояние (от общо 31 км), а на път III-8611 – 10 км (от общо 18,4 км).

В началото на периода 2021-2027 г. АПИ, по информация на ОПУ-Пловдив, планира частична реконструкция и на двата пътя, за които вече има започнали процедури.

**Таблица 11. Състояние и дължина на настилка на пътищата, част от републиканската пътна мрежа**

Път №	Път	Дължина (км)	Състояние
III-861	(Бачково-Хвойна)-Югово-Лъки-Джурково-местност Здравец-местност Момина вода-местност Рожен(Чепеларе-Соколовци)	31,040	-
		6,361	добро
		24,679	лошо
III-8611	(Югово-Лъки)-Белица-Загражден-Давидково-Оряховец(Малка Арда-Баните)	18,431	-
		10,430	добро
		7,257	лошо
		0,744	без настилка

Източник: ОПУ – Пловдив

Част от населените места в общината се достигат единствено посредством **общинската пътна мрежа**. Тя е представена от седем пътя, от които с най-голямо значение е PDV 2130 (Лъки-Манастир- граница общ.(Лъки-Смолян)-м. Хайдушки поляни). Общата дължина на общинската пътна мрежа е 46,290 км.

През годините по нея са извършвани текущи аварийни и планови ремонти, които поддържат нейното добро и задоволително ниво, съгласно възприетите правила за определяне състоянието на настилка на пътните трасета и съоръженията в обхвата им.

Единствено до с. Балкан махала, което има 18 жители към 2019 г. пътят няма настилка. Все още са необходими значителни инвестиции за подобряването на настилка по част от

участъците, които да осигуряват безаварийно придвижване по тях, особено през зимните месеци.

Таблица 12. Дължина и състояние на пътната настилка на общинските пътища

Път №	Път	Дължина (км)	Състояние
PDV 2130	/III-861/ Лъки-Манастир-Граница общ.(Лъки-Смолян)-м.Хайдушки поляни-/SML 2241/	19,700	задоволително
PDV 2131	/III-8611, Лъки-Белица/ - Борово	6,720	добро
PDV 2132	/III-861, Лъки-Здравец/ - Джурково	4,730	добро
PDV 2134	/III-861, Лъки-Джурково/ - Дряново	5,610	добро
PDV 3133	/PDV 2130, Лъки-Манастир/ - Балкан махала	2,900	без настилка
PDV 3135	/III-861, Лъки - м.Брайковица	3,300	добро
PDV 3136	/PDV 2130, Лъки - Манастир/ - Лъкавица	3,330	задоволително

Източник: Община Лъки, април 2020

Транспортната инфраструктура осигурява ежедневна връзка до Пловдив и Асеновград. Близо до областния град се намира и най-близкото международно летище, а в гр. Асеновград е и най-близката до община Лъки жп гара.

## 2.4.2. ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА (ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕ) И ВЕИ

### Електроенергийна инфраструктура

Анализите към ОУПО Лъки показват, че електроснабдяването на общината се осъществява от националната електроенергийна система на страната посредством една трансформаторна подстанция 110/20kV, п/ст „Северни Родопи“, разположена на територията на общината. През нея минават три Въздушни линии 110 kV „Чая“, „Преспа“ и „Манастир“.

Изградената мрежа средно напрежение (СН) на територията на Община Лъки е с дължина 93,06 км. Електропроводите 20 kV са съставени от въздушни линии основно в крайградските зони и селищата и частично кабелни. Въздушните електропроводи 20 kV създават ограничения със сервитутите си. Като цяло **електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние и има резерв да задоволява нуждите на населението и промишлеността.** Всички населени места в община Лъки са електрифицирани, като **основни проблеми, свързани с електроснабдяването на общината се явяват: амортизация на основните мрежи и съоръжения,** които се нуждаят от ремонт, или подмяна и възникване на аварийни ситуации при неблагоприятни климатични условия. **Авариите по електропроводните линии 20 kV се дължат и на остаряла изолация.**

### Възобновяеми източници на енергия

Географското местоположение на общината и климатичните ѝ характеристики не позволяват активното използване на ВЕИ в енергийния микс. Това се дължи основно на недостатъчното слънчево греене, малките дебети на повърхностните водни течения и липсата на стопанско земеделие. Потенциалът за използване на водните ресурси е допълнително ограничен от забранителните режими, действащи за зоните, част от мрежата НАТУРА 2000, които не позволяват изграждането на ВЕЦ.

### Газоснабдяване и топлофикация (газопреносна и газоснабдителна мрежа)

На територията на община Лъки не е изградена газопреносна и газоразпределителна мрежа. Поради тази причина няма битови потребители на този вид алтернативна енергия.

### 2.4.3. ВОДОСНАБДИТЕЛНА И КАНАЛИЗАЦИОННА ИНФРАСТРУКТУРА

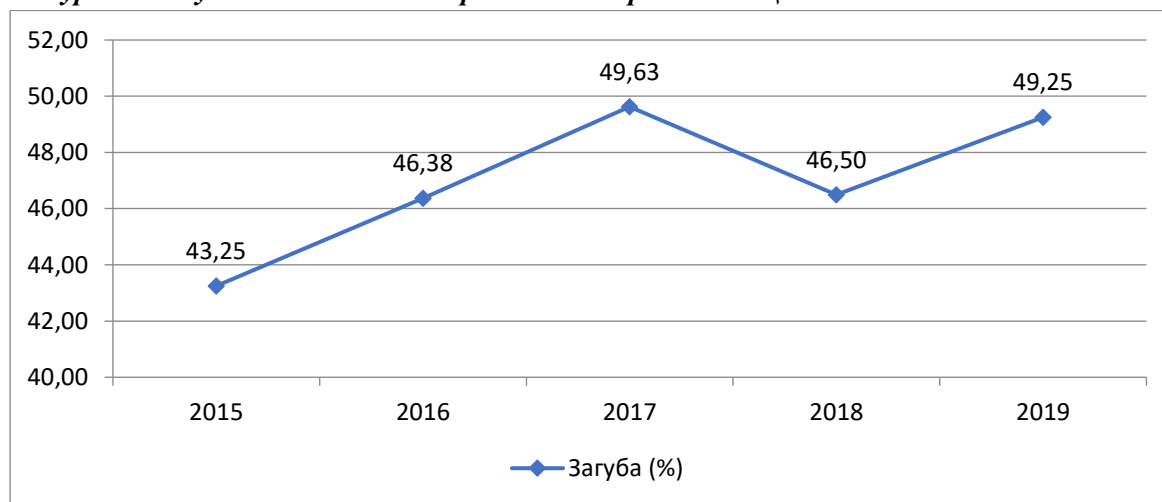
#### Водопреносна и водоснабдителна мрежи

По данни на ОУПО Лъки 90% от населените места в община Лъки са централно водоснабдени, а 6% от населението притежава собствен водоизточник. Капацитетът на водоизточниците, захранващи потребителите в общината, е напълно достатъчен за задоволяване на техните потребности, както и притежава резерви за бъдещи такива. Водата е с добри вкусови качества, без отклонение в стандарта - всички проби от микробиологичните анализи са в рамките на нормалното.

За решаване на проблемите с водоснабдяването на с. Борово и местността „Кръстова гора“, които са подложени и на туристически натиск, е реализиран проект „Допълнително водоснабдяване на м. „Кръстова гора“ и с. Борово, Община Лъки от м. „Гергини дупки“, землище с. Мостово, Община Асеновград. Предстои въвеждането му в експлоатация.

Въпреки постоянните инвестиции от страна на ВиК оператора, силно амортизираната водопроводна мрежа води до увеличаващи се загуби на вода по нея. През 2019 г. те достигат 49,25%, докато през 2014 г. са 43,25%. Въпреки това тези стойности са ниски в сравнение със средните загуби в страната, често преминаващи 60%. **Част от водоснабдителната мрежа в общината се поддържа от местното население**, т.е. за него не отговаря ВиК операторът. Такива са случаите в с. Балкан махала, с. Здравец и мах. Брайковица. За село Крушево няма информация.

Фигура 34. Загуби на вода по водопроводната мрежа в община Лъки



Източник: по данни на ВиК – Пловдив

#### Канализационна мрежа и ПСОВ

Канализационна мрежа има изградена само в гр. Лъки и тя обхваща почти 100% от населението му. В общината е изградена ПСОВ, в която, по данни на ВиК – Пловдив, се пречистват 93,64% (за 2019 г.) от потребеното водно количество от битовите и промишлени абонати на компанията.

В село Белица частично е изградена канализационна мрежа. В останалите населени места основно се използват септични ями, които създават предпоставки за замърсяване на почвите, подпочвените и повърхностните води в общината.

## 2.4.4. ИЗВОДИ

### Проблеми

- Единственият достъп до общината е автомобилният;
- Републиканските пътища в общината са единствено трети клас;
- Трудно използване на ВЕИ поради специфичните природно-географски условия;
- Липсва канализационна мрежа в селата от общината.

### Потенциали

- Достатъчно капацитет на електроенергийната мрежа за присъединяване на нови потребители, вкл. индустриални;
- Ниски (в сравнение с други общини) загуби на питейна вода при преноса ѝ.

## 2.5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

### 2.5.1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

На територията на община Лъки не съществуват постоянни станции за мониторинг на околната среда от националната система за мониторинг. Най-близката станция е в гр. Смолян и данните от нея не могат да бъдат използвани за формулиране на относими за община Лъки изводи.

Предвид природно-географските особености на общината може да се каже, че качеството на атмосферния въздух отговаря на пределно допустимите норми.

Главният източник на замърсяване са ФПЧ<sub>10</sub>, които се генерират от използването на „твърди“ горива в бита – дърва и въглища, особено през зимните месеци. Друг източник на замърсяване са емисиите от моторните превозни средства и минно-добивната промишленост в общината. Най-сериозният източник на замърсяване с прах е съществуващото хвостохранилище.

Други местни източници на замърсяване на въздуха в общината, които са определени в Общинската програма за опазване на околната среда 2016-2020:

- товаро-разтоварните процеси при транспортната дейност на добитите полезни изкопаеми;
- опясъчаването при зимното поддържане на пътищата и неговото забавено измиване;
- рудничният въздух извеждан навън чрез вентилационните системи от подземните минни галерии /рудниците/;
- прокараните горски пътища за обслужване на отвални площадки и на експлоатационни работи по хвостохранилището;
- фини частици от хвостохранилището, които се отвяват при силен вятър.

### 2.5.2. ВОДИ

#### Повърхностни води

Реките преминаващи през територията на общината са Юговска, Манастирска, Джурковска, Лъкинска, Сушица и Белишка. Те са с преобладаващо дъждовно-снежно подхранване и слабо устойчиво фазово разпределение на оттока. Максимумът е през пролетта, обусловен от валежите, а минимумът – през летните месеци.

Като цяло не се наблюдават сериозни замърсявания на водите в общината. Основните причинители на замърсяването им е работата на минните и хвостохранилището. Според данните от регионалния доклад за състоянието на околната среда за 2019 г. на РИОСВ – Пловдив реките Манастирска и Джурковска имат вложено екологично състояние за показателя кадмий, което се дължи на заустяването на рудничните води от рудниците „Дружба“ и „Джурково“. Резултатите от годишния мониторинг показват още, че в р. Юговска е отчетено превишаване на стандартите за качество на околна среда по показатели манган, кадмий и олово.

**Таблица 13 Състояние на повърхностните водните тела в община Лъки, 2019 г.**

Код	Водно тяло	Биологични елементи /състояние/	Физико-химични елементи	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BG3MA500R104	Река Чепеларска от река Юговска до гр. Асеновград и р. Луковица	Добро	Умерено Р общ	Умерено	Добро
BG3MA500R105	Река Юговска от река Белишка до устие, ХХ на Горубсо Лъки	Добро	Умерено (Mn)	Умерено	Лошо (Cd, Pb)
BG3MA500R106	Река Сушица	Отлично	Няма информация	Отлично	Неизвестно
BG3MA500R107	Река Белишка	Отлично	Няма информация	Отлично	Неизвестно
BG3MA500R108	Река Манастирска и река Джурковска до Белишка	Добро	Умерено (Zn)	Умерено	Лошо (Cd)
BG3MA500R109	Река Крушовска за доп. ПБВ на гр. Лъки		Добро	Добро	Добро

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г., РИОСВ – Пловдив и Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г., РИОСВ – Смолян

### Подземни води

Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на РИОСВ – Пловдив, включва само един хидрогеоложки пункт в община Лъки. Това е извор „Горанска падина“, в който не са отчетени завишаване на нормите на нитрати по Нитратната директива (91/676/ЕИО).

### 2.5.3. ПОЧВИ И ЗЕМНИ НЕДРА

За района на община Лъки са характерни делувиалните почви. С широко разпространение са и канелените. В по-високите части се разполагат светло-кафявите горски почви, а край реките алувиално-ливадните.

Развитието на минната промишленост в общината води до нарушаване на почвите в техния обхват. Последните години се предприемат мерки за преодоляването на последствията от добива на руди в общината. Това най-често се осъществява чрез реализацията на проекти

за рекултивация на нарушените територии. По данни от РИОСВ – Смолян единствено рекултивацията на хвостохранилище „Лъки-1“ край града не е въведена в експлоатация, въпреки че техническата и биологичната рекултивация са извършени в периода 2011-2014 година.

РИОСВ – Смолян извършва контрол на качеството на почвите по отношение на ерозията и киселяването им. При ежегодните мониторингови доклади се отчита киселинно-алкално равновесие в почвата.

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици, основно чрез вятър и дъждовни води, при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал, оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозията води до намаляване количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага.

Лекият механичен състав на почвите в района, големите наклони и силната разчлененост на релефа **благоприятстват ерозионните процеси**. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Община Лъки не се характеризира със силно изразена ерозионна активност и няма територии от най-висока степен на податливост за тях. Основните територии които имат по-силна опасност от ерозия са разположени в южните части на общината. Вследствие на това в тези части са развити и опасните геодинамични процеси, основно представени от свлачища и срутища.

#### **2.5.4. РАДИОЕКОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ. ШУМ**

РИОСВ – Смолян измерва радиационния гама фон един път годишно като мощност на еквивалентната доза и стойностите му са около 0,15 микросиверта на час т.е. през годините досега не са констатирани значими промени в стойностите.

#### **Шум**

В съвременния свят шумът е един от най-разпространените замърсители на околната среда. Проблемът с шумовото замърсяване става все по-голям, особено за големите градове. Източниците на шум могат да бъдат обособени в две основни групи – промишлен и транспортен.

Конкретно за община Лъки източниците на шум са породени основно от автомобилния транспорт, но те са в рамките на пределно допустимите норми. Постоянен мониторинг на транспортния шум на територията на общината не се извършва.

Може да се обобщи, че **в общината нивата на шум и различните видове радиация са отлични за човешкото здраве.**

#### **2.5.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ**

Община Лъки се характеризира с това, че почти изцяло територията ѝ попада в рамките на мрежата НАТУРА 2000. Това свидетелства за нейното разнообразие от флора и фауна. Също така предопределя отговорна намеса на територията ѝ. В този смисъл социално-икономическото развитие на общината неминуемо преминава през устойчивото такова.

Формално в рамките на общината са локализирани две зони, част от мрежата. Първата е Добростан (BG0002073), която е защитена по Директивата за птиците, втората е Родопи-средни (BG0001031) – по Директивата за местообитанията.

Първата е с площ от около 15 905 ха, докато втората заема приблизително 28 817 ха.

На територията на общината се намира част от резерват „Червената стена“ – един от най-ценните и красиви резервати в България. Неговата значимост се подчертава от включването му в списъка на биосферните резервати на ЮНЕСКО „Човек и биосфера“. На територията на общината са идентифицирани и четири природни забележителности, които допринасят за туристическия потенциал на територията:

- Природна забележителност Скален мост „Шапран дупка“
- Водопад „Гюмбюртията“ по р. Белишка
- Водопад „Свети дух“ по р. Манастирска
- Водопад „Сливодолско падало“, който е най-високият водопад в Родопите.

### 2.5.6. УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Отпадъците са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата и носят непосредствен риск за здравето на човека, затова решаването на проблемите, свързани с управлението на отпадъците, се явяват едни от най-сериозните. От друга страна, голяма част от отпадъците притежават ценни суровинни качества и могат да бъдат рециклирани и отново оползотворени в производството и в селското стопанство.

Запалването на отпадъци по сметищата води до недопустими замърсявания на атмосферата с летливи органични съединения, вредни ароматни вещества, окиси на въглерода, азота и сярата.

Организираното сметосъбиране и сметоизвозване в община Лъки обхваща всички населени места на територията ѝ и манастирски комплекс „Кръстова гора“. В общината функционира и система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (МРО).

Община Лъки членува в Регионално сдружение, със седалище Община Асеновград, за експлоатация на Регионално депо за неопасни отпадъци, разположено в землището на гр. Асеновград, включващо общините Асеновград, Първомай, Садово, Куклен и Лъки. От 2019 година в него е въведена в експлоатация клетка 2 за битови отпадъци и клетка 2 за строителни отпадъци. В общината все още възникват проблеми с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, което води до образуването на неформални сметища.

На територията на общината е въведена система за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА).

По отношение на политиките за отпадъците в Община Лъки са разработени и приети следните документи, свързани с тях:

- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Лъки;
- Програма за управление на отпадъците 2016-2020 г. (следва да се актуализира);
- Програма за опазване на околната среда 2016-2020 г.(следва да се актуализира).



## 2.5.7. ИЗВОДИ

### Проблеми

- Все още се наблюдава образуването на нерегламентирани сметища.

### Потенциали

- Качеството на атмосферния въздух е много добро, подходящо за хора с дихателни проблеми;
- Отлично състояние на водните тела – повърхностните и подпочвени;
- Почти 100% от територията на общината е защитена територия и включена в мрежата НАТУРА 2000, което показва нейното биоразнообразие и дава възможност за развитие на алтернативни форми на туризъм.

## 2.6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И УПРАВЛЕНИЕ

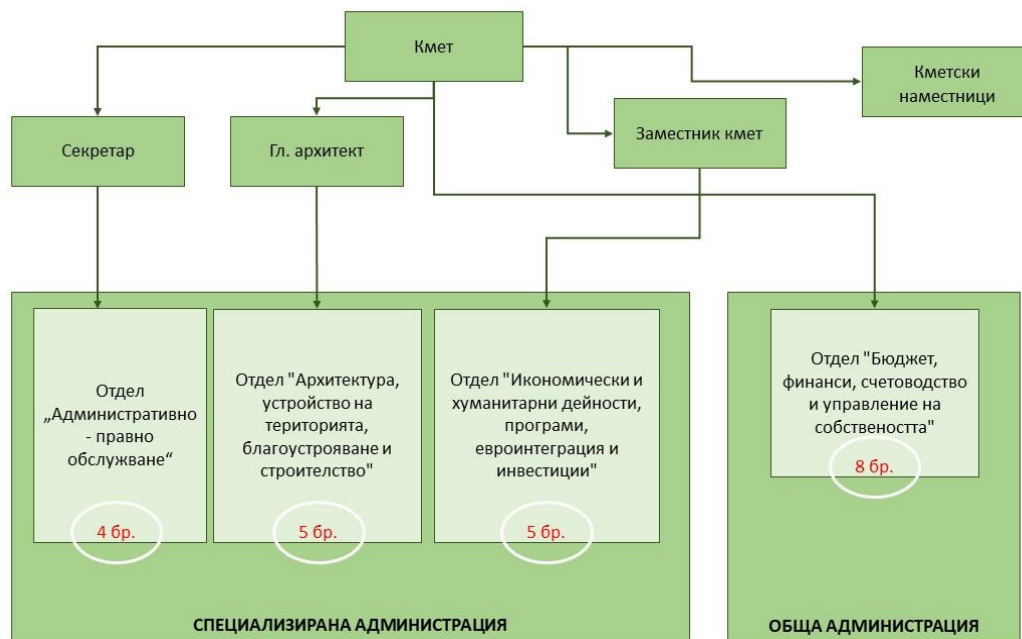
### 2.6.1. АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Структурата и числеността на общинската администрация са приети с решение на Общински съвет – Лъки. Функциите, според приетата структура, са регламентирани в Устройствения правилник, който е утвърден от кмета на община Лъки и е разработен съгласно принципите и изискванията, произтичащи пряко от разпоредбите на: Конституция на Република България; Европейска харта за местно самоуправление и Закон за местното самоуправление и местната администрация; специализираната нормативна уредба, имаща пряко отношение към организацията и дейността на общинската администрация, както и правилници, наредби, вътрешни правила за дейността, действащи в рамките на административната структура и на територията на община Лъки.

Действащите нормативни актове и правилници в административната структура на общината представляват добра основа за ефективното и ефикасно осъществяване на ежедневната дейност на общинската администрация.

Структурата на общинска администрация, разпределението на дейностите и отговорностите на екипа на кмета и служителите на всички нива на общинска администрация са съобразени с потребностите на общността, наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на гражданите, осигуряване на благоприятна бизнес среда и добри условия на живот в населените места.

Фигура 35. Организационна структура на общинската администрация в Лъки



Общинската администрация е обща и специализирана. Тя се ръководи от принципите на законност, откритост, достъпност, отговорност, отчетност, ефективност, субординация и координация, предвидимост, обективност и безпристрастност. Общинската администрация осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на Общински съвет, подпомага кмета на общината за осъществяване правомощията му, осигурява технически дейността му, както и подпомага Общински съвет като осигурява дейността му по отношение административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица. Последният отдел е отговорност на единствения заместник кмет в общината.

Общата администрация е представена само от един отдел – „Бюджет, финанси, счетоводство и управление на собствеността“.

Структурата на община Лъки е подробно описана в актуален Устройствен правилник.

## 2.6.2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Числеността на общинската администрация е одобрена на Общински съвет по предложение на Кмета на Общината. **Общата численост на служителите в администрацията е 34,5 бр., което е остава непроменена в периода 2014-2019 година.**

По различни програми в общината се наемат временно лица, които да подпомагат работата на постоянните служители.

Таблица 14. Динамика на служителите в Община Лъки за периода 2014-2019 година

ПОКАЗАТЕЛИ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<b>ОБЩО СЛУЖИТЕЛИ</b>	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
Служебно правоотношение	6	6	6	6	6	6
Трудово правоотношение	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5
По служебно правоотношение на ръководни длъжности	4	4	4	4	4	4

ПОКАЗАТЕЛИ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
По служебно правоотношение – експертен	2	2	2	2	2	2
По трудово правоотношение на ръководни длъжности	2	2	2	2	2	2
Експертен и технически състав по трудово правоотношение	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
<b>ВРЕМЕННА ЗАЕТОСТ И СТАЖОВЕ</b>						
<b>ОБЩО</b>	8	8	10	10	4	5
Стажанти	-	-	-	-	-	1
Временно наети лица	8	8	10	10	4	4

Източник: Община Лъки

Административният капацитет на общинските служители се поддържа ежегодно от обученията по различни теми, повишаващи управленския и административен капацитет на персонала в Общината, вкл. за разработване и управление на проекти. Тези обучения се планират на базата на предварително извършен анализ на потребностите от страна на служителите.

На тях всяка година присъстват средно около 25% от служителите. Пряко за изготвянето и управлението на проекти са отговорни служителите от отдел „Икономически и хуманитарни дейности, програми, евроинтеграция и инвестиции“. При необходимост се включват и експерти от други отдели. Регулярно **пряко свързаните с управлението на проекти служители са трима**. При необходимост допълнително се привличат и външни експерти. Всички служители имат достъп до интернет, а техническото обезпечение е на много добро ниво. В заключение може да се обобщи, че Община Лъки разполага с достатъчно административен капацитет и **технически ресурс за обезпечаване на дейностите си**.

### 2.6.3. ПОЛИТИКИ, ПРОГРАМИ, ПРОЕКТИ И ИНИЦИАТИВИ

#### Действащи стратегии и програми

Общинският съвет на община Лъки е утвърдил следните програми и стратегии (изброени са според реда на публикуването им в официалния сайт на общината [www.oblaki.com](http://www.oblaki.com)):

#### Програма за управление на кмета на Община Лъки за мандат 2019-2023 г.

Важна особеност на Мандатна програма на кмета на общината е, че тя е приета непосредствено преди началото на разработването на стратегическите и планови документи на национално, регионално и местно ниво за предстоящия планов период 2021-2027 г. и в този смисъл осъществява приемственост с визията и стратегическите цели на Общински план за развитие 2014-2020 г. и очертава насоките и приоритетите за План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) 2021-2027 г. В нея са разписани конкретни мерки, придружени с проекти, които намират своите отражение в програмата за реализация на настоящия документ.

#### Стратегия за управление и разпореждане с общинската собственост на община Лъки за периода 2020-2023 г.

Стратегията е разработена в съответствие с изискванията на чл.8, ал.8 от Закона за общинска собственост (ЗОС). Целта на стратегията е да се набележат дългосрочни възможности за развитие и подобряване на състоянието на собствеността на общината чрез

действия по управление и разпореждане. Основните цели при управлението на общинската собственост са:

- Осигуряване на устойчиво развитие на общината, подобряване на инфраструктурата и селищната среда, създаване на условия за бизнес, култура, спорт, отдих, туризъм и повишаване на сигурността на жителите на общината;
- Опазване и подобряване на екологичната среда;
- Изграждане на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води;
- Изграждане на нови или разширяване на съществуващите гробищни паркове в различните населени места;
- Пълно идентифициране на обема и вида на общинската собственост;
- Гарантиране на ефективно управление и повишаване на приходите от управлението и разпореждането с общинската собственост.

Съгласно приетата стратегия всяка година се изготвя годишна програма за управление и разпореждане с имоти и вещи – общинска собственост.

### **Програма за развитие на туризма в община Лъки за 2018-2023 година**

Програмата е изготвена на основание чл. 12 от Закона за туризма и в нея са определени основните цели и приоритети пред развитието на туризма в община Лъки.

Основната цел за развитието на туризма в периода 2018-2023 г., според програмата, е *„утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на община Лъки посредством оптимално използване на наличните ресурси в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма“*.

В изпълнението ѝ Община Лъки дефинира основните усилия, които са необходими за подобряване на условията за развитие на туризма, поддръжката на съпътстващата инфраструктура, предлагане на разнообразни туристически продукти и изживявания. Най-важното е, че **до 2023 година трябва да бъде създаден позитивен имидж/бренд на „Дестинация Лъки“**.

В плана за действие са сложени много дейности, които са отразени в ПИРО, за да може да се подпомогне и ускори тяхната реализация.

### **Капацитет за реализация на проекти**

Прегледът на данните показва, че Община Лъки демонстрира много добър капацитет за реализация на проекти. Положителното е, че в периода 2014-2019 г. е регистриран и частен бенефициент, представител на бизнеса с проект за над 3 млн. лв.

Сравнявайки данните от ИСУН и ИСУН 2020 се отчита спад в реализацията на проекти от Общината. Това се дължи най-вече на правилата на ОПРР 2014-2020, които не позволяват инвестициите в градска среда за община Лъки. Това, обаче е компенсирано с реализацията на сходни проекти чрез ПРСР 2014-2020 година.

Освен това през последните години община успешно управлява и реализира проекти за реконструкция и рехабилитация на улици и обществени сгради, възстановяване на подпорни стени, финансирани чрез средства от ПУДООС, целево финансиране или по силата на административни актове. Общата стойност на тези проекти е над 3 млрд. лв.

Сравняването на данните от системите ИСУН и ИСУН 2020 показва, че през програмния период 2014-2020 значително са се намалили привлечените средства на 1 жител на общината от проектите реализирани от Общинска администрация, но без да се отчитат проектите, които не се управляват чрез системата ИСУН. Ако и те бъдат взети предвид сумата ще е доста по-голяма.

**Таблица 15. Брой, стойност и БФП на проектите реализирани в община Лъки за периода 2007-2020 г.**

Показател	2007-2013	2014-2020
Общ брой договори	7 (7)	3 (2)
Обща стойност БФП	2 233 603,12	2 247 196,17
Обща стойност на проектите	2 233 603,12	3 792 698,78
Общ брой бенефициенти	1	2
Население към 31.12.2013 и 31.12.2019	2 790	2 447
Привлечени средства на 1 човек (лв.)	800,57	1 549,94
Привлечени средства на 1 човек (лв.) - само от Общината	800,57	286,76

Източник: ИСУН 2020, ИСУН, НСИ, собствени изчисления

#### 2.6.4. СЪСТОЯНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ СЕКТОР В ОБЩИНАТА

Гражданският сектор на територията на общината е представен от сдружения по интереси – ловно-рибарско, туристическо дружество, местния футболен клуб, училищното настоятелство и читалищата.

На територията на общината своята дейност осъществява и „Местна инициативна група ПРЕСПА – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Тя е създадена, за да отговори на подхода ВОМР (водено от общностите местно развитие) по Програмата за развитие на селските райони. МИГ одобрява проекти по приложимите мерки от ПРСР, като работи в тясно партньорство с община Лъки.

В хода на изготвянето на ПИРО представителите на местния граждански сектор са идентифицирани и поканени да вземат участие в процеса по формулиране на целите и приоритетите в плана.

#### 2.6.5. ИЗВОДИ

##### Проблеми

- Неактивен граждански сектор;
- Недостатъчно финансови средства за прилагане на подхода ВОМР, който акцентира върху местната инициатива и потребности;
- Малка активност от страна на гражданите/бизнеса към БФП предоставяна от ЕСИФ;
- Част от стратегическите документи имат нужда от актуализация.

##### Потенциали

- Използване на експертния капацитет на общинските служители;
- Реализация на различни видове проекти, вкл. по сложност, позволяващи ускорена реализация на проекти в новия програмен период.

## **2.7. ВЛИЯНИЕ НА ГОЛЕМИ ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ С РЕГИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА**

Основен източник на достоверна информация за влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на община Лъки и/или Южен централен регион от ниво 2, които пряко или косвено могат да дадат отражение в социално-икономическото, екологическото и пространствено развитие на общината е Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион от ниво 2. **В нея на територията на община Лъки не са предвидени за реализация големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение.**

### 3. ОПИСАНИЕ НА ВЗАИМОВРЪЗКИТЕ НА АНАЛИЗА С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ХОРИЗОНТАЛЕН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РАЙОНИТЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Социално-икономическият анализ на районите на Р България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така се и дават прогнози за развитието им до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части.

**Първата част** обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми – темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти.

**Втората част** акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите.

**Третата част** обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил.

Съдържанието на втората и третата част, както и на резюмето на анализа препокриват темите, изследвани в ПИРО. Това е първата взаимовръзка между ПИРО и Анализа на районите – съдържанието.

Освен това темите в Анализа на районите, особено в частите за демография, социално развитие и икономика, са проследени чрез ключови показалите, които са използвани в ПИРО Лъки за открояване на местните характеристики. **Това спомага за сравнението на част от изводите направени в Анализа на районите и този за целите на ПИРО.** Допълнително по отношение на **демографските показалите**, при изготвяне на ПИРО Лъки, **са съпоставяни с тези на областно и национално ниво**, за да могат да се проследят взаимовръзките между тях.

В следващата таблица са изведени основните изводи от Анализа на районите и заключенията в ПИРО. Този подход дава възможност да бързо очертаване на взаимовръзката между двата анализа – къде има препокриване (т.е. изводите за Лъки са валидни и за национално/регионално ниво), къде се отчита разминаване (т.е. заключенията за община Лъки са по-негативни или обратното – благоприятни).

**Таблица 16. Взаимовръзки между заключенията от Анализа на районите и ПИРО**

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализ на ПИРО	Взаимовръзка
<b>ТЕМА: ДЕМОГРАФИЯ</b>		
Демографската ситуация в страната се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и	Населението устойчиво намалява; Раждаемостта на 1000 д. е по-ниска от средното за страната;	Общината е със същите характеристики, но с много по-лоши показатели.

Заклучения от Анализа на районите	Заклучения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст.	Високо ниво на смъртност (повисоко от средното за страната); Отрицателен естествен и механичен прираст.	
Намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст	Намалява делът на населението в трудоспособна възраст.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Териториалното разположение на населението е предимно в градовете – 73,5% (2017 г.)	74% от населението в общината живее в града (2019 г.)	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Изчерпан демографски потенциал на селата, които до неотдавна са били източник на миграция към градовете.	Част от селата все още имат потенциал да привличат население в тях и имат механичен прираст.	Общината е с по-добра характеристика от страната.
<b>ТЕМА: ПАЗАР НА ТРУДА</b>		
Коефициентът на икономическа активност нараства	Отчетена е тенденцията за намаляване броя на заетите в местната икономика и намаляване на населението в трудоспособна възраст.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
Заетостта на населението в най-активна възраст (15–64 години) бележи съществен ръст на национално ниво в периода 2014-2017 г.	Увеличаването на броя на заетите като цяло води и до намаляване на заетостта в интервала 15-64 години, въпреки че липсват данни за потвърждението му.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Коефициентът на безработица намалява	Коефициентът на безработица намалява.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво, но с по-добри показатели.
Коефициентът на продължителна безработица намалява значително	Трайно безработните лица намаляват в общината.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
<b>ТЕМА: ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧЕН АНАЛИЗ</b>		
Общините в България са класифицирани като: силно урбанизирани (централни), средно урбанизирани (междинни) и слабо урбанизираните (периферни), при които над 50% от населението е в населени места под 5 хил. жит. или общините са с център град под 5 хил. жит. Такива в България са 152 общини.	В ИТСП на Южен централен регион община Лъки е определена като „слабо урбанизирана“ (периферна)“.	Общината попада в тези 152 общини, които са определени в Анализа на районите.
В Анализа на районите са определени са агломерационни образувания по дадени критерии.	В ИТСП на Южен централен регион община Лъки не попада в агломерационен ареал.	Според анализите за целите на ПИРО община Лъки има потенциал да образува „микро ареал“ в рамките на МИГ ПРЕСПА.



Заклучения от Анализа на районите	Заклучения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
<b>ТЕМА: ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ</b>		
БВП и БВП на глава от населението нараства	На ниво „община“ не се поддържа информация за БВП, но за област Пловдив показателят нараства. В същото време в община Лъки се наблюдава увеличаване на произведената продукция на 1 работник.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Нараства производителността на труда	Нараства производителността на труда на 1 работник.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Най-голям брой МСП са в групата на микропредприятията (от 0 до 9 заети), достигат 92.47% (2017 г.) от общия брой предприятия в нефинансовия сектор, следвани от втората група (от 10 до 49 заети).	Микро предприятията са 85% от всички в нефинансовия сектор, а малките – 6% (2018 г.)	Общината е със сходна характеристика като на национално ниво.
Атрактивността на българския туризъм се формира от културно-историческо наследство, природни ценности, разнообразни пейзажи, качествени услуги и добра свързаност/достъпност.	Община Лъки притежава редица движими и недвижими културни ценности, които могат да се използват за развитие на туризма.	Общината притежава характеристики, определени в Анализа на районите за развитие на туризма
<b>ТЕМА: СОЦИАЛНА СФЕРА</b>		
Обхватът на деца в предучилищно образование е намалял до степен, че всяко пето дете не посещава детска градина.	Местата в детските градини в община са достатъчни, за да обхванат всички деца.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Броят на учениците в страната намалява ежегодно с близо 1,5%. Закриват се училища, предимно в малките населени места.	Броят на учениците намалява през годините, но единственото училище в общината трудно може да се закрие.	Общината е отчасти с по-добра характеристика от националното ниво.
Въпреки че се наблюдава макар и символично намаляване на дела на преждевременно напускащите училище, все още този дял е твърде висок - 2,96%.	Според анализите към ПИРО има само 1 напуснал ученик преждевременно училище.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Увеличаващи се разходи в сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижа.	Делът на подпомаганите лица в общината се задържа, но като цяло разходите за тях се увеличават.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.

Заклучения от Анализа на районите	Заклучения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
Неравномерното териториално разпределение на мрежата от социални услуги по общини, неподходящата материална база.	Социалните услуги са фокусирани в общинския център.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
<b>ТЕМА: ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА</b>		
Насърчаването на интермодалността, като възможност за прехвърляне на товари към по-екологосъобразните видове транспорт, е една от основните мерки за устойчиво и балансирано развитие на транспортната система.	В община Лъки няма как да се развие интермодален транспорт поради факта, че единственият транспорт е автомобилният.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
В национален план електроенергийната мрежа е добре развита и всички населени места са електроснабдени.	Електроенергийната мрежа в общината има достатъчно капацитет за поемане на допълнителни консуматори.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Газопроводната мрежа в България има нужда от доразвитие. Необходимо е и увеличаване на дела на газифицираните домакинства до набелязаната цел до 30% през 2020 г.	Не е отчетено развитие на газопреносната и газоразпределителната мрежа в общината.	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Лъки.
Нарастване на участието на ВЕИ в енергийния баланс на страната. Новият акцент в използването на ВЕИ е да се насочи към децентрализирано производство на енергия от ВИ, предимно за собствени нужди и присъединяване към мрежите с по-ниско напрежение, което ще намали и разходите за пренос.	В общината Лъки не могат да се използват активно ВЕИ.	Изводите, направени в Анализа на районите, <b>не</b> са валидни за община Лъки.
Често срещан е проблема с „режим на водоснабдяване“, който силно влошава качеството на живот на населението.	В община Лъки няма проблем с водоподаването до населените места.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Изключително високо ниво на загуби на вода (средно около 60%)	Загубите на вода са около 50% за последните години.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Значително по-големите количества образувани отпадъци на човек в България в сравнение с ЕС, ниската степен на рециклиране на битовите отпадъци,	В община Лъки тепърва започват да се рециклират отпадъците и над 96% от битовите отпадъци се депонират директно.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.

Заклучения от Анализа на районите	Заклучения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
<b>ТЕМА: ОКОЛНА СРЕДА</b>		
Национален проблем по отношение състоянието на атмосферния въздух е замърсяването с фини прахови частици (ФПЧ), което е сред най-високите в ЕС. То има ясно изразен сезонен характер.	На територията на община Лъки няма значими местни източници на емисии от замърсители на атмосферния въздух. Но проблемът с отоплението на „твърдо“ гориво е характерен и за нея.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Подобрява се качеството на повърхностните води в страната	Състоянието на повърхностните води в общината е отлично.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
Нивата на шум в по-голямата част от изследваните пунктове надвишава граничните стойности за съответните населени територии.	На територията на община Лъки няма значителни шумови източници.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
<b>ТЕМА: АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ</b>		
Наличието на административен капацитет в местните власти за усвояване на средства по оперативни програми и натрупването на инвестиции с икономически и социален характер, подкрепени от оперативните програми, са важно условие за растежа на териториалните единици.	Общината привлича успешно средства от ЕСИФ, националните програми и други донорски програми, което показва и повишаването на капацитета ѝ.	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Лъки.
Силна зависимост от европейските фондове и помощи и несъобразените с местния потенциал и характеристики приоритети и проекти, без задълбочен анализ на потребностите, ефективността, управлението и поддържането на изградените обекти.	Проектите, които се реализират от Общината почиват на задълбочени анализи на местните потребности и целят повишаване качеството на живот на жителите на Лъки.	Изводите, направени в Анализа на районите, не са валидни за община Лъки.
<b>ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН В АНАЛИЗА НА РАЙОНИТЕ</b>		
Няма такива, които да се отнасят до територията на община Лъки.		

#### **4. ВРЪЗКА НА ОБЩИНАТА СЪС СЪСЕДНИТЕ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИМАТ ПОТЕНЦИАЛ ДА ВЛИЯТ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО ѝ**

Съседните територии, с които общината непосредствено граничи, са Асеновград, Баните, Смолян и Чепеларе.

В интегрираната териториална стратегия за ЮЦР единствената функционална връзка, която е изтъкната е между областния център – гр. Смолян и гр. Лъки, които попадат в зона на сдружаване за ИТИ, обхващаща цялата област Смолян.

Въпреки че Смолян е голям град и неминуемо оказва влияние върху развитието на община Лъки, това е може би функционално най-слабата връзка. Това се дължи на затруднения транспортен достъп между двата града. Много по-силна е връзката на Лъки с община Асеновград.

Върху община Лъки най-силно непосредствено влияние оказват съседните общини – Баните и Чепеларе. Трите общини заедно са обединени чрез подхода ВОМР и са създали местна инициативна група (МИГ Преспа – общините Баните, Лъки и Чепеларе), която успешно управлява мерки от ПРСР 2014-2020 година. Според изготвената Стратегия за ВОМР трите общини имат сходни икономически и социални профили. Обединява ги туристическия потенциал, наличието на съхранени природни територии и общата им визия за развитие.

Възможността за прилагане на интегрирани териториални инвестиции в сферата на туризма, опазването на околната среда и развитието на човешкия потенциал, на територията на трите общини, ще оказва влияние и на община Лъки в частност.

## 5. СИНТЕЗЕН SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Отлични природни и климатични дадености;</li> <li>▪ Известен религиозен обект – манастирски комплекс „Кръстова гора“;</li> <li>▪ Близост до курортното селище Пампорово, Бачковски манастир, балнеоложки център Баните;</li> <li>▪ Обособени еко пътеки и туристически маршрути;</li> <li>▪ Запазена природа и отлични екологични характеристики на земите в общината;</li> <li>▪ Висок дял от естествени, качествени гори и лесистост;</li> <li>▪ Висока добавена стойност на индустриалния сектор;</li> <li>▪ Ниско ниво на безработица;</li> <li>▪ Инвестиране в туристическа инфраструктура и продукти;</li> <li>▪ Наличие на МИГ, подпомагащ сдружаването между общините;</li> <li>▪ Малки загуби на вода;</li> <li>▪ Изготвен ОУПО, който определя бъдещето устройствено развитие на териториите.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Достъпът до и в общината е само автомобилен;</li> <li>▪ Лошо състояние на общинската и републиканска пътни мрежи;</li> <li>▪ Малко разпознаваема дестинация извън комплекса „Кръстова гора“</li> <li>▪ Липса на канализация в селата от общината;</li> <li>▪ Голяма отдалеченост от регионалното депо за ТБО;</li> <li>▪ Локални нерегламентирани сметища;</li> <li>▪ Ниска образованост на населението;</li> <li>▪ Монофункционална икономика с фокус върху добивната промишленост;</li> <li>▪ Липса на възможности за преквалификация;</li> <li>▪ Недоразвита мрежа на социалната инфраструктура – болници, аптеки, ясли;</li> <li>▪ Липса на активни НПО;</li> <li>▪ Масово използване на „твърдо“ гориво без прилагане на алтернативи;</li> <li>▪ Слабо развита туристическа база.</li> </ul>
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Възможности за производство на екологично чисти земеделски продукти;</li> <li>▪ Създаване на бранд „Дестинация Лъки“;</li> <li>▪ Развитие на туризъм, базиран на преживяването – селски, храна, фото наблюдения и т.н.</li> <li>▪ Изготвяне на общи туристически пакети и маршрути със съседните общини;</li> <li>▪ Привличане на инвеститори в сферата на туризма;</li> <li>▪ Преквалификация на ранно пенсиониращите се работници в мините;</li> <li>▪ Наличен сграден фонд, който не се обитава и може да послужи за развитие на предприемачески дейности и/или осигуряване на дом за нови жители в общината;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Оттегляне на инвеститорите в оловно-цинковите руди и/или преработващата промишленост;</li> <li>▪ Изчерпване на ресурса на полезните изкопаеми;</li> <li>▪ Слаб интерес за развитие на дейности, свързани с туризма;</li> <li>▪ Продължаваща тенденция към обезлюдяване в общината, особено в селата;</li> <li>▪ Засилващ се натиск върху социалната система и нуждата от осигуряване на подкрепа на различни граждани;</li> <li>▪ Влошена икономическа обстановка на световните пазари на руда и продуктите от нея;</li> <li>▪ Унищожаване на природната среда в стремеж към развитие;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Засилване на партньорствата със съседните общини, вкл. развитието на МИГ;</li><li>▪ Добър административен капацитет в Общината и сравнително постоянен екип от общински експерти;</li><li>▪ Диверсификация на производството чрез стимулиране на дървопреработващата промишленост;</li><li>▪ Проучване на опита на ЕС и популяризиране на добри практики и проекти свързани с устойчиво развитие на територии попадащи в мрежата Натура 2000.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Засилване на ерозионни и гравитационни процеси.</li></ul>
---	---

## 6. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

### 6.1. ОСНОВОПОЛАГАЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ФОРМУЛИРАНЕТО НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ

Структурата на стратегическата част ПИРО Лъки съответства на изискванията на „Методически указания за разработване и прилагане на: Националната концепция за регионално и пространствено развитие, Интегрираните териториални стратегии за развитие на регион от ниво 2, Плановете за интегрирано развитие на община“ на МРРБ и не противоречи на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано развитие на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна уредба на национално, регионално и местно ниво и с постановките на кохезионна политика на ЕС за периода 2021-2027 г. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи социално-икономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г.

Целите и приоритетите на настоящия план за развитие са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. Те са плод на съзнателно прилагане на основния принцип в планирането „Мисли глобално – действай локално“. Практически това означава намиране на рационални решения на общинско ниво в подкрепа на 17-те глобални цели на устойчивото развитие, формулирани в документа „Дневен ред 2030“. В рамките на Европейския съюз, Документът за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“ очертава рамката за планиране на развитието от националните, регионалните и местните власти на страните членки. Този документ пренася в следващия планов период основните постановки на действащите сега Стратегия „Европа 2020“, Териториалния дневен ред на ЕС 2020 и Общата стратегическа рамка на ЕС до 2020 г., като ги адаптира към бързо променящите се реалности. Визията, целите, приоритетите и мерките на стратегическата част на ПИРО Лъки са хармонизирани с предвижданията на НСРР (2012-2022) и АНКПР (2013–2025), както с Националната програма за развитие „България 2030“ и секторните стратегии в страната. ПИРО се рамкира от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за периода 2021-2027 (ИТСР). Достойнство на настоящият документ е, че той отчита и доразвива успешните начинания на ОПР Лъки (2014-2020) и насочва усилията и ресурсите в посока към надграждане на успешните инициативи и преодоляване на негативните тенденции в социално-икономическото, културно и пространствено развитие на общината.

Стратегията на настоящия ПИРО е направена съобразно утвърдените теоретични модели и съвременни практики в сферата на стратегическото планиране на местното развитие. Приложено е съчетание от няколко основни принципа.

- **Публичност.** Стратегията е формулирана съвместно с множество представители на община Лъки, чрез проведената серия от публични дискусии и паралелните им анкети.
- **Съгласуваност.** ПИРО на Лъки успешно заема своето място сред системата за планиране в ЕС и България, като съответства, интерпретира и конкретизира предложенията на документите от по-високо ниво.

- **Съсредоточеност.** Приоритетните области от стратегията позволяват ясен фокус на усилията и ресурсите в оптимален брой допълващи се направления за общинското развитие.
- **Обвързаност.** Използван е съвременният интегриран подход за планиране, като отделните дейности са обвързани помежду си и съвместно подобряват определени аспекти от общинското развитие.
- **Аргументираност.** Структурирането и съдържанието на стратегията се основава на закономерностите в местното развитие, обобщени от общественото мнение и синтезираните резултати от проведеня анализ.
- **Оперативност.** Стратегията завършва със съвкупност от мерки, чиито конкретни дефиниции дават възможност за предприемането на ясни действия и реализация на мотивирани проекти през следващите седем години.

## 6.2. ПОДХОД ЗА ФОРМУЛИРАНЕ НА ВИЗИЯТА

Формулирането на окончателната визия в ПИРО Лъки премина през следните етапи:

- Извършване на експертен анализ, оценка и изводи от формулировките на визиите на стратегическите и планови документи на европейско, национално, регионално и местно ниво;
- Запознаване с досегашна визия на община Лъки и проучване доколко тя е все още актуална (част от проведеното анкетно проучване за разработване на ПИРО);
- Представяне на работна формулировка на визия на ПИРО Лъки и дискусия между членовете на работната група в Общината;
- Отразяване на направените препоръки и предложения и представяне на окончателната визия на ПИРО.

При формулировката на визията се изхожда от следните принципни постановки:

**Първо:** Визията представлява кратка формулировка, включваща в своето съдържание ключови думи, които очертават желано състояние в дългосрочен план и отразяват обществените нагласи. Визията на общинския план е „мечтата на хората“ за социално-икономическото и физическо състояние на общината в края на новия планов период.

**Второ:** При формулировката на визията се отчита стремежът за приемственост с действащата визия. В тази връзка ключови думи във формулировката на визията на община Лъки са:

- „балансирана и устойчива икономика“;
- „развита лека промишленост“;
- „туризъм“;
- „развито селско стопанство“;
- „добър жизнен стандарт на населението“;
- „жизнена и здравословна околна среда“.

**Трето:** Визията за периода 2021-2027, отчита очертаните насоки в местното развитие, подчертани в извършените подробни анализи в развитието на отделните функционални

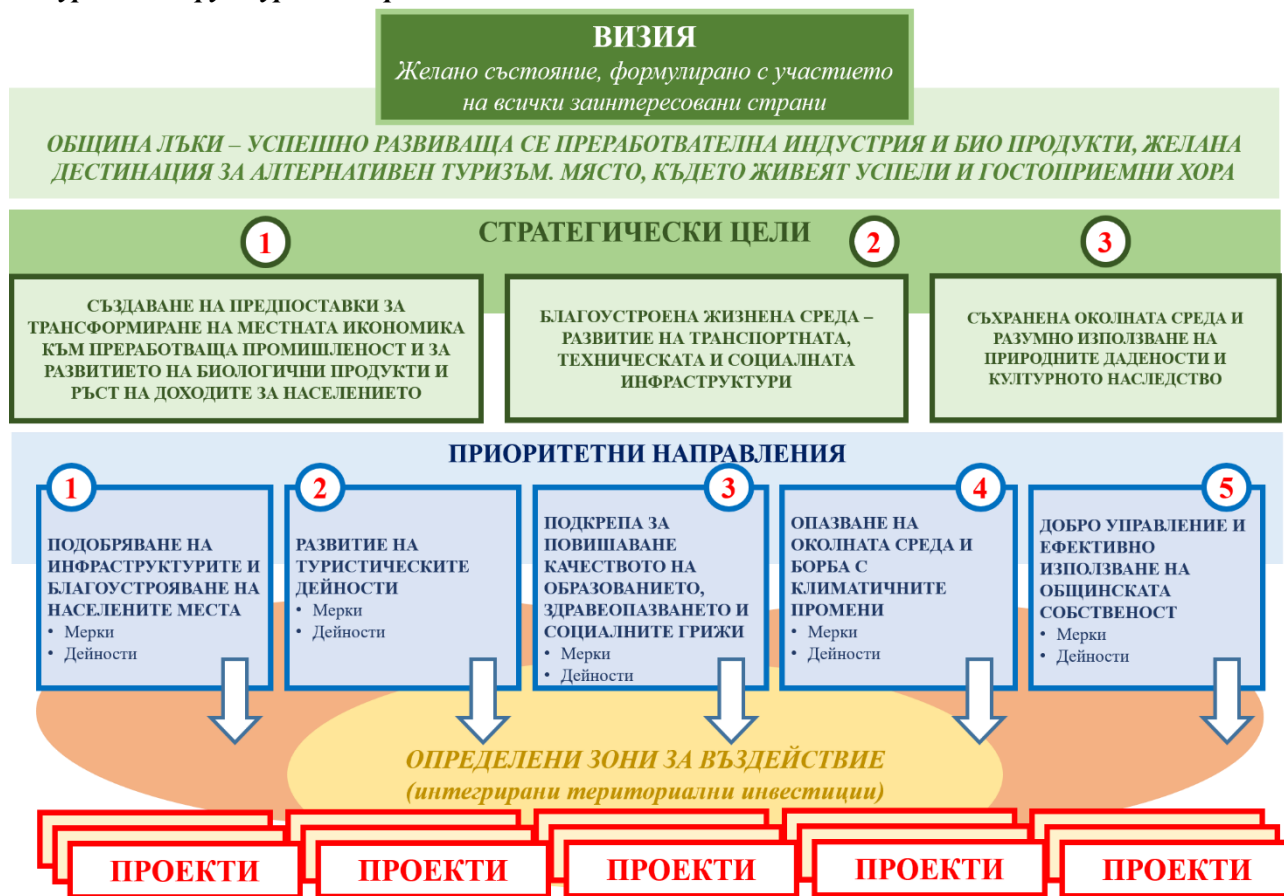


системи на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс, на природната среда и представени в синтезиран вид в SWOT анализа.

**Четвърто:** Визията за периода 2021-2027 отчита и мнението и виждането на жителите на община Лъки (изразени в проведеното анкетно проучване) за това как те си представят общината към 2027 година.

**Пето:** Визията е рамка за формулиране на стратегическите цели на общината за програмния период 2021-2027 г. и по този начин аргументира избора на зони за въздействие, където бъдещите интервенции ще донесат най-голяма възвръщаемост на вложените средства и устойчиви ползи за обществото.

Фигура 36. Структура на стратегическата част на ПИРО Лъки



### 6.3. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

На основата на предишната точка е приета следната визия за развитие на общината:

**ОБЩИНА ЛЪКИ – УСПЕШНО РАЗВИВАЩА СЕ ПРЕРАБОТВАТЕЛНА ИНДУСТРИЯ И БИО ПРОДУКТИ, ЖЕЛАНА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ. МЯСТО, КЪДЕТО ЖИВЕЯТ УСПЕЛИ И ГОСТОПРИЕМНИ ХОРА.**

### 6.4. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическите цели имат ясен фокус към осъществяване на визията и отразяване конкретната специфика на община Лъки. Те са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Избегнато е тяхното прекалено обхvatно формулиране и опасност от неефективно разпределение на ресурсите по време на предстоящото им реализиране. Планираната система от индикатори за

наблюдение на плана осигурява механизъм за измерване на степента на тяхното осъществяване.

### **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: СЪЗДАВАНЕ НА ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ТРАНСФОРМИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА КЪМ ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ И ЗА РАЗВИТИЕТО НА БИОЛОГИЧНИ ПРОДУКТИ И РЪСТ НА ДОХОДИТЕ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО**

Първата стратегическа цел е насочена към поддържане на традиционните за общината икономически дейности в общината, каквито са добивната промишленост, но и развитието на нови – които да трансформират местната икономиката към преработващата промишленост и селското стопанство. Това ще позволи общината да посрещне предизвикателствата пред развитието на добивната промишленост, която е структуроопределяща за Лъки.

Подобряване на инфраструктурата и достъпа до икономическите зони в общината ще спомогне за привличането на нови инвеститори в различни икономически дейности. Специален акцент се поставя за развитието на сектора на услугите – туризма, хотелиерството и ресторантьорството, които имат потенциал да допринесат значително за устойчивото икономическо развитие на общината.

**Стратегическата цел допринася за постигането на глобалните цели за устойчиво развитие на ООН с номера: 8 (сигурна работа и икономически растеж), 9 (иновации и инфраструктура) и 11 (устойчиви градове и общности).**

### **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: БЛАГОУСТРОЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА – РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТНАТА, ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРИ**

Постигането на целта отразява желанието за създаване на по-добри условия за живот в общината и забавянето и обръщането на негативните демографски процеси. Целта поставя фокус е към осигуряването на благоприятни условия за задоволяване на потребностите на населението от образование, социални услуги, спорт и други.

**Стратегическата цел допринася за постигането на глобалните цели за устойчиво развитие на ООН с номера: 2 (край на глада), 3 (добро здраве), 4 (качествено образование), 6 (чиста вода и санитарно-хигиенни условия) и 10 (намаляване на неравенствата).**

### **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: СЪХРАНЕНА ОКОЛНАТА СРЕДА И РАЗУМНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ ДАДЕНОСТИ И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО**

Едно от най-големите богатства на общината е нейната качествена природна среда. Затова следва непрекъснато да се предприемат мерки по нейното опазване и разумно използване за развитието на туристически дейности. Съчетанието на богато културно наследство и добре запазена природа дават шанс за устойчиво развитие на общината при балансиране между икономическите интереси и опазването на околната среда.

**Стратегическата цел допринася за постигането на глобалните цели за устойчиво развитие на ООН с номера: 6 (чиста вода и санитарно-хигиенни условия), 11 (устойчиви градове и общности), 12 (отговорно потребление), 13 (борба с климатичните промени) и 15 (живот на земята).**

## 6.5. ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ

Петте приоритетни направления представляват областите за действие, където следва да се концентрират финансовите ресурси и общинските инициативи през следващия програмен период. Съобразно структурата на стратегията, приоритетите не са директно обвързани и подчинени на дадена стратегическа цел, а допринасят за постигането на повече от една цел. Приоритетните направления са организирани като съчетание от прецизно формулирани мерки, разкриващи какво точно трябва и може да се осъществи в общината. Мерките са отворени и следва да се конкретизират с допълнителни проекти през целия програмен период (2021-2027 г.). В този смисъл въздействието на мерките не се изчерпва с дефинираните проекти в Програмата за реализация на ПИРО. Тук се насочват и всички останали инициативи в общината до 2027 г.

### ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРИТЕ И БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

#### *Мярка 1.1. Подобряване състоянието на общинските пътища*

- Основен ремонт PDV-2130 (Лъки – Крушово – Манастир – Славейно) от км.0+000 до км.21+500.
- Реконструкция на междуобщински път връх „Свобода“, с. Манастир от км. 10+700 до км.23+000.
- Рехабилитация на съществуващ общински път PDV 2134 (III-861, Лъки – Джурково – Дряново) от км 18+660 до 24+160.

#### *Мярка 1.2. Подобряване състоянието на улиците в общината*

- Основен ремонт на улица между о.т. 292 и 294 по ПУП на град Лъки.
- Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки

#### *Мярка 1.3. Изграждане на съвременна и достъпна пешеходна инфраструктура, включително за хората с увреждания*

- Реконструкция и рехабилитация на тротоари на ул. „Възраждане“ в гр. Лъки.
- Реконструкция и рехабилитация на пешеходен мост над река Джурковска, град Лъки.
- Реконструкция и рехабилитация на тротоари в село Белица.

#### *Мярка 1.4. Повишаване сигурността на жителите и гостите на общината*

- Изграждане на система за видео наблюдение на територията на гр. Лъки.

#### *Мярка 1.5. Цялостна подмяна на улично осветление в гр. Лъки*

- Реконструкция и рехабилитация на ул. „Възраждане“ между, ул. „Миньорска“ и благоустрояване в кв. 15, 18 и 22 по ПУП на град Лъки“.

#### *Мярка 1.6. Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради*

- Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

## **ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 2: РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ**

*Мярка 2.1. Изработване на карти с маршрути на изградените екопътеки и поставянето им на вече монтираните за целта табла*

*Мярка 2.2. Издаване на актуални рекламни материали (туристически справочник) за община Лъки*

*Мярка 2.3. Извършване на лесоустройствени мероприятия на местности с туристически потенциал и туристически пътеки*

- Местност „Комин дере“, махала Брайковица, община Лъки”;
- с. Белица – Пещерата;
- с. Белица – Кръстова гора;
- Мемориален комплекс „Св. Богородица“ – Дългите блата – с. Манастир;
- „Могила“, землище село Дряново;
- „Свети Дух“, землище на село Манастир

*Мярка 2.4. Разработване на културно-исторически маршрути*

- Маршрут 1 – Светите места – обединяващ над 50 църкви, параклиси и храмове. 14 от които се намират в Манастирски комплекс „Кръстова гора“. Включва 2 под-маршрута: с. Югово – с. Кръстова гора и с. Югово – с. Манастир.
- Маршрут 2 – Традиционна местна родопска кухня, включващ 2 направления: север-югозапад (Юговско ханче – село Борово – Манастирски комплекс „Кръстова гора“) и север-юг (Юговско ханче – град Лъки – село Манастир).
- Маршрут 3 – Културно наследство и природа, използващ съществуващите екопътеки „Могила“ и Комин дере“.

*Мярка 2.5. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки*

- Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки<sup>2</sup>

**В рамките на това направление в Програмата за реализация са включени дейностите от приетата Програма за развитието на туризма в община Лъки за 2018-2023 г., съгласно Закона за туризма.**

---

<sup>2</sup> Проектът попада в повече от един приоритет и е идентичен с този заложен в мярка 1.2 „Подобряване състоянието на улиците в общината“. Поради тази причина в индикативната финансова таблица е взета само общата му стойност (3 млн. лв.), за да се избегне дублиране на разходи.

### **ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 3: ПОДКРЕПА ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И СОЦИАЛНИТЕ ГРИЖИ**

#### **Мярка 3.1. Рехабилитация, ремонт и оборудване на сградите на образователната инфраструктура**

- Рехабилитация, реконструкция, оборудване и обособяване на физкултурен салон и спортна площадка в ДГ „Юрий Гагарин“ – гр. Лъки.
- Ремонт на ученическо общежитие към СУ „Христо Ботев“ – гр. Лъки.

#### **Мярка 3.2. Рехабилитация, ремонт и оборудване на сградите на социалната инфраструктура**

- Извършване на ремонтни дейности и обзавеждане на ДПЛУИ (Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост) – с. Джурково.

### **ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 4: ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И БОРБА С КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ**

#### **Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки**

- Изграждане на подпорна стена за укрепване на ската под жилищен блок в кв. 36 на ул. „Възраждане“ между о.т. 160 и о.т. 161а в град Лъки.
- Възстановяване и изграждане на подпорна стена на ул. „Миньорска“ между о.т. 398 и 401 в кв. 21 по ЗРП на град Лъки.
- Възстановяване на подпорна стена за укрепване на ската на ул. „Хайдушки поляни“ в кв. 29 от о.т. 143 до о.т. 147 в гр. Лъки.
- Възстановяване на подпорна стена на път Лъки-Манастир- Славейно при км 8+200.
- Възстановяване на подпорна стена и водосток за укрепване на улица между ПИ № 62 и 69 – с. Дряново.

#### **Мярка 4.2. Дейности по опазване на водите и предотвратяване на риска от наводнения**

- Изграждане на ПСОВ и довеждащ колектор до нея.
- Изпълнение на втори етап на проект „Корекции на реки „Манастирска“ и „Лъкинска“, в участъка им в урбанизираната територия на град Лъки.

#### **Мярка 4.3. Подобряване на чистотата в общината**

- Проект „Закриване и рекултивация на общинско депо в местността „Ивански дол“ – Община Лъки“.
- Ежегодно почистване на цялата територия на община Лъки и сезонно натрупаните битови отпадъци.
- Стартиране на екологични образователните програми на учебните заведения в общината.

**Мярка 4.4. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки**

- Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки<sup>3</sup>

**ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 5: ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ И ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОБЩИНСКАТА СОБСТВЕНОСТ**

**Мярка 5.1. Подобряване качеството на административното обслужване и информация на населението**

- Разработване на нова електронна страница на Общината, даваща възможност за предоставяне на е-услуги.
- Оборудване с нови компютри и друга офис-техника на Общинската администрация и кметствата.
- Разширяване дейността на Центъра за услуги и информация на граждани чрез увеличаване броя на извършваните услуги.

---

<sup>3</sup> Проектът попада в повече от един приоритет и е идентичен с този, заложен в мярка 1.2 „Подобряване състоянието на улиците в общината“. Поради тази причина в индикативната финансова таблица е взета само общата му стойност (3 млн. лв.), за да се избегне дублиране на разходи.

## **7. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ**

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и участието на населението на община Лъки, структурите на гражданското общество и бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност. Едновременно с това дейностите по изпълнение на Стратегията са насочени към утвърждаване на ролята на община Лъки като активна страна в провеждането на политики и формирането на позитивни нагласи за нейното прозрачно управление.

Съгласно Методическите указания на разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., в подготвителния етап на изготвянето на ПИРО Лъки, се разработи Комуникационна стратегия. В нея са описани всички идентифицирани заинтересовани страни, формулирани са подходящи инструменти за комуникация с тях, както и подходящ инструментариум за осигуряване на публичност и прозрачност относно ПИРО, включително събиране на идеи за мерки, проекти и инициативи за реализация в общината.

В процеса на разработване на ПИРО и предвид извънредната ситуация породена от глобалната пандемия на COVID-19, съгласуването на настоящия документ премина по малко по-нетрадиционен начин – във виртуална среда.

Още на най-ранен етап, съгласно приетата Комуникационна стратегия, заинтересованите лица имаха възможност да се включат в изготвянето му чрез попълването на въпросник, оценяващ сегашното състояние на общината и даващ възможност за отправяне на предложения за бъдещото ѝ развитие.

При изготвянето на проекта на ПИРО, документът беше публикуван на официалната страница на Общинска администрация за мнения и предложения от широката общественост. Едва след това се пристъпи към финализиране на плана и представянето му за приемане от страна на Общински съвет.

## 8. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на МРРБ, в ПИРО следва да се определят приоритетни зони за въздействие. В тях основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Те следва да се определят на база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, резултатите от проучването на общественото мнение, стратегическите документи на Общината, както и на потенциалите за развитие. Това изискване е свързано с водещият принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

По дефиниция „зона за прилагане на интегриран подход“ (зона за въздействие) е *„пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове“*. Зоните следва да са части от територията на общината с конкретно функционално предназначение или собствен потенциал за развитие.

### 8.1. ПОДХОД ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Съгласно АНКПР гр. Лъки е класифициран в 5-тото йерархично ниво, което, според Методическите указания, не налага задължително дефиниране на „градски зони за въздействие“.

За определянето на зоните за въздействие е използван териториално-пространственият модел за развитие на устройство на територията в ОУПО Лъки. По този начин се постига единство между пространственото и социално-икономическото развитие на територията на общината. Въпреки че неговите предвиждания са дългосрочни, те показват действията, които следва да се предприемат и в средносрочен план, чрез ПИРО Лъки.

За определянето на приоритетни зони за въздействие са взети предвид няколко фактора: населението, което ще се възползва от направените инвестиции; резултатите от анализа на територията на общината и обобщения SWOT анализ; броят заявени проекти и идеи за развитието на конкретната територия; проектната готовност на предвидените интервенции за конкретна територия.

Отчитайки тези фактори са определени няколко приоритетни зони за въздействие, върху които в най-силна степен ще се реализира прилагането на интегриран подход.

### 8.2. ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ СЪС СПЕЦИФИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

В настоящия документ са предложени 5 (пет) типа зони за развитие (въздействие) в общината. Те отразяват възприетия подход, описан в предходната точка, както и основните човешки функции и дейности, използвани в съвременното планиране. Допълнително те се доближават в най-пълна степен до предложените в ОУПО общо предназначение на имотите и устройствени зони. Те са, както следва:

**Зони за обитаване** (жилищни функции) – този тип зони обхващат всички населени места, извън общинския център – гр. Лъки. В тях основно са разположени жилищни сгради и обитателите извършват основните си индивидуални (лични) дейности.

**Зони за производство** – този тип зони обхващат всички имоти и зони, съгласно ОУПО, които са предназначени за устройство и застрояване предимно със сгради и съоръжения за производствени и складови дейности. В тези зони жителите на общината предимно се трудят и допринасят за развитието на местната икономика.



**Зони за обслужване** – тези зони обхващат всички имоти и зони, съгласно ОУПО, които са предвидени да задоволят основните потребности на населението от образование, култура, религия, здравеопазване и социални грижи, административни услуги, търговия, битови услуги и други общественополезни дейности.

**Зони за отдих и туризъм** – това са зоните, които обхващат места с потенциал за развитие на туристическо-рекреационни дейности и са притегателен център за посетителите в общината.

**Зони за опазване на околната среда и превенция на риска** – зоните са пространствен израз на необходимостта от дейности, свързани с опазването на околната среда (конкретни лесоустройствени показатели, наличие на защитени територии и зони по НАТУРА 2000 и др.), както и с предприемането на мерки, свързани с ерозионни процеси (свлачища, срутища) или потенциален риск от наводнения.

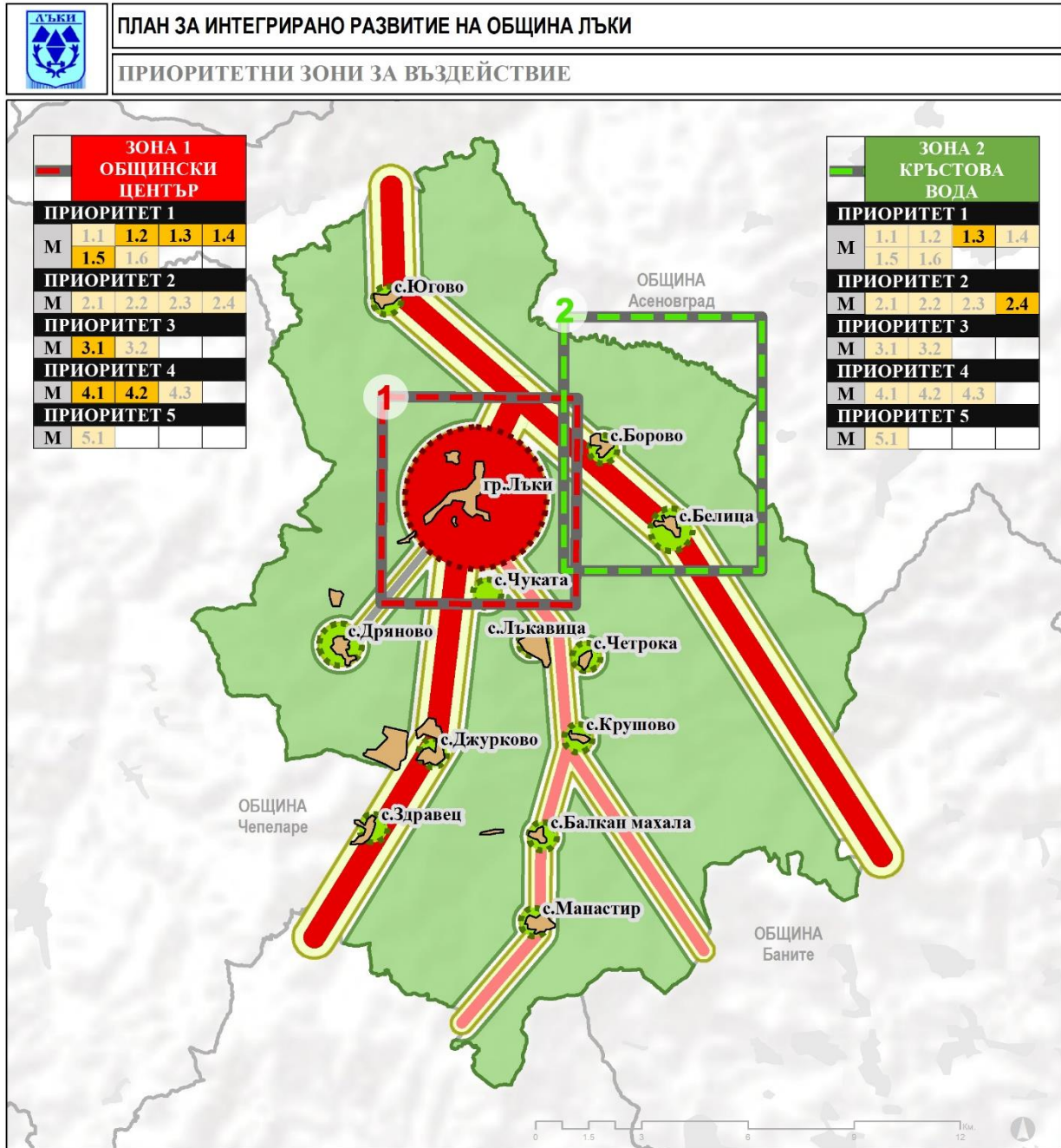
### 8.3. ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

На базата на възприетия подход за определяне на приоритетни зони за въздействие в ПИРО Лъки са определени две зони, които имат най-голям потенциал да повлияят положително върху социално-икономическото развитие на общината.

**Първата е зоната на общинския център – гр. Лъки.** Като населено място, в което са съсредоточени основните обществено-обслужващи функции в общината, както и концентрацията на население в него, в него има нужда от приоритетно насочване на ресурси. Поради тази причина голяма част от заложените проектни идеи в програмата за реализация на ПИРО намират своята локализация именно в гр. Лъки.

**Втората е зона „Кръстова гора“.** Тя обхваща района на селата Белица и Борово, които са в непосредствена близост до местността „Кръстова гора“ – предпочитана дестинация за поклоннически туризъм. Освен това в района съществуват множество туристически пътеки, които свързват значими обекти от тракийското наследство в Родопите. Пример за това е т.нар. „свещена родопска триада“ – Кръстова гора, Караджов камък, Белинташ. Това привлича много планинари, които отсядат в по-малките населени места по пътя си. Целенасочена подкрепа в района следва да създаде предпоставки за привличане както на нови предприемачи в района, така и за осигуряване на поминък на местното население.

Фигура 37. Концепция за пространствено развитие на община Лъки



Източник: авторски колектив

## 9. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация е неизменна част от ПИРО, като нейното наличие е основно условие за реализацията на целите, заложи в документа, по определените приоритетните направления за развитие. Спазвайки „Методическите указания...“ на МРРБ програмата за реализация е изготвена при прилагането на интегрирания подход в стратегическото планиране.

В научната литература има множество определения за „интегриран подход“, но може би най-често са следните схващания за него:

- с подхода се цели предотвратяване появата на социални и териториални различия, чрез по-добра съгласуваност между отделните участници в планирането и управлението на територията;
- следва да се вземат предвид множеството компоненти на територията (природни, социално-икономически, политически и др.) и наличните и потенциални пространствени взаимодействия (връзка „град-село“, мобилност и достъпност, биоразнообразие, местно-национално/регионално) в управлението на ресурсите.

Интегрираният подход се основа на **три основни характеристики**: мултидисциплинарност; има пространствено измерение; решенията се вземат в партньорство.

В този смисъл, при изготвянето на програмата за реализация на ПИРО този подход е приложен.

Първо, в хода на цялата разработка, както и при дефинирането на проектните предложения е спасен принципа на партньорството. Различни групи от заинтересовани лица имаха възможност да отпрат и защитят своите проектни идеи и инициативи.

Второ, ПИРО е изготвен от мултидисциплинарен екип, който притежава компетенции в съответните направления по компонентите на анализа и стратегическата част.

Трето, голяма част от предвидените мерки има конкретно пространствено измерение. Изключение правят само мерките, които имат „хоризонтален“ характер (ползите от тях са за цялата територия на общината).

Освен това програмата по своята същност е интегрирана, защото чрез нея се разпределят наличните финансови, времеви, организационни и кадрови (човешки) ресурси на общината.

Програмата цели да изведе най-подходящите за реализация проекти, които са подчинени на заложените мерки по приоритетните направления за развитие. Допълнително са подбрани редица приоритетни за общината проекти, за които има проектна готовност или чрез тяхната реализация ще се постигне значително подобряване на социално-икономическите характеристики на територията.

Всеки от предложените проекти е остойностен, освен тези дейности, за които не са необходими средства за реализацията им. Допълнително е посочена отговорната структура и/или потенциалните партньори за реализацията, срока за изпълнение (в месеци), както и територията, на която ще се реализира, ако е приложимо. По този начин се осигурява стабилна основа за изпълнението на плана.

Посочените в програмата за реализация проекти и инициативи принадлежат към определена мярка от приоритетните направления за развитие. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от едно приоритетно направление, в програмата е посочена преобладаващата им принадлежност само към едно от тях.

Програмата за реализация е неразделна част от ПИРО и е представена в **Приложение 1**. Част от нея е Индикативен списък на важни за общината проекти (**Приложение 1-А**), които са включени в ПИРО.

Посочените финансови източници са индикативни и актуални към момента на завършване на Плана за интегрирано развитие на община Лъки. Поради факта, че програмите за периода 2021-2027 г. все още са в процес на разработване, който се очаква да продължи и през 2021 г. прави трудно прогнозирането на по-точни финансови източници. Това ще наложи последваща актуализация на Програмата за реализация, след одобрението на националните програми. Същото е регламентирано в чл. 22, ал. 1, т. 4 от ППЗРР.

## 10. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

### 10.1. СПЕЦИФИКА И ПРОБЛЕМАТИКА НА ИЗМЕНЕНИЯТА НА КЛИМАТА

Климатът се дефинира като многогодишния режим на времето, характерен за дадена местност, в зависимост от географското ѝ положение. Изменението се отнася до „промяна в климата, дължаща се пряко или косвено на човешката дейност, която променя състава на глобалната атмосфера и която е в допълнение към естествената променливост на климата, наблюдавана в сравними периоди от време“<sup>4</sup>.

Според голяма част от съвременните теории и изследвания, посветени на климатичните промени, следствие на т.нар. „парников“ ефект, се наблюдава постепенно покачване на средногодишните температури на Земята. Основен принос за това имат генерираните парникови газове (ПГ), чиито количества зависят от човешката дейност. Най-голям принос за общите емисии на ПГ в България имат сектор „Енергетика“, следван от сектор „Транспорт“. Други два сектора – „Бит и услуги“ и „Отпадъци“ – също имат значителна роля за формирането на ПГ. В последните години те се характеризират с тенденция на нарастване на емисиите в тях, дължащо се повишения стандарт на живот, довеждащ до по-голяма енергийна консумация и отделяне на повече отпадъци от различни продукти и активности.

### 10.2. ФАКТИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА В БЪЛГАРИЯ<sup>5</sup>

- От края на 70-те години на миналия век в България се наблюдава тенденция към затопляне, като през втората половина на ХХ век зимите са по-меки.
- 20 от последните 24 години след 1989 г. са с положителни аномалии на средната годишна температура на въздуха, спрямо климатичната норма (1961-1990 г.).
- Средната годишна температура през 2011 г. е с 0,4°C над климатичната норма. Това е поредната, 14-та година, с температури по-високи от обичайните за страната.
- Най-дълги периоди на засушаване са наблюдавани през 40-те години и последните две десетилетия на ХХ век, а най-значителните суши – през 1945 и 2000 г.
- Наблюдават се повече и по-дълги периоди на засушаване, следвани от сериозни бури и тежки наводнения с разрушения и жертви.
- Увеличава се честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като: значително увеличение на средния брой дни с денонощни суми на валежите над 100 мм – с около 30% за периода 1991-2007 г. спрямо базисния период (1961-1990 г.); увеличение на регистрираните в метеорологичната мрежа случаи с проливни валежи; зачестяване на случаите на пролетно-летен тип облачност с валежи от дъжд, гръмотевични бури и градушки през зимни месеци като януари и февруари; увеличена честота на средния брой дни с гръмотевични бури и градушки през април и септември в периода 1991-2006 г., спрямо същите за базисния период.
- Годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха намалява – минималната температура се повишава по-бързо от максималната.

<sup>4</sup> Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие за Р България.

<sup>5</sup> Изводите са от „Трети национален план за действие по измененията на климата за периода 2013-2020 г., по данни на НИМХ към БАН

- Снежните месеци в планините намаляват, а дебелината на снежната покривка показва трайна тенденция към изтъняване.
- Горната граница на широколистните гори се измества към по-голяма височина.
- Данните от фенологичните наблюдения показват изпреварване в развитието със 7-15 дни в различните климатични райони, което недвусмислено свидетелства за затопляне на климата през последните 30 години, в сравнение с предишни периоди.

### 10.3. ОБЩИ ЕВРОПЕЙСКИ И НАЦИОНАЛНИ ДЕЙСТВИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА

Стремежът на Европейския съюз е да осигури устойчиво развитие на всички жители в Общността. Това е развитие, при което се *„задоволяват нуждите на настоящето, без да се застрашават възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди“*. Затова и устойчивото развитие обхваща три аспекта – социален, икономически и екологичен. Тази концепция се дефинира не само като отделна и независима, а като хоризонтална политика, от която останалите общи и секторни политики и управленски процеси следва да бъдат йерархично зависими, т.е. устойчивото развитие трябва да бъде водещият принцип при взимането на решения на всички нива – наднационално, национално, регионално и местно.

Неразделна и много важна част от темата на устойчивото развитие е проблематиката свързана с изменението на климата. Това се признава и от Европейския съюз, който утвърждава *Европейски зелен пакт* – пътна карта за постигане на устойчивост на икономиката на ЕС. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси. Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Европа за изпълнение на програмата ѝ до 2030 г. в отговор на дефинираните от Организацията на обединените нации цели за устойчиво развитие. Пакетът включва редица стратегии в различни области като промишленост, биоразнообразие и други.

На национално ниво, през 2012 година е приет и *Трети национален план за действие по изменение на климата* с хоризонт до 2020 година. Той определя политиката на България в областта на климатичните промени и се основава на приетите от страната ни международни ангажименти с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата /РКООНИК/, Протокола от Киото, последващото Парижко споразумение, както и европейското законодателство в тази област.

Най-голямо влияние в периода 2021-2027 г. ще има, приетата през 2019 г. от Министерски съвет, *Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт 2030 година*. Тя отразява новият контекст на политиките, свързани с климатичните промени. В нея е зададена рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна (интегрирана) тема.

#### 10.4. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА НА ДЕЙСТВИЯТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА

Република България е страна, ангажирана по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК, 1999 г.), Протокола от Киото (2002 г.), новото рамково международно споразумение (2012 г.), както и по Парижкото споразумение (2015 г.) Това задължава България да се стреми към следното:

- Намаляване на вредните емисии от парникови газове в атмосферата;
- Оценка на въздействието на климатичните промени спрямо социално-икономическото развитие;
- Насърчаване на научните изследвания свързани с въвеждането на нисковъглеродна икономика;
- Формиране на обществено осъзнаване относно екологичните проблеми и предизвикателства.
- На всеки пет години да представя подробен план с мерки, които ще спомогнат за справянето с изменението на климата.

Българските задължения се регламентират от националното законодателство чрез **Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Чл. 2 от ЗОИК** определя неговата основна цел: „...да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени“.

Законът посочва и най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела от енергията от възобновяеми източници;
- Улавяне и оползотворяване на метан;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването;
- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Насърчаване използването на обществен транспорт;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена“ икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;
- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата.

Закона за опазване на околната среда също има отношение към климатичните промени, тъй като в него се регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се посочват принципите за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

## 10.5. ОБЩИ ХОРИЗОНТАЛНИ МЕРКИ, СВЪРЗАНИ С ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

Представената рамка поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности свързани с изменението на климата. Общите хоризонтални мерки са два основни вида:

- **Мерки за ограничаване** изменението на климата (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект);
- **Мерки за адаптация** към изменението на климата (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се вследствие климатичните изменения).

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии. Необходимо е да се осигурят ефективни начини, които да гарантират осъществяването на функциите, зависими от заменените енергийни източници.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните изменения като възможност. Наложените проблеми и ограничения позволяват преразглеждането и преоткриването на по-слабо популярните и използвани потенциали, стимулиращи устойчиво развитие.

Гореизложеното и действащата към настоящия момент стратегически и законова рамка, позволяват да бъдат открити някои основни хоризонтални мерки, които да ръководят политиките и да обосновават дейностите и проектите на община Лъки в периода 2021-2027 година. Те се основават на приетия от Министерството на околната среда и водите **Трети национален план за действие по изменение на климата**.

**Таблица 17. Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата**

Мерки за ограничаване изменението на климата	Мерки за адаптация към изменението на климата
Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, в секторните документи на екологичната политика на община Лъки	
Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Лъки	
Повишаване на публичната информираност и ангажираност относно екологичните въпроси, в т. ч. и изменението на климата	
Повишаване на административния капацитет на община Лъки за изпълнение на екологична политика и реализиране на дейности и проекти в сферата	
Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради	Ефективно използване на водните ресурси. Подобряване на водоснабдителната и канализационната мрежа



Съхраняване на горския фонд и залесяване на незалесени територии	Изграждане на съоръжения срещу наводнения. Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения
Подобряване на системата за управление на отпадъците	Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски пожари
Закриване и рекултивация на нерегламентираните замърсявания	Опазване на съществуващите и обособяване на нови екологични култури, които улесняват миграциите на животинските видове
Ускорена газификация за битови, производствени и публични потребители	Въвеждане на водоспестяващи и енергоспестяващи технологии
Улавяне на биогаза в ПСОВ	

## 10.6. ПРИНОС НА ПИРО ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙСТВИЯТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА

Разработването на ПИРО Лъки се основава на разумни и реалистични предложения за решаване на проблемите и реализиране на потенциалите едновременно в социалната, икономическата и *екологичната* сфера. Екологичната проблематика е неразделна част от аналитичната и стратегическата част на плана. В плана е описано състоянието на компонентите на околната среда. Вниманието е фокусирано върху компонентите на околната среда и управлението на отпадъците в общината. Посочени са най-важните проблеми и рискове за състоянието на околната среда в общината. Екологичните силни и слаби страни имат присъствие и в **SWOT анализа към ПИРО**.

Проблемите на околната среда са пряко застъпени в стратегическата част на ПИРО за развитие на общината и по-специално в мерките към всяка приоритетна област. В следващата таблица са показани мерките от ПИРО, които допринасят за постигането на целите, заложи в Национална стратегия за адаптация към изменението на климата, групирани по сектори на българската икономика.

Изброените мерки направляват конкретните инициативи и инвестиции на община Лъки. Мерките са обезпечени от конкретно дефинирани проекти или дейности, систематизирани в Програмата за реализация на ПИРО.

Таблица 18. Мерки в ПИРО, които допринасят за постигане на целите на Националната стратегия за АИК

Сектор	Рискове	Цели	Мерки/Дейности в ПИРО, допринасящи за постигане на целите
Селско стопанство	Промени в продължителността на вегетационния сезон	Устойчиво управление на селскостопанските практики за адаптиране към изменението на климата	
	Агро-фенология (по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. )	Насърчаване на капацитета за адаптиране и информираност в селскостопанския сектор	
	Добиви от реколтата. Прогнозират се промени в обема на добивите от основните култури (зимна пшеница, царевица и слънчоглед) поради предвижданото покачване на температурата и намалените валежи. Увеличаването на концентрацията на въглероден диоксид (CO <sub>2</sub> ) в бъдеще може обаче да създаде условия за подобряване на добивите от някои култури.	Насърчаване на научните изследвания и иновациите за адаптиране към изменението на климата	
	Повишен риск от разпространение на вредители, болести и плевели.	Укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране на селскостопанския сектор	
	Неблагоприятни ефекти върху животновъдството		
	Увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите		
	Риск от недостиг на вода		
	Неблагоприятно въздействие върху рибарството и аквакултурите		
Биологично разнообразие и екосистеми	Загуба на генетично разнообразие	Подобряване управлението на екосистемите	
	Нарушаване на жизнения цикъл на видовете и фенологичните фази	Подобряване на управлението на знанията и комуникацията със заинтересованите страни относно адаптацията на екосистемите	

Сектор	Рискове	Цели	Мерки/Дейности в ПИРО, допринасящи за постигане на целите
	Влошаване на местообитанията	Създаване на пространство за БРиЕС (биологично разнообразие и екосистеми)	
	Въздействие върху предоставянето на екосистемни услуги	Укрепване на устойчивостта към климатичните промени чрез намаляване на натиска, който не е свързан с изменението на климата	
		Устойчиво използване на регулиращите и културни екосистемни услуги за адаптация	
Енергетика	Несигурност при производството на електрическа енергия	Изграждане на институционален капацитет, познаване и използване на данни за адаптиране	
	Намаляване ефективността на производството на слънчева и вятърна енергия	Включване на съображенията за промяна на климата в политиките, плановете и финансовите механизми в енергийния сектор	
	Промяна в търсенето на енергия	Включване на устойчивостта към климатичните промени в проектирането и инженеринга	
	Повреда на инфраструктурата и прекъсвания	Увеличаване устойчивостта на енергийните доставки	
	Намалена потребност от отопление		
Гори	Специфични за видовете физиологични реакции	Подобряване на базата от знания и повишаване на осведомеността за адаптиране към изменението на климата	
	Неясноти относно взаимодействието между видовете	Подобряване и защита на горските ресурси	

Сектор	Рискове	Цели	Мерки/Дейности в ПИРО, допринасящи за постигане на целите
	Големи площи с иглолистни насаждения на твърде малки надморски височини	Подобряване на потенциала за устойчиво използване на горските ресурси	
	Повишена вероятност от големи пожари и други нарушения		
	Подобри условия за инвазивни видове		
	Доминиране на употребата на дървесина като дърва за огрев		Мярка 2.3. „Извършване на лесоустройствени мероприятия на местности с туристически потенциал и туристически пътеки“
Човешко здраве	Влияние на температурата и влажността върху здравето	Подобряване на управлението за адаптиране	
	Спешни последици за здравето, свързани с метеорологичните условия	Създаване на база от знания и осведоменост относно адаптацията	
	Промяна в ефектите върху здравето, свързани с валежите	Адаптиране на външната среда за намаляване въздействието на климатичните промени върху здравето	
Туризмъ	По-малък брой туристи	Приобщаване на адаптирането към изменението на климата в процеса на разработване на политики и правната рамка за туристическия сектор	
	По-кратък зимен сезон	Повишаване на осведомеността и базата от знания за адаптиране към изменението на климата в туристическия сектор	
	По-кратък среден престой	Изграждане на адаптивен капацитет в туристическия сектор	

Сектор	Рискове	Цели	Мерки/Дейности в ПИРО, допринасящи за постигане на целите
	Здравни проблеми с туристите	Разработване на специфични адаптивни действия за туристическия сектор	
	По-лоши условия за отдих на открито		
	Повреждане на туристическата инфраструктура		Мярка 2.4. „Разработване на културно-исторически маршрути“
	Влошен достъп до туристическите дестинации		Мярка 2.4. „Разработване на културно-исторически маршрути“
	Недостиг на вода		
	По-дълги летни и извън летни сезони		
	Развитие на нови туристически продукти		Мярка 2.4. „Разработване на културно-исторически маршрути“
	Привличане на нови перспективни туристически пазари		
	По-малка нужда от енергия за отопление през зимните и ранните сезони		
Транспорт	Наводнения	Изграждане на институционален капацитет и база от знания в транспортния сектор	
	Свлачища	Включване на въпросите за адаптиране към изменението на климата в ключовите процеси на планиране и вземане на решения	Мярка 4.1. „Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки“
	Виелици и снеговалежи		
	Екстремни горещини		
Градска среда	По-високите температури, водещи до формирането на топлинни острови	Укрепване на политиката и правната рамка за включване на адаптацията към изменението на климата	

Сектор	Рискове	Цели	Мерки/Дейности в ПИРО, допринасящи за постигане на целите
	Изключително ниски температури и студени вълни	Изграждане на капацитет за адаптиране	
	Наводненията ще се увеличават по честота	Разработване на финансови, социални и политики за управление на риска с оглед адаптиране към изменението на климата	Мярка 4.2. „Дейности по опазване на водите и предотвратяване на риска от наводнения“
	Градушките	Подобряване управлението на знанията, научните изследвания, образованието и комуникацията със заинтересованите страни относно адаптирането	
	Продължителните валежи		
	Свлачищата		Мярка 4.1. „Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки“
	Недостиг на водни ресурси		Мярка 4.2. „Дейности по опазване на водите и предотвратяване на риска от наводнения“
<b>Води</b>	Опасности от наводнения и суша	Подобряване на управлението за адаптиране	
		Укрепване на базата от знания и осведоменост относно адаптацията	
		Подобряване на адаптивното управление на инфраструктурата на водната система	

## 11. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

### 11.1. СЪЩНОСТ НА СИСТЕМАТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Основните задачи пред системата са да предложи адекватно дефинирани дейности, тяхното информационно обезпечаване, както и взаимодействието между всички участващи в наблюдението и оценката структури. Част от системата за наблюдение е и публичното представяне на резултатите от мониторинга и произтичащите от това бъдещи управленски решения.

### 11.2. УЧАСТВАЩИ СТРУКТУРИ И ФОРМИ НА КОМУНИКАЦИЯ

Основните участващи структури и форми на комуникация при наблюдението и оценката на ПИРО са регламентирани в ЗРР и правилника за неговото прилагане.

*Общинският съвет* е ръководният орган за наблюдение на ПИРО.

*Кметът на общината* организира наблюдението на ПИРО. Основният инструмент за наблюдение и оценка на реализацията на плана е годишният доклад, подготвян в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Кметът въвежда и контролира процедурата за подготовката на доклада, след което предлага завършения документ за одобрение от общинския съвет.

*Специализираните дирекции и отдели* в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на ПИРО. Тяхната роля е да осъществяват необходимата комуникация и координация с всички останали участващи страни. Съществена роля е и предоставянето на експертна дейност при подготовката на годишните доклади.

Задължително е въвличането на *институциите*, предоставящи нужната информация за проследяване на плана, съобразно с неговите индикатори. Основните източници на информация са Националният статистически институт, РИОСВ, Регионална здравна инспекция, Регионално управление на образованието, Агенцията по заетостта, различни представителни проучвания на местната администрация, неправителствени организации и експертни колективи.

*Заинтересованите страни* обхващат представители на областната администрация, неправителствения сектор, частния сектор, образователните и културни институции, професионалните общности, както и други групи лица, определени в комуникационната стратегия.

### 11.3. ДЕЙНОСТИ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ПЛАНА

Основна дейност по наблюдението на ПИРО е изготвянето на **годишни доклади** за неговото изпълнение, които се представят на широка общественост. Изводите от тях са основа за изготвянето на **междинна** и **последваща оценки** на ПИРО, както и аргумент за актуализирането му, при необходимост.

Компетентните органи следва да предоставят информацията относно предприетите мерки за осигуряване на публичност на плана, идентифицираните проблеми и предложения за тяхното преодоляване, използваните начини за събиране на информация, функционирането на формираните партньорства. Докладът се обсъжда и приема от общински съвет.

Съществена функция на ОбС и кмета е планирането на вътрешна организационна структура, където са детайлно разпределени задълженията на специализираните общински дирекции и отдели, поддържащи процеса по наблюдение на ПИРО.

Изработването на междинна оценка на настоящия ПИРО е предвидено за 2024 година. Междинната оценка следва да проследи:

- прогреса на плана;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Тя следва да се изработи от експертен екип при взаимодействие между всички заинтересовани страни, предоставящи становище за досегашните резултати от плана. Неразделна част от изготвянето на оценката са определянето на начините за събиране и обработка на информация, приложението на системата от индикатори. В заключителната си част междинната оценка следва да формулира насоки за корекции на плана, ако такива са необходими.

Извършването на дейностите изисква екип, предоставящ нужната експертна дейност, и активно взаимодействащ със специализираните администрации в общината и областта. Ключова роля изпълняват заинтересованите страни, предлагащи необходимата информация и своите гледни точки, заедно със специализираните институции, съхраняващи нужната статистическа информация. Кметът внася документа за обсъждане пред общински съвет, който го одобрява и по този начин формално завършва междинната оценка.

### 11.4. ПОДХОД ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА СИСТЕМАТА ОТ ИНДИКАТОРИ

Системата от индикаторите е неизменна част от цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО. Тя е основен обективен инструмент за проследяване изпълнението му. Изборът на подходящи индикатори се базира на специфичните характеристики на стратегическата част на ПИРО и съвременните методи за наблюдение и оценка на стратегическото планиране, както и на Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.

Процеса на разработването на системата от индикатори за настоящия ПИРО премина през три етапа:

- Преглед на научна литература и системи от индикатори използвани в сферата на регионалното и местно развитие;



- Систематизиране на приложими индикатори и дефиниране на нови;
- Анализ, организиране и избор на подходящи индикатори за целите на настоящия ПИРО.

Методиката, използвана при разработването на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО, е така наречената SMART (умен). Наименованието ѝ произлиза от първите букви на критериите, на които трябва да отговарят индикаторите, на английски език, а именно:

- Specific (специфични) – съответстващи на целите и приоритетите;
- Measurable (измерими) – избраните индикатори са насочени към желаното бъдещо състояние (в сравнение с базовата стойност), съобразно визията и заложените цели на плана. Също така те са количествено определени, така че да се позволява тяхното сравнение;
- Available/Achievable (постижими) – индикаторите позволяват да бъдат измервани в определени интервали от време, чрез данни от официални източници на информация;
- Relevant/Realistic (реалистични) – индикаторите ще са пряко свързани с целите на плана и в същото време са реалистични;
- Timely (съобразени с времето) - заложената стойност на индикатора трябва да бъде постигната в ограничен период от време, което е взето предвид при неговото дефиниране.

Целевите стойности на индикаторите са съобразени с прогнозното демографско, икономическо, социално и екологично развитие на общината.

Адекватното измерване на прогреса на ПИРО зависи от точността на началните стойности на отделните индикатори, които са определени от официални източници на информация.

Целесъобразно е за нуждите, както на настоящия план, така и за бъдещето обективно измерване на различни области в развитието на общината, да се разработи и поддържа информационна база за всички предвидени индикатори. Базата данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани звена и отдели. За успешното събиране на нужната информация е необходимо активно, периодично и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Това ще позволи на общинските власти да поддържат справочник, който следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ПИРО, заложен в системата за наблюдение и оценка на плана.

Системата от индикатори е структурирана в два основни направления, напълно удовлетворяващи „Методическите указания...“ на МРРБ – **индикатори за продукт** и **индикатори за резултат**. Съвместно, двата типа индикатори позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите заложен в ПИРО на община Лъки. Допълнително, в „Методическите указания...“ са регламентирани **специфични индикатори**, които са свързани с определение в плана приоритетни зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие). Чрез тях се оценява приносът на интервенциите както към развитието на конкретната територия в рамките на зоната, така и към развитието на цялата община.

Доколкото тези индикатори отчасти съвпадат с определените индикатори за продукт (по приоритетни направления), специфичните индикатори в таблицата по-долу са маркирани в цвят, а в скоби е представено количеството, което следва да достигнат до края на действието на ПИРО.

Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните направления представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщят различни индикатори.

#### **11.5. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ**

За набиране на изходните стойности на избраните индикатори са използвани различни източници на надеждна информация: НСИ – данни от текущата статистика; Дирекция „Бюро по труда“; Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България 2014-2020 (ИСУН 2020); годишни доклади по изпълнението на ОПР 2014-2020 г. и експлоатационните дружества.

#### **11.6. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ**

Съобразно с „Методическите указания...“, индикаторите за резултат са насочени към реализацията на целите, докато индикаторите за продукт са свързани с действията в рамките на отделните приоритетни направления. Първият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината, спрямо визията и стратегическите цели до 2027 г. Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесени към постигнати резултати в определените области на развитие и съдържащите се в тях мерки и ключови проекти, включени в програмата за реализация на ПИРО.

### 11.6.1. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

Отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на плана. Индикаторите за резултат отразяват очаквания синергичен ефект от изпълнението на заложените мерки по приоритетни направления. В този смисъл, те надграждат тези за продукт, като стремежът е да покажат цялостно ситуацията в общината.

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
<b>Стратегическа цел 1: Създаване на предпоставки за трансформиране на местната икономика към преработваща промишленост и за развитието на биологични продукти и ръст на доходите за населението</b>					
1.	Брой нефинансови предприятия на 1000 души от населението	Брой	НСИ	37,53 (2018 г.)	40
2.	Нетни приходи от продажби на предприятията на един жител (средногодишно)	Хил. лв.	НСИ	31,18 (2018 г.)	35
3.	Средна годишна брутна работна заплата	Лева	НСИ	14 004 (2018 г.)	18 000
<b>Стратегическа цел 2. Благоустроена жизнена среда – развитие на транспортната, техническата и социалната инфраструктури</b>					
1.	Дължина на рехабилитираната пътна настилка, част от общинската пътна мрежа	Километър	Община Лъки	0	40
2.	Загуби на вода при пренос по водопроводната мрежа	Процент	Община Лъки, ВиК оператор	49,25 (2019 г.)	40
3.	Реализирани проекти за рехабилитация на уличната мрежа в населените места	Брой	Община Лъки	0	6
4.	Новоразкрити социални услуги	Брой	Община Лъки	0	2
5.	Лица, подпомагани със социални помощи	Брой	ДСП – Асеновград	55 (2019 г.)	42
<b>Стратегическа цел 3. Съхранена околната среда и разумно използване на природните дадености и културното наследство</b>					
1.	Намаляване на дела на депонираните битови отпадъци спрямо общо образуваните	Процент	Община Лъки	97% (2018 г.)	60%
2.	Брой туристически забележителности, включени в туристически маршрути.	Брой	Община Лъки	0	3

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
3.	Брой проекти за превенция или за преодоляване на последствията от природни явления	Брой	Община Лъки	0	7

### 11.6.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ

Отнасят се до наблюдението и оценката на изпълнението на определени приоритети и мерки за развитие на общината. Дефинираните индикатори следва да бъдат количествено измерими, комбинирайки разнообразни източници на информация, представящи точна и осъвременена информация за следените от индикаторите характеристики.

**Важно:** в колоната „целева стойност“ в скоби е показана стойността на съответния индикатор за приоритетните зони, определени в ПИРО.

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
<b>Приоритетно направление 1: Подобряване на инфраструктурите и благоустрояване на населените места</b>					
1.	Брой реализирани проекти за нови и рехабилитация на съществуващи пешеходни пространства (площади, тротоари)	Брой	Община Лъки	0	7 (6)
2.	Реализирани проекти за подобряване качеството и достъпа до питейна вода	Брой	Община Лъки	0	1
3.	Сгради с внедрени мерки за енергийна ефективност	Брой	Община Лъки	0	16 (15)
<b>Приоритетно направление 2: Развитие на туристическите дейности</b>					
1.	Разработени културно-исторически маршрути	Брой	Община Лъки	0	3
2.	Реализирани кампании за популяризиране на общината	Брой	Община Лъки	0	11
3.	Брой заети в сектора „хотелиерство и ресторантьорство“	Брой	НСИ	41 (2018 г.)	55

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
4.	Туристическите фестивали и събития, включени в Единната система за туристическа информация (ЕСТИ)	Брой	Община Лъки, ЕСТИ „Регистър на туристическите фестивали и събития“ - <a href="http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx">http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx</a>	0 (2020 г.)	3
5.	Туристическите атракции, включени в Единната система за туристическа информация (ЕСТИ)	Брой	Община Лъки, ЕСТИ „Регистър на туристическите атракции“ - <a href="http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx">http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx</a>	13 (2020 г.)	20
<b>Приоритетно направление 3: Подкрепа за повишаване качеството на образованието, здравеопазването и социалните грижи</b>					
1.	Среден успех на учениците по БЕЛ на НВО	НП	МОН, ИПИ - <a href="https://265obshtini.bg/map/66">https://265obshtini.bg/map/66</a>	3,90 (2018/2019 г)	4,5
2.	Създадени социални предприятия	Брой	Община Лъки, Регистър на социални предприятия	0 (2019 г.)	1 (1)
3.	Обновени (ремонтирани) обекти на здравеопазването	Брой	Община Лъки	0	2 (2)
<b>Приоритетно направление 4: Опазване на околната среда и борба с климатичните промени</b>					
1.	Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	Брой	Община Лъки	0	4

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
2.	Изградени или възстановени подпорни стени	Брой	Община Лъки	0	5 (5)
3.	Закрити депа за битови отпадъци	Брой	Община Лъки	0	1
<b>Приоритетно направление 5: Добро управление и ефективно използване на общинската собственост</b>					
1.	Брой проведени обучения	Брой	Община Лъки	0	10
2.	Служители в Общината, преминали обучения	Брой	Община Лъки	0	35
3.	Внедрени електронни услуги в Общината	Брой	Община Лъки	0	10

## 12. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Разработената индикативна финансова таблица обобщава ориентировъчните финансови ресурси, необходими за реализацията на плана за интегрирано развитие. Финансовата рамка представлява разпределение на предвидените средства по отделните приоритетни направления от стратегията на ПИРО, както и приложените разнообразни финансови източници. В приложената финансова таблица се обединява индикативната стойност на всички проектни предложения и инициативи от Програмата за реализация на ПИРО (Приложение 1).

Таблица 19. Индикативна финансова таблица за периода 2021-2027 г., в хил. лв.<sup>6</sup>

Период (2021 – 2027)	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в хил. лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	320,15	5,19%	2 412,39	39,11%	3 435,20	55,70%	0,00	0,00%	6 167,75	34,55%
Приоритет 2	82,70	68,92%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	37,30	31,08%	120,00	0,67%
Приоритет 3	640,00	61,54%	265,00	25,48%	135,00	12,98%	0,00	0,00%	1 040,00	5,83%
Приоритет 4	142,88	1,36%	5 834,88	55,62%	4 513,06	43,02%	0,00	0,00%	10 490,82	58,76%
Приоритет 5	35,00	100,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	35,00	0,20%
<b>ОБЩО</b>	<b>1 220,74</b>	<b>6,84%</b>	<b>8 512,27</b>	<b>47,68%</b>	<b>8 083,26</b>	<b>45,28%</b>	<b>37,30</b>	<b>0,21%</b>	<b>17 753,57</b>	<b>100,00%</b>

<sup>6</sup> Актуализирана на 09.01.2025 г. във връзка с добавяне на бюджет от 3 млн. лв., който може да бъде привлечен по СПРЗСР 2023 – 2027 г.



\*Забележка: графиките са актуализирани на 09.01.2025 г. във връзка с добавяне на бюджет от 3 млн. лв., който може да бъде привлечен по СПРЗСР 2023 – 2027 г.



### 13. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Закон за регионалното развитие, Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008 г, изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020 г.
- Правилник за прилагане на ЗРР, Обн. ДВ. бр.70 от 7.08.2020 г.
- Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, м. март 2020 г.
- Закон за туризма, Обн. ДВ. бр. 30 от 26.03.2013 г., изм. и доп. ДВ. бр. 60 от 07.07.2020 г.
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (актуализация 2019 г.)
- Социално-икономически анализ на районите в Република България, МРРБ, 2019 г.
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион 2021-2027 г.
- [https://plovdiv.riosv.com/files/godishni\\_dokladi/Godishen\\_doklad\\_2019.pdf](https://plovdiv.riosv.com/files/godishni_dokladi/Godishen_doklad_2019.pdf), Регионален доклад за състоянието на околната среда, 2019 година, РИОСВ – Пловдив
- [http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM\\_Partition=2&categoryID=1&areaID=2081](http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=2&categoryID=1&areaID=2081), Регистър на защитените територии и защитените зони в България, ИАОС
- <http://natura2000.moew.government.bg>, Информационна система за защитени зони от екологична мрежа НАТУРА 2000
- НСИ, Текуща статистика
- <https://infostat.nsi.bg/>, Информационна система ИНФОСТАТ на НСИ
- <https://www.oblaki.com/>, Официален сайт на Община Лъки
- Общински план за развитие на община Лъки 2014-2020 г., Община Лъки
- Програма за развитие: България 2030, Министерски съвет
- Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022, Министерски съвет
- Програма за управление на кмета на Община Лъки, мандат 2019-2023 г.
- Общ устройствен план на община Лъки (предварителен проект), Община Лъки, 2018 г.
- Общинска програма за опазване на околната среда 2016-2020, Община Лъки
- Стратегията за интегриран и устойчив туризъм на област Пловдив 2019-2027 г., Област Пловдив
- Стратегия за водено от общностите местно развитие 2014-2020 г., МИГ ПРЕСПА – общините Баните, Лъки и Чепеларе

## 14. ПРИЛОЖЕНИЯ

- **Приложение 1:** Програма за реализация на ПИРО Лъки 2021-2027 г.
- **Приложение 1-А:** Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО за периода 2021-2027 г.
- **Приложение 2:** Комуникационна стратегия
- **Приложение 3:** Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на плана

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :**  
**описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРИТЕ И БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА</b>								
1.1.1.	Мярка 1.1. Подобряване състоянието на общинските пътища	Основен ремонт PDV-2130 (Лъки – Крушово – Манастир – Славейно) от км.0+000 до км.21+500	предстои възлагане на проектиране		60	Капиталова програма	6 месеца	Специализирана администрация
1.1.2.	Мярка 1.1. Подобряване състоянието на общинските пътища	Реконструкция на междуобщински път връх „Свобода“ с. Манастир от км. 10+700 до км.23+000			40	Капиталова програма/ ППСР	6 месеца	Специализирана администрация
1.1.3.	Мярка 1.1. Подобряване състоянието на общинските пътища	Рехабилитация на съществуващ общински път PDV 2134 (III-861, Лъки – Джурково – Дряново) от км 18+660 до 24+160	работен проект		1 642	ОП / целево финансиране	36 месеца	Специализирана администрация
1.2.1.	Мярка 1.2. Подобряване състоянието на улиците в общината	Основен ремонт на улица между о.т. 292 и 294 по ПУП на град Лъки	предстои проектиране	Зона "Общински център"	26	Капиталова програма	3 месеца	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
1.2.2.	Мярка 1.2. Подобряване състоянието на улиците в общината	Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки			3 000	СПРЗСР	36	Специализирана администрация
1.3.1.	Мярка 1.3. Изграждане на съвременна и достъпна пешеходна инфраструктура, включително за хората с увреждания	Реконструкция и рехабилитация на тротоари от о.т. 26 до о.т. 107 и на пътни връзки от. о.т. 26 до о.т. 29 на ул. „Възраждане”	работен проект, в процес на изпълнение	Зона "Общински център"	256	ПРСР 2014-2020	24 месеца	Специализирана администрация
1.3.2.	Мярка 1.3. Изграждане на съвременна и достъпна пешеходна инфраструктура, включително за хората с увреждания	Реконструкция и рехабилитация на тротоари в село Белица, община Лъки, област Пловдив	предстои проектиране	Зона "Кръстова вода"	179	ПРСР 2014-2020	24 месеца	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :**  
**описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
1.3.3.	Мярка 1.3. Изграждане на съвременна и достъпна пешеходна инфраструктура, включително за хората с увреждания	Реконструкция и рехабилитация на пешеходен мост над река Джурковска, град Лъки	предстои възлагане за проектиране	Зона "Общински център"	892	Междуведомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	36 месеца	Специализирана администрация
1.4.1.	Мярка 1.4. Повишаване сигурността на жителите и гостите на общината	Изграждане на система за видео наблюдение на територията на гр. Лъки		Зона "Общински център"	30	Капиталова програма	3 месеца	Специализирана администрация
1.5.1.	Мярка 1.5. Цялостна подмяна на улично осветление в гр. Лъки	Реконструкция и рехабилитация на ул. „Възраждане“ между, ул. „Миньорска“ и благоустрояване в кв. 15, 18 и 22 по ПУП на град Лъки	работен проект	Зона "Общински център"	43	ПМС	6 месеца	Специализирана администрация
1.6.1.	Мярка 1.6. Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради	Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради	инженеринг					Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 2: РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ</b>								
2.1.1.	Мярка 2.1. Изработване на карти с маршрути на изградените екопътеки и поставянето им на вече монтираните за целта табла.	Изработване на карти с маршрути на изградените екопътеки и поставянето им на вече монтираните за целта табла			5	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация
2.2.1.	Мярка 2.2. Издаване на актуални рекламни материали (туристически справочник) за община Лъки	Издаване на актуални рекламни материали (туристически справочник) за община Лъки			9	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
2.3.1.	Мярка 2.3. Извършване на лесоустройствени мероприятия на местности с туристически потенциал и туристически пътеки	Извършване на лесоустройствени мероприятия на местности с туристически потенциал и туристически пътеки: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Местност „Комин дере“, махала Брайковица, община Лъки”;</li> <li>▪ с. Белица – Пещерата;</li> <li>▪ с. Белица – Кръстова гора;</li> <li>▪ Мемориален комплекс „Св. Богородица“ – Дългите блата – с. Манастир;</li> <li>▪ „Могила“, землище село Дряново;</li> <li>▪ „Свети Дух“, землище на село Манастир</li> </ul>			10	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
2.4.1.	Мярка 2.4. Разработване на културно-исторически маршрути	Маршрут 1 – Светите места – обединяващ над 50 църкви, параклиси и храмове. 14 от които се намират в Манастирски комплекс „Кръстова гора“. Включва 2 под-маршрута: с. Югово – с. Кръстова гора и с. Югово – с. Манастир.		Зона "Кръстова вода"	2	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация
2.4.2.	Мярка 2.4. Разработване на културно-исторически маршрути	Маршрут 2 – Традиционна местна родопска кухня, включващ 2 направления: север-югозапад (Юговско ханче – село Борово – Манастирски комплекс „Кръстова гора“) и север-юг (Юговско ханче – град Лъки – село Манастир).			2	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация
2.4.3.	Мярка 2.4. Разработване на културно-исторически маршрути	Маршрут 3 – Културно наследство и природа, използващ съществуващите екопътеки „Могила“ и Комин дере“.			2	Общински бюджет	2 месеца	Специализирана администрация



**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
2.5.1.	Мярка 2.5. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки	Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки			3 000	СПРЗСР	36	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ ОТ ПРОГРАМАТА ЗА ТУРИЗЪМ НА ОБЩИНА ЛЪКИ ЗА ПЕРИОДА 2018-2023 Г. (съгласно чл. 11 от Закона за туризма)</b>								
	<b>Дейност I: Изграждане и поддръжане на инфраструктурата , обслужваща туризма на територията на Общината</b>	Поддръжане на Изпълнен проект „Благоустрояване и озеленяване на централно площадно пространство , град Лъки“.			5	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
		Поддръжане на Изградена на екопътека „с. Белица – Пещерата“ и поставяне на табели в с. Белица по проект „С. Белица в прегръдката на Родопите“.			3	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
		Поддръжане на Изградена на екопътека „с. Белица – Кръстова гора“ по проект „С. Белица в прегръдката на Родопите“.			2	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Поддържане на изградена екопътека „Мемориален комплекс „Св. Богородица“ – Дългите блата – с. Манастир“ по проект „С. Манастир – пъстрото лице на Родопите”.			2	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
		Популяризиране и непрекъснато допълване и обновление на експонати на атрактивна къща „Природа и наследство“ по проект „Подземни звезди и родопското минало“.			2	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
		Поддържане на маркировката и съоръженията на екопътеки - „Могила“ и „Свети Дух“			2	Общински бюджет; собственици на хотели и къщи за гости	постоянен	Специализирана администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	<b>Дейност II. Организация на информационното обслужване на туристите</b>	Разработване и изпълване със съдържание на Туристически информационен център в гр. Лъки и в с. Белица – изготвяне на нагледни и рекламни материали			5	Общински бюджет	36 месеца	Специализирана администрация
		Актуализация на общински туристически портал към официалния сайт на Община Лъки, който предоставя информация за туристическа дестинация община Лъки			3	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
	<b>Дейност III: Опазване, поддържане и развитие на зелените площи</b>	Естетизация на местности с туристически потенциал – периодично почистване в направление Кръстова гора, туристически пътеки и други			4	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :**  
**описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Естетизация на градинки и паркове във всички населени места – засаждане на цветя и дървета, обновяване на тревни площи, ремонтване на пейки.			4	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация
		Включване в Национална кампания „Да изчистим България заедно“			3	Общински бюджет	началото на м. май, ежегодно	Специализирана администрация
		Организиране на редица мероприятия за ученици за „Ден на Земята“.			1	Общински бюджет	м. април, всяка година	Специализирана администрация
	<b>Дейност IV: Реклама и популяризиране на туристическа дестинация община Лъки</b>	Активност на Община Лъки в дейностите на Туристически район „Родопи“			1	Общински бюджет	постоянен	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Преизготвяне и отпечатване на Туристически справочник съдържащ информация за населените места, биоразнообразие, места за настаняване с подробна информация за тях поради проявения интерес и изчерпването му.			10	Общински бюджет	36 месеца	Специализирана администрация
	<b>Дейност V: Обвързване на дейностите от културния календар на Общината с туристическите изяви и продукти</b>	Празника на град Лъки – ежегодно съвместно честване с Деня на миньора.			14	Общински бюджет; спонсори	ежегодно	Специализирана администрация
		Поход до местността „Свети Пантелеймон“ в деня на едноименния празник (27.07.)			0		ежегодно	Специализирана администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		Провеждане на храмови празници в селата Борово, Манастир, Джурково.			10	Общински бюджет; спонсори	ежегодно	Специализирана администрация
		Провеждане на родови срещи по населени места – Дряново, Джурково и Белица с курбан за здраве			10	Спонсори	ежегодно	Специализирана администрация
		Среща на поколенията през м. август в мемориален комплекс „Св. Богородица“ в с. Манастир.			10	Спонсори	ежегодно	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 3: ПОДКРЕПА ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И СОЦИАЛНИТЕ ГРИЖИ</b>								
3.1.1.	Мярка 3.1. Рехабилитация, ремонт и оборудване на сградите на образователната инфраструктура	Рехабилитация, реконструкция, оборудване и обособяване на физ-културен салон и спортна площадка в ДГ „Юрий Гагарин“, гр. Лъки		Зона "Общински център"	150	ОП/МОН	12 месеца	Специализирана администрация
3.1.2.	Мярка 3.1. Рехабилитация, ремонт и оборудване на сградите на образователната инфраструктура	Ремонт на ученическо общежитие към СУ „Христо Ботев“ – гр. Лъки		Зона "Общински център"	800	МОН, Общински бюджет, Бюджет на СУ	36 месеца	Специализирана администрация
3.2.1.	Мярка 3.2. Рехабилитация, ремонт и оборудване на сградите на социалната инфраструктура	Извършване на ремонтни дейности и обзавеждане на ДПЛУИ (Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост) – с. Джурково			90	Министерство на труда и социалната политика	6 месеца	Специализирана администрация



**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 4: ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И БОРБА С КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ</b>								
4.1.1.	Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки	Изграждане на подпорна стена за укрепване на ската под жилищен блок в кв. 3б на ул. Възраждане между о.т. 160 и о.т. 161а в град Лъки	работен проект	Зона "Общински център"	528	Междуетовомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	6 месеца	Специализирана администрация
4.1.2.	Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки	Възстановяване и изграждане на подпорна стена на ул. „Миньорска“ между о.т. 398 и 401 в кв. 21 по ЗРП на град Лъки	работен проект	Зона "Общински център"	534	Междуетовомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	6 месеца	Специализирана администрация
4.1.3.	Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки	Възстановяване на подпорна стена за укрепване на ската на ул. „Хайдушки поляни“ в кв. 29 от о.т. 143 до о.т. 147 в гр. Лъки	работен проект	Зона "Общински център"	517	Междуетовомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	3 месеца	Специализирана администрация
4.1.4.	Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки	Възстановяване на подпорна стена на път Лъки-Манастир-Славейно при км 8+200	работен проект		471	Междуетовомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	3 месеца	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
4.1.5.	Мярка 4.1. Укрепване на свлачища и срутища на територията на община Лъки	Възстановяване на подпорна стена и водосток за укрепване на улица между ПИ № 62 и 69 – с. Дряново	работен проект и разрешение за строеж		590	Междуведомстве на комисия за възстановяване и подпомагане	6 месеца	Специализирана администрация
4.2.1.	Мярка 4.2. Дейности по опазване на водите и предотвратяване на риска от наводнения	Изграждане на ПСОВ и довеждащ колектор до нея	идеен проект за ПСОВ и работен проект за довеждащ колектор	Зона "Общински център"	5 641	ОПОС/ ПУДООС	36 месеца	Специализирана администрация
4.2.2.	Мярка 4.2. Дейности по опазване на водите и предотвратяване на риска от наводнения	Изпълнение на втори етап на проект „Корекции на реки „Манастирска“ и „Лъкинска“, в участъка им в урбанизираната територия на град Лъки	работен проект	Зона "Общински център"	1 189	Междуведомстве на комисия за възстановяване и подпомагане/ ОП/ ПУДООС	24 месеца	Специализирана администрация
4.3.1.	Мярка 4.3. Подобряване на чистотата в общината	Закриване и рекултивация на общинско депо в местността „Ивански дол“	работен проект		997	ПУДООС	12 месеца	Специализирана администрация
4.3.2.	Мярка 4.3. Подобряване на чистотата в общината	Ежегодно почистване на цялата територия на община Лъки и сезонно натрупаните битови отпадъци.			21	ОБ	ежегодно	Общинска администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
4.3.3.	Мярка 4.3. Подобряване на чистотата в общината	Стартиране на екологични образователните програми на учебните заведения в общината			3	ОБ	ежегодно	Общинска администрация
4.4.1.	Мярка 4.4. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки	Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях в населени места на територията на община Лъки			3 000	СПРЗСР	36	Специализирана администрация

**Програма за реализация на ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г. :  
описание на предвидените мерки и дейности**

№	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализацията на мярката
<b>ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 5: ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ И ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОБЩИНСКАТА СОБСТВЕНОСТ</b>								
5.1.1.	Мярка 5.1. Подобряване качеството на административното обслужване и информация на населението	Разработване на нова електронна страница на Общината, даваща възможност за предоставяне на е-услуги.	Изработване на нов сайт на Община Лъки с възможности за предоставяне на е-услуги		10	Общински бюджет	2023	Ръководство
5.1.2.	Мярка 5.1. Подобряване качеството на административното обслужване и информация на населението	Оборудване с нови компютри и друга офис-техника на Общинската администрация и кметствата.	Закупуване на нови компютърни конфигурации за общинската администрация		20	Общински бюджет	2023	Ръководство
5.1.3.	Мярка 5.1. Подобряване качеството на административното обслужване и информация на населението	Разширяване дейността на Центъра за услуги и информация на граждани чрез увеличаване броя на извършваните услуги.	Разширяване обхвата на извършваните услуги и съкращаване на времето за извършване		5	Общински бюджет	2023	Ръководство

**Приложение № 1А**  
**Индикативен списък на важни за общината проекти,**  
**включени в ПИРО на община Лъки за периода 2021-2027 г.**

Проекти	Номер в програмата за реализация	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лв.)	Допълнителна информация
Основен ремонт PDV-2130 (Лъки – Крушово – Манастир – Славейно) от км.0+000 до км.21+500	1.1.1.	в процес на проектиране	6	60	
Рехабилитация на съществуващ общински път PDV 2134 (III-861, Лъки – Джурково –Дряново) от км 18+660 до 24+160	1.1.3.	работен проект	36	1 642	
Реконструкция и рехабилитация на тротоари от о.т. 26 до о.т. 107 и на пътни връзки от. о.т. 26 до о.т. 29 на ул. „Възраждане”	1.3.1.	в процес на изпълнение	24	256	
Реконструкция и рехабилитация на пешеходен мост над река Джурковска, град Лъки	1.3.2.	в процес на проектиране	24	179	
Внедряване на мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради	1.6.1.	инженеринг			
Изграждане на подпорна стена за укрепване на ската под жилищен блок в кв. 36 на ул. Възраждане между о.т. 160 и о.т. 161а в град Лъки	4.1.1.	работен проект	6	528	
Възстановяване и изграждане на подборна стена на ул. „Миньорска“ между о.т. 398 и 401 в кв. 21 по ЗРП на град Лъки	4.1.2.	работен проект	6	534	
Възстановяване на подпорна стена за укрепване на ската на ул. „Хайдушки поляни“ в кв. 29 от о.т. 143 до о.т. 147 в гр. Лъки	4.1.3.	работен проект	3	517	
Възстановяване на подпорна стена на път Лъки-Манастир- Славейно при км 8+200	4.1.4.	работен проект	3	471	
Възстановяване на подпорна стена и водосток за укрепване на улица между ПИ № 62 и 69 – с. Дряново	4.1.5.	работен проект и издадено разрешение за строеж	6	590	
Изграждане на ПСОВ и довеждащ колектор до нея	4.2.1.	идеен проект за ПСОВ и работен проект за довеждащ колектор	36	5 641	
Изпълнение на втори етап на проект „Корекции на реки „Манастирска“ и „Лъкинска“, в участъка им в урбанизираната територия на град Лъки	4.2.2.	работен проект	24	1 189	
Закриване и рекултивация на общинско депо в местността „Ивански дол“	4.3.1.	работен проект	12	997	

Общ индикативен бюджет на всички проекти (хил. лв.)	12 604 лв.
---	------------